

Personhistoriska Samfundet.

Årsmöte.

Den 26 mars 1906 höll Personhistoriska Samfundet sitt första årsmöte under det nya namnet, nästan på dagen 30 år efter Svenska Autografsällskapets stiftande. Mötet var anordnadt å Grand Hotel och leddes af friherre Bonde.

Sedan protokollet för decembersammanträdet justerats, föredrogs af kammarrättsrådet Wallenstein revisionsberättelsen öfver skattmästarens förvaltning, hvarefter ansvarsfrihet beviljades. Till funktionärer återvaldes samtliga de afgående. I styrelsen insattes sålunda friherre *Carl Carlson Bonde*, riksarkivarien *E. Hildebrand*, grefve *F. U. Wrangel*, friherre *Joh. Rudbeck* och doktor *H. Rosman* och i redaktionsutskottet de tre sistnämnda. Till revisorer valdes öfverkammarherren *G. Celsing* och kammarrättsrådet *J. A. Wallenstein* med kapten *Otto Bergström* såsom suppleant.

På förslag af doktor Alfred Levertin beslöt sällskapet att låta utreda möjligheten af att i Stockholm inrätta ett personhistoriskt institut, afsedt att samla genealogiska och biografiska anteckningar och hålla dessa tillgängliga för samfundets medlemmar. Frågans behandling uppdrogs åt en kommitté bestående af doktor *Levertin*, kapten *Bergström* och sekreteraren.

Efter förhandlingarnas slut höll kapten *W. Planting-Gyllenbåga* ett föredrag om de s. k. kavaljerskonserterna vid midten af 1700-talet, hvarvid han lämnade åtskilliga personhistoriska meddelanden om artister och amatörer, som uppträdde vid de å Riddarhuset anordnade musiktillställningarna under åren närmast före Musikaliska akademiens stiftande.

Utdrag ur revisionsberättelsen.

Behållning till år 1905 kr. 2,288: 51

Inkomster under året:

af årsavgifter	» 2,898: 37
» försäljning af skrifter	» 685: 78
» räntor	» 64: 63

Summa kr. 5,937: 29

Utgifter under året:

för tryckning, teckning, etsning och autotypi . kr.	2,670: 67
» distribution af tidskriften	» 208: 23
» inköp af tidskriftsårgångar och tidningsurklipp	» 29: 36
» skioptikonbilder	» 14: 25
» annonskostnader	» 15: 53
» renskrifning, postporto, papper m. m.	» 16: 52
» arfvoden	» 941: —

Behållning till år 1906 » 2,041: 73

Summa kr. 5,937: 29

Nya medlemmar.

Januari—mars 1906.

<i>Aminoff, L. F.</i>, vice häradshöfding. Nyköping. <i>Artillerimuseum.</i> <i>Benzinger, F.</i>, direktör. <i>Berg von Linde, A. L. A.</i>, f. d. kapten. Källunda, Önnestad. <i>Berling, J.</i>, registrator. Malmö. <i>Bonde, C.</i>, grefve, godsägare. Mauritzberg, Ö. Husby. <i>Bärfverfeldt, K. E. A.</i>, kammarskrifvare. Ånmskog. <i>Decker, W.</i>, rentier. Helsingfors, Finland. <i>von Düben, G. H.</i>, friherre, kapten. Landskrona. <i>von Friksendorff, K.</i>, friherre, kontorskrifvare. <i>Fähræus, G. R.</i>, rektor. <i>Hult, O.</i>, läkare. <i>Insulander, K.</i>, löjtnant. <i>Kugelberg, B.</i>, kapten. Ekeberg, Jönköping.	<i>Leijonhufvud, S.</i>, friherre, aktuarie. <i>Lind af Hageby, E.</i>, f. <i>Hierta</i>, fru. <i>Lovén, S. A.</i>, f. d. löjtnant. Kristiania, Norge. <i>Löwenadler, C. O.</i>, disponent. Anneberg. <i>Nilsson, A.</i>, fil. kand. Uppsala. <i>Rehbinder, C. M. V.</i>, friherre, öfverste. Västervik. <i>Ribbing, B. E. L.</i>, f. d. ryttmästare. <i>Silfversvärd, G.</i>, öfverstelöjtnant. Karlskrona. <i>Spåre, A.</i>, hofrättsråd. Helsingfors, Finland. <i>Stockenberg, J.</i>, sekreterare i kommerskollegium. <i>Stårck, P. J.</i>, kandidat. Uppsala. <i>Sundborg, S.</i>, fröken, konsthandlare. <i>Troilius, C. R.</i>, vice häradshöfding. <i>Westrin, A.</i>, f. d. landssekreterare. Kalmar. <i>Wijk, C.</i>, f. <i>Dickson</i>, fru. <i>Växjö läsestuga.</i>
--	---

Stadgar

för

Personhistoriska Samfundet

antagna den 9 december 1905.

§ 1.

Samfundet, som stiftades den 25 mars 1876 under namn af Svenska Autografsällskapet, har till ändamål att väcka och underhålla intresset för svensk personhistoria, genealogi, heraldik, porträtt- och autograf-kunskap samt undan glömska eller förstöring bevara föremål, uppgifter, teckningar m. m. som därmed äger sammanhang.

§ 2.

Sällskapet utgöres af hedersledamöter samt de damer och herrar utom eller inom Sverige, hvilka efter behörig anmälan att vilja deltaga i Samfundets arbeten och bemödanden, därtill af Samfundet kallas.

§ 3.

För att blifva ledamot af Samfundet fordras att af en medlem föreslås till inträde inför styrelsen, hvilken i händelse af bifall, tillställer den utnämnde kallelsebrief och ett exemplar af dessa stadgar. Till hedersledamöter nämner styrelsen personer, som gjort sig särskildt förtjänta om Samfundet eller dess syften.

§ 4.

Mellan Samfundets sammanträden besörjas dess angelägenheter af en styrelse, bestående af fem ledamöter, utsedde af Samfundet för ett år. Styrelsen utser inom sig ordförande, skattmästare och sekreterare.

§ 5.

Styrelsen vårdar Samfundets handlingar, protokoller och framtida samlingar, besörjer brefväxlingen, utfärdar kallelse till sammanträden, uppgör föredragningslistor, utfärdar kallelsebrief för nya ledamöter, håller förteckningar öfver ledamöterna och besörjer i öfrigt allt hvad Samfundet beslutat till uppnående af dess i § 1 antydda ändamål.

§ 6.

Samfundet sammanträder till ordinarie årsmöte i hufvudstaden inom utgången af mars månad å plats, som af styrelsen bestämmes och genom annons tillkännagifves. Dessutom äger styrelsen att, då anledning därtill gifves, utlysa extra sammanträden på sätt ofvan stadgas.

§ 7.

För ofvan antydda och öfriga utgifters bestridande beredas tillgångar genom ledamotsavgifter, antingen en årsavgift af fem kronor som erlägges vid utdelandet af hvarje ny tidskriftsårgångs första häfte, eller sjuttiofem kronor en gång för alla. Institutioner kunna emot årsavgiftens erläggande njuta ledamots rätt. Medlen upptagas och redovisas af styrelsen, och skall redovisning hvarje år skriftligen uppgöras samt undergå granskning af tvenne af Samfundet utsedda revisorer, hvarefter redovisningen jämte revisorernas utlåtande framläggas till granskning och godkännande inför Samfundet vid dess årsmöte.

§ 8.

Samfundet utgifver en tidskrift, innehållande uppsatser, meddelanden, personlängder, porträtt, vapenteckningar m. m., som ligger inom området för Samfundets verksamhet. Utgifvandet af tidskriften besörjes af ett särskildt redaktionsutskott af minst tre ledamöter, som på styrelsens förslag af Samfundet tillsättes. Utskottet äger att, i mån af tillgångar, besluta om ersättning för lämnade bidrag till tidskriften.

§ 9.

Ändring af eller tillägg till dessa stadgar kan såväl af Styrelsen som af enskild medlem i Samfundet föreslås. I senare fall skall förslaget, jämte motiver, skriftligen inlämnas till styrelsen, som efter tagen kännedom däraf, detsamma jämte eget skriftligt yttrande, till Samfundet vid dess sammanträde framlägger. Dylik fråga kan ej afgöras förrän vid ett följande sammanträde.

Adam Fredrik Netherwood.

Några anteckningar

af

Arthur Stille.

Adam Fredrik Netherwood, son af kaptenen Magnus Vilhelm Netherwood och Anna Elisabeth Stålhammar, var född på Byestads gård i Korsberga socken i Jönköpings län den 1 maj 1772.¹ Han kom i krigstjänst 1788 och deltog i Gustaf III:s finska krig. År 1793 blef han vice korporal vid drabantkåren. Hans militära bana i Sverige afbröts helt hastigt och genom hans eget förvållande, i det att han, såsom torde vara bekant, den 18 oktober 1795 sökte göra troligt, att ett attentat mot hertigen-regenten varit planlagdt och att mordförsöket af misstag riktats mot Netherwood, hvilken dock ej blifvit sårad utan endast fått en kula genom kappärmen. En undersökning visade strax, att det hela var ett påfund af Netherwood, och denne hade nu genom sitt obetänksamma tilltag gjort sig omöjlig. Han måste utträda ur drabantkåren och lämnade fäderneslandet för att gå i fransk krigstjänst.

Om Netherwoods öden i den franska armén finnas i Anreps Ättartaflor åtskilliga uppgifter och data. Det är ej osannolikt, att flera af dessa ytterst leda sitt ursprung från muntliga berättelser af Netherwood själf under det besök han senare gjorde i Sverige. Med hänsyn härtill behöfver man kanske ej betvifla uppgiften hos Anrep, att Netherwood varit adjutant hos generalerna Klein² och Salm, ehuru ingen anteckning därom finnes i den adjutantslista

¹ Anreps Ättartaflor hafva som hans födelsedatum den 1 maj 1771, men i såväl Netherwoods giftermålskontrakt som hans dödsattest uppgifves den 1 maj 1772.

² Dominique-Louis-Antoine Klein, född 1761, död 1845.

från ifrågavarande tid, hvilken förvaras i det franska krigsministeriets arkiv, en lista, som dock ej synes vara fullständig. Likaledes kan det nog vara riktigt, såsom Anrep uppgifver, att Netherwood tjänat vid det femte husarregementet, förrän han kom till det sjunde; däremot är det, såsom af det följande synes, med orätt som ättartaflorna låta honom redan år 1796 vara ryttmästare vid det förstnämnda regementet.¹ Uppgiften att Netherwood under det egyptiska fälttåget varit en af general Bonapartes adjutanter förefaller knappast riktig; han benämnes vid denna tid »capitaine adjoint à l'état-major», hvilket icke är precis det samma som adjutant. För Anreps uppgift, att han 1800 varit sänd såsom parlamentär till det turkiska högkvarteret i Egypten har jag ej kunnat finna någon bekräftelse i de handlingar jag genomgått i det franska krigsministeriets arkiv, men uppgiften kan ju det oakadt vara riktig.

I nyssnämnda arkiv stå emellertid åtskilliga säkra, nya upplysningar om Netherwood att finna, och hvad som här nedan skall meddelas är hämtadt ur officiella handlingar, hörande till det franska krigsministeriets arkiv, såväl till dess administrativa som till dess historiska sektion. De följande anteckningarna göra emellertid ej anspråk på att gifva en uttömmande framställning af Netherwoods karriär i republikens arméer, utan endast att meddela några fakta.

Under Bonapartes egyptiska fälttåg var Netherwood, såsom nyss nämndes, »capitaine adjoint à l'état-major». Han deltog i expeditionen till Syrien 1799 och utmärkte sig därunder genom en glänsande tapperhet. Vid stormningen af Jaffa gick han med tio grenadjärer i spetsen för anfallskolonnen; äfven vid anfallen på Saint-Jean d'Acre var han en bland de främste och blef sårad, under det att han med sabeln i hand uppe i en bresch kämpade mot turkarne.² Det var således en välförtjänt belöning, att han

¹ I sjunde husarregementet tjänade vid denna tid äfven en annan svensk, om hvilken regementets rullor meddela följande: Mullin, Abraham, född i Sverige, tjänst i konungens af Sverige gardesdragonregemente 15 januari 1782, »maréchal des logis» i Östgöta kavalleriregemente 5 februari 1783, fänrik på Jämtlands dragoner 3 oktober 1787, löjtnant 14 december 1788, kapten i Ehrenmalms infanteribataljon 25 juli 1789, kapten på Jämtlands dragoner i mars 1791, utnämnd underlöjtnant i sjunde husarregementet 24 november 1792, har gjort kampanjerna 1788, 1789 och 1790 såväl mot de ryska som mot de danska trupperna, bevisat affären vid Barrösand i september 1789.

² Kopia af Netherwoods fullmakt som skvadronschef, bestyrkt af souschefen för arméns stab, René, i Kairo den 30 vendémiaire år IX (22 oktober 1801).

den 24 floréal år VII (13 maj 1799) af general Bonaparte utnämndes till skvadronschef.

Sedan Bonaparte lämnat Egypten, blef Netherwood adjutant hos den nye öfverbefälhafvaren, general Kléber. I de strider, som nu utkämpades mot turkarne, deltog han med samma bravur som i Syrien. I bataljen vid Heliopolis anföll han i spetsen för kavalleriet de turkiska skarorna och blef i denna chock sårad.¹

Den 4:e komplementärdagen år VIII (20 september 1800) befordrades han af Klébers efterträdare, general Menou, till brigadchef »à la suite» vid sjunde husarregementet; i fullmakten säges särskildt, att öfverbefälhafvaren genom denna utnämning vill gifva ett vittnesbörd om de tjänster Netherwood gjort armén och om hans utmärkta tapperhet, framför allt vid Jaffa och Heliopolis. Äfven hos general Menou tjänstgjorde Netherwood såsom adjutant.

Öfver hufvud torde redan den omständigheten, att Netherwood, ehuru utlänning, anställdes i Bonapartes stab och därefter togs till adjutant åt de högstkommenderande generalerna, visa, att hos honom förutom den oförvägnade tapperheten äfven funnos andra framstående militäriska egenskaper.

I den franska arméns sista strider i Egypten deltog Netherwood icke; han hade redan under senare delen af år 1800 sändts tillbaka till Frankrike med depescher till förste konsuln och skall då äfven hafva medfört troféer. Han var emellertid ej utan farhågor för att nu vid fredsslutet se sin bana i den franska hären afbruten, och han inlämnade därför den 16 pluviôse år IX (8 februari 1801) till förste konsuln en skrifvelse, hvilken med bibehållande af dess små ortografiska egendomligheter här återgifves:

Netherwood Chef de Brigade au Premier Consul Bonaparte.

Dans un tems qu'on reforme plusieurs officiers, j'ai peu de droit de vous demander, Citoyen Consul, la grace de continuer mes services en France, mais votre bonté pour les Egyptiens me donne beaucoup d'esperance.

Les offres du Roi de Suede les plus flatteurs ne pourront pas me décider de quitter vos armées — en Europe ou en Afrique au bout de monde permis les français je serai toujours heureux, je ne demanderai qu'un congé de deux mois pour aller chez moi.

Salut avec le plus profonde respect.

F. Netherwood.

¹ Anreps Ättartaflor uppgifva, att han »blef farligt blesslerad af Ismaël pascha, hvilken han i detsamma högg hufvudet af samt tog hans sabel såsom segertecken».

Bonapartes resolution å denna ansökan kom med stor snabbhet. Den gafs samma dag och innehöll, att Netherwood till belöning för sitt utmärkta välförhållande skulle få bekräftelse på sin grad som brigadchef, hvarpå formlig fullmakt af förste konsuln skulle omedelbart utfärdas. Ansökan om två månaders permission beviljades nio dagar därefter, den 17 februari 1801, och Netherwood skulle under permissionstiden få uppbära full aflöning. Han afreste nu på ett kort besök till Sverige. Af hans ofvanstående bref med dess entusiasm för tjänsten i den franska armén framgår ganska tydligt, att han ej haft för afsikt att söka återinträda i svensk tjänst, utan att det endast varit fråga om ett kort besök i hemlandet. Han återvände också snart till Frankrike. Netherwood hade sagt sig skola vara lycklig »au bout de monde», blott han finge vistas bland fransmän, och han följde snart med en fransk expedition öfver oceanen. I en kort skrifvelse, daterad Hôtel de Chatelion, Rue de Lycée, Paris den 26 vendémiaire år X (18 oktober 1801), anhöll han hos krigsministern att blifva anställd i den armé, som skulle afgå på expeditionen till St:t Domingo. Denna ansökan beviljades, och Netherwood utnämndes redan den 2 brumaire år X (24 oktober 1801) till förste adjutant hos öfverbefälhafvaren för expeditionen, general Leclerc,¹ som bekant en svåger till förste konsuln. Netherwoods kamrater som adjutanter voro de senare generalerna Abbé och Dalton,² då skvadronschefer, skvadronschefen Musquinet-Beaupré, kapten Leclerc och löjtnant Perrin. Embarkeringen skedde i Brest på skeppet l'Océan.

Det blef ej synnerligen länge som general Leclerc fick föra öfverbefälet på St:t Domingo och leda striderna mot öns upproriska negrer. Redan den 2 november 1802 borttrycktes han af döden. Under hans sista sjukdom var Netherwood i hans närhet; jämte generalstabschefen Boyer var han närvarande, då Leclerc designerade general Rochambeau till sin efterträdare.³ Den 1 november, då Leclerc kände döden nalkas, befallde han, att efter hans död skulle hans änka Pauline Bonaparte på skeppet Swiftsure föras hem till Frankrike, och han uppdrog åt Netherwood att medfölja och taga generalskan under sitt beskydd. Det var ett

¹ Victor-Emmanuel Leclerc, född 1772, död den 2 november 1802.

² Jean-Nicolas-Louis Abbé, född 1764, död 1834. Alexandre Dalton, född 1776, död 1859.

³ Donatien-Marie-Joseph Rochambeau, född 1761, stupade vid Leipzig 18 oktober 1813.

på sitt sätt ärofullt uppdrag och bar vittne om det företroende Leclerc hyste för sin förste adjutant. Antagligen skulle också Netherwood genom att till Frankrike återföra Pauline Bonaparte och därigenom träda förste konsuln personligen nära hafva ökat sina utsikter på den militära befodringsbanan. Emellertid afböjde han uppdraget och anhöll att få kvarstanna på S:t Domingo för att där dela sina kamraters öden i den kritiska situation, som rådde i kolonien. Från högkvarteret i Cap François riktade han den 18 brumaire år XI (9 november 1802) följande skrifvelse till krigsministern, general Alexandre Berthier:

Permettez Citoyen Ministre de vous présenter mes Respects par le citoyen Dalton, qui est chargé de me r'appeller a Votre souvenir. Je fus designé par mon malheureux Général avant sa mort d'accompagner son Épouse en France, mais la Collonnie attaquée sur tous les points, j'ai cru de mon devoir de faire le sacrifice de cete honneur, et partage la peine avec mes Cammerades.

Si Citoyen Ministre Vous agreez cette preuve de devouement je sollicite auprès de Vous à être r'appeller au bout de 8 mois, les affaires de famille m'appellent en Svede, a cette époque les troupes seront arrivées, les rébells soumisent et la Collonnie rendue à La France. Acceptez Citoyen Ministre mes Salutations les plus Respectueuses.

F. Netherwood.

Värfvet att ledsaga generalskan Leclerc hem till Europa öfvertogs af en annan af adjutanterna, Abbé. Han hade hittills varit chef för öfverbefälhafvarens garde, och denna post öfvertogs vid hans afresa af Netherwood; dennes utnämning till chef för gardet är daterad den 28 brumaire år XI (19 november 1802).

Netherwoods ansökan att efter åtta månaders förlopp få permission bifölls af krigsministern den 24 ventôse år XI (15 mars 1803), men då resolutionen därom ankom till S:t Domingo, var Netherwood ej längre i lifvet. Sin afsikt att åter besöka sitt fädernesland hann han alltså aldrig sätta i verket.

Den ästundan Netherwood i sin skrifvelse till krigsministern uttryckt att få dela krigets vedermödor med sina kamrater blef i rikt mått uppfyllt. De upproriska negrernas anfall blefvo allt djärfvare och häftigare. I början af år 1803 kämpade man vid Cap François, och i dessa strider tog Netherwood en ärofull del.

Natten till den 16 pluviôse år XI (5 februari 1803) anföllo rebellerna flera af de förskansade positionerna vid Cap François och bemäktigade sig några af dem; franska truppafdelningar gjorde emellertid ett raskt motanfall och återtog positionerna. Till den 17 pluviôse (6 februari) förberedde negrerna tydligen ett

nytt anfall och samlade sig i stora skaror vid Vaudreuil i närheten af Cap François. Den kommenderande divisionsgeneralen Clausel¹ beslöt att komma negrerna i förväg och skred å sin sida till anfall. I daggryningen lät han brigadgeneralen Claparède² med 300 man infanteri kasta sig mot fienden, under det att Clausel själf med Capdragonerna och öfverbefälhafvarens hästgarde ryckte fram för att rensa landsvägen på de närmast dem belägna »savannerna» från negrer. Claparède dref med ett häftigt anfall ut fienderna ur de förskansningar de gjort vid Vaudreuil, och kavalleriet högg gång på gång in mot de vikande negrerna och tillfogade dem svår manspillan. På landsvägen hade negrerna ryckt fram i tät massa, men här mötte dem Netherwood med kavalleriet och gjorde »une belle charge»; i Netherwoods närhet blef den tappre kaptenen vid hästgardet Laforge dödligt sårad. Rebellererna förlorade i denna strid 300 man.

Den 30 pluviöse (19 februari) blef Cap François åter utsatt för häftiga anfall. Tidigt på morgonen anryckte från olika håll negertrupperna i fyra kolonner. En viktig position, Fort Bélair, togs af dem, och i det närbelägna Hôpital des pères massakrerades en del sjuka franska soldater. Några franska förpostafdelningar kringgingos, och öfver hufvud var situationen rätt allvarlig. I flera timmar kämpades med största förbittring, men slutligen lyckades Clausel drifva fienden på flykten. Hästgardet och Capdragonerna fördes äfven nu af Netherwood och utmärkte sig särskildt. På »savannerna» vid Hôpital des pères gjordes chock mot negrerna, hvarvid dessa ledο svåra förluster, och vid Haut du Cap drefvo Claparède och Netherwood en af de fyra kolonnerna på flykten. Rebellerernas förlust i döda anslogs till 500 man.

I öfverbefälhafvarens rapport af den 6 ventöse (25 februari) säges, att Netherwood öfverallt i denna strid visat sin lysande taperhet och sin sedvanliga driftighet; och samma vitsord hade han fått i Rochambeaus bref till regeringen den 2 ventöse och i ett bref den 4 i samma månad från stabschefen Boyer.

Netherwood hade på sätt och vis gjort sig bofast på St Domingo. Han hade förvärfvat sig en tomt i Cap François och där på sin bekostnad låtit uppföra ett hus. Han fick dock snart lämna den nämnda staden: den 27 ventöse år XI (18 mars 1803) förlade general Rochambeau högkvarteret till Port-au-Prince.

¹ Bertrand Clausel, sedan marskalk af Frankrike, född 1772, död 1842.

² Michel-Marie Claparède, född 1770, död 1842.

Det var säkerligen ej ogärna, som Netherwood såg denna förflyttning. Då han anhöll att få stanna kvar på S:t Domingo, var det ej blott ärans utan äfven hjärtats röst han lydde. Han hade fattat kärlek till en kreolsk dam från Port-au-Prince och förlofvade sig med henne. Hon hette Marie-Thérèse Lemit och var född i Port-au-Prince den 22 juli 1774. Hennes föräldrar voro arkitekten Pierre Lemit och hans hustru Catherine-Thérèse Masson; vid tiden för hennes trolofning med Netherwood voro de ej längre i lifvet. Mlle Lemit bodde hos en sin kusin, advokaten Collignon, »défenseur public» i staden. Beträffande hennes förmögenhetsförhållanden uppgifves i hennes och Netherwoods giftermålskontrakt, att hon i kvarteret Petit Goave ägde ett hus, som var apterad till kafé.

Den 6 germinal år XI (27 mars 1803) ägde vid dörren till en kyrka i Port-au-Prince den »publication» af Netherwoods och Mlle Lemits äktenskap rum, hvilken motsvarade lysningen. Bröllopet hade ännu ej hunnit firas, då den 8 germinal (29 mars) en häftig sammandrabbning mellan de franska trupperna och negrerna stod vid Petit Goave. Det var Netherwoods sista strid; han blef här illa sårad. Att han inlagt stora förtjänster i striden och visat sin vanliga bravur, framgår tillräckligt tydligt däraf, att general Rochambeau på samma gång han i en depesch af den 10 germinal år XI (31 mars 1803) meddelade, att Netherwood blifvit svårt sårad, begärde brigadgeneralsepåletterna för honom.

Blessyren uppfattades redan från början såsom farlig, om ej rent af dödlig, och Netherwood önskade då framför allt att så snart som möjligt gifva sitt namn åt sin trolofvade. I ett reglemente af den 6 ventôse år XI voro emellertid för ingående af äktenskap vissa, rätt tidsödande formaliteter föreskrifna. Netherwood fruktade att ej öfverlefva tidsutdräkten och anhöll därför hos öfverbefälhafvaren att utan hinder af det ofvannämnda reglementet och med kortaste uppskof få ingå äktenskap med Mlle Lemit. General Rochambeau resolverade redan den 11 germinal (1 april), att då motivet till denna ansökan vore den svåra blessyr Netherwood erhållit i striden vid Petit Goave, då reglementet endast afsåge att förebygga hemliga äktenskap och det här ej kunde vara tal om något sådant, då Netherwoods tillstånd ej väl stämde öfverens med den tidsutdräkt, som ett iakttagande af reglementets bestämmelser skulle vålla, och då man skulle visa en alltför ringa erkänsla för de utmärkta tjänster denne tappre chef gjort under kriget i kolonien och särskildt nu senast vid

Petit Goave, om man vållade uppskof med ingåendet af ett äktenskap, som han ifrigt önskade, så bemyndigades vederbörande civilstatstjänsteman att genast förrätta vigseln, och koloniens öfverdomare fick i uppdrag att ombesörja utförandet af denna resolution.

Generalens resolution expedierades omedelbart af öfverdomaren Ludot, och samma dag, den 11 germinal år XI (1 april 1803) stod i Port-au-Prince Netherwoods bröllop med Mlle Lemit. Den civila vigseln förrättades af »commissaire de l'état civil» Marie-Charles-Nicolas Coulon; ifall äfven kyrklig vigsel förekommit, har den antagligen förrättats af den apostoliske prefekten, père Lebrun, som var närvarande vid bröllopfesten. Den »douaire» Netherwood gaf sin brud uppgick till 6,000 francs, och »le préciput en faveur du dernier mourant» bestämdes i giftermålskontraktet till 20,000 francs.

Det var ett lysande sällskap, som var närvarande vid bröllopet. Främst märktes öfverbefälhafvaren general Rochambeau, vidare den unge kolonialprefekten Hector Daure — det var en af Netherwoods vänner från det egyptiska fälttåget, under hvilket han var krigskommissarie —, brigadgeneralen Thouvenot,¹ öfverdomaren Ludot, viceamiralen Latouche-Tréville,² generalstabschefen Boyer, brigadgeneralen Denin, chefen för eskaderns stab kapten Renaud, brigadchefen Nero m. fl. officerare samt åtskilliga medlemmar af den kreolska societeten. Såsom släktingar till bruden nämnas bland bröllopgästerna hennes onkel François Masson och tant Mme Masson samt kusiner Mlles Pauline och Lise Masson, vidare hennes kusiner Mme veuve Brick, Mr. Collignon, Mme Sollée Collignon och Mme Malingre, född Sollée. Dessutom var äfven en svensk närvarande bland gästerna, nämligen löjtnanten vid öfverbefälhafvarens hästgarde Axel Lagercrantz.³

Bröllopet firades i brudens hem hos Collignon i hans hus vid Rue des miracles, och här bodde Netherwood under den tid han ännu hade kvar att leva.

Denna tid blef icke lång. Blessyren från Petit Goave var dödlig, och Netherwood dukade under för densamma. Klockan

¹ Pierre Thouvenot, född 1757, död 1817.

² Louis-René-Madeleine Latouche-Tréville, född 1745, död 1804.

³ Axel Gustaf Lagercrantz, senare ryttmästare vid de Mörnerska husarerna, född 1781, död 1841. Giftermålskontraktet uppgifver, att han var kusin till Netherwood, men detta stämmer ej med de uppgifter, som finnas i Anreps Ättartaflor.

fyra på morgonen den 6 floréal år XI (26 april 1803) afsomnade han.

Den plats, som väntade Fredrik Netherwood bland det napoleonska kejsardörets generaler, hann han aldrig intaga, men han lämnade efter sig minnet af en skicklig, oförvägen och riderlig officer. En ungdomsdårskap hade han med en ärofull krigarbana och glänsande bedrifter till fullo försonat.

Marie-Thérèse Netherwood, född Lemit, har genom sitt gifte blifvit införd i det svenska ridderskapets och adelns krets, och ehuru hon veterligen aldrig beträdd svensk jord, böra hennes senare lefnadsöden ej vara utan ett visst intresse för den svenska personhistorien; det är emellertid ej några mera rikhaltiga uppläsningar, som kunnat vinnas om dem.

Situationen på S:t Domingo blef allt mer kritisk för den franska hären och den kreolska befolkningen, och allt flera af den senare begäfv sig öfver till Frankrike. Bland dessa emigranter var äfven Mme Netherwood. Under omhvälfningarna på S:t Domingo hade hennes ekonomiska förhållanden blifvit mycket försämrade; antagligen har hon förlorat de fastigheter hon och hennes man ägt. I hvarje fall fann hon sig hänvisad till att för sin framtida utkomst framför allt lita till den pension hon såsom officersänka kunde erhålla af den franska staten. Ganska snart efter Netherwoods död begaf hon sig öfver till Frankrike och slog sig att börja med ned i Bordeaux, men var redan i augusti 1803 i Paris, där hon bodde först i Hôtel d'Angleterre, Rue des filles S:t Thomas, sedan (januari 1804) i Petit Hôtel de Portugal, Rue du Mail. Hennes vänner voro henne behjälpliga i försöket att skaffa henne pension. Inför notarien Massé i Paris afgåfvos af kolonialprefekten Daure, bataljonschefen vid Rochambeaus garde Lacombe, krigskommissarierna Guillaume och Carle intyg, att hon varit i äktenskap förenad med Netherwood och att äktenskapet upplösts först genom makens »för tidiga död». Själf vände sig Mme Netherwood personligen till krigsministern general Berthier med bön om pension. Hon återopade därvid bland annat sin svåra ekonomiska ställning och den vänskap Berthier hyst för hennes afidne make. Generalen lofvade att hos förste konsuln verka för en gynnsam resolution i ärendet.

Det fanns emellertid en förordning, hvars bestämmelser kunde anses innebära ett hinder för bifall till Mme Netherwoods begäran. Det hade under revolutionskrigen blifvit ej ovanligt, att illa sårade officerare på dödsbädden läto viga sig för att därigenom legalisera

oregelbundna förbindelser och göra maken pensionsberättigad. För att hindra sådant hade i en förordning af den 8 floréal år XI bestämts, att pension skulle beviljas endast åt den officers-änka, som kunde styrka, att hennes äktenskap ingåtts före den tidpunkt, då hennes man fick den blesstyr, som medförde hans död. Frågan var nu, om Mme Netherwood på grund af denna bestämmelse kunde vara berättigad till pension. Krigsministern hänsköt saken till regeringen under uttryckligt betonande af att Netherwoods äktenskap »publicerats» före striden vid Petit Goave, i hvilken han blifvit sårad. Det drog emellertid något ut på tiden med afgörandet.

Att Mme Netherwood härunder lefde under mycket tryckande ekonomiska förhållanden framgår tydligt af de bref hon upprepade gånger tillskref ministern och i hvilka hon förklarade, att pensionen vore hennes enda resurs.

Den 24 frimaire år XII (16 december 1803) skref hon till Berthier följande bref:

Citoyen Ministre!

Encouragée par l'intérêt que vous avez bien voulu me témoigner j'ose réclamer l'effet de vos promesses mes malleurs me donne droit a votre indulgence vous estimiez mon mari, sa veuve dans la misere et vous implorans obtiendra de votre justice et de la bonte de votre cœur que vous présentiez au Premier Consul, le rapport qui est nécessaire pour obtenir sa pension et quelques indemnités qui sont dans ce moment son unique ressource, pardon Citoyen Ministre, de vous occupé de si peu de chose pour vous, mes hélas qui est tout pour moi je compte sur vous et j'ai l'espoir que mon attente ne sera pas trompée, j'ai l'honneur de vous présenter mes hommages.

Ve Netherwood.

Redan fyra dagar därefter afgaf statsrådet, till hvilket saken remitterats, ett utlåtande, hvori uttalades, att om än Netherwoods äktenskap ingåtts först tre dagar efter det han fått den dödliga blesstyren, så hade det dock proklamerats några dagar före striden, och Netherwood hade lefvat ungefär en månad därefter, hvarför äktenskapet ej kunnat hafva till sitt enda eller ens hufvudsakliga ändamål att skaffa änkan statspension; statsrådet tillstyrkte därför bifall, under förutsättning att Mme Netherwood framlade vigselattest, dödsattest m. m. i original.

Mme Netherwood inlämnade den 23 nivôse (14 januari 1804) originalhandlingarna och lät dem beledsagas af följande bref, som bär vittne om hennes ställning och sinnesstämning:

Citoyen Ministre!

J'ai l'honneur de vous envoyer les titres originaux que vous me demandez j'espère qu'ils suffiront pour constater mes droits veuillez Citoyen Ministre joindre à toutes vos bonté celle d'abréger autant qu'il sera possible le moment ou je doit recevoir ma pension elle est nécessaire a ma triste existence, j'ose encore avoir l'espoir que le consul touché de mes malheurs y aura joint quelque indemnité, je réclame aussi un moment d'entretien avec vous si vous me l'accordez veuillez m'indiquer le moment ou je pourai avoir l'honneur de vous adresser mes remerciement, j'ai l'honneur de vous saluer.

Ve Netherwood.

Säkerligen var hennes ställning rätt bekymmersam, ty inom kort lät hon åter höra af sig i ett bref, som bär vittne om en viss otålighet. Hon skref den 6 ventôse (26 februari 1804) till Berthier:

Citoyen Ministre!

Vous avez eu la bonté de me promettre de vous intéresser à moi auprès du premier Consul, cependant depuis cette époque je n'ai reçu aucune nouvelle favorable, je vous aurais prier de me recevoir si je ne craindre d'abuser de votre temp mes j'ai au moins l'espoir que vous n'oublierais pas ma nouvelle réclamation, il y a six mois que je sollicite la pension qui m'est due. C'est malheureusement ma seule ressource pour exister, la bonté de votre cœur est l'amitié dont vous avez honoré mon mari font espérer a sa veuve qu'elle peut également compter sur votre protection, j'ose aussi vous demander une réponse qui me prouve que ma lettre vous ai parvenue, j'ai l'honneur de vous saluer.

Ve Netherwood.

När detta bref skrefs, hade emellertid förste konsulns resolution redan gifvits. Den 3 ventôse år XII (23 februari 1804) beviljades åt Netherwoods änka en årlig pension af 600 francs att utgå från och med samma dag, och den 11 ventôse (2 mars) underrättades hon genom bref från Berthier härom. Den anhållan hon framställt om en särskild »indemnité» villfors ej.

I det franska krigsministeriets arkiv finnes Mme Netherwood ännu några gånger omnämnd. Den 1 vendémiaire år XIII (23 september 1804) anhöll hon att återfå de originalhandlingar hon inlämnat, enär de voro absolut nödvändiga för henne. Hon bodde då vid Rue neuve des Mathurins.

Det resolverades på denna ansökan, att hon endast kunde återfå giftermålskontraktet.

Den 23 april 1806 inkom hon åter med en ansökan att få sina inlämnade originalhandlingar (dopattest, vigselattest och

mannens dödsattest) tillbaka, enär hon nödvändigt behöfde dem »pour terminer des affaires de famille». Hon bodde då i Rue Joubert n:o 9, Chaussée d'Antin.

Handlingarna kvarstannade emellertid i krigsministeriet, men hon erhöll bevittnade afskrifter.

Den 28 oktober 1830 nämnes hon för sista gången. Då utlämnades till henne hennes dopattest, general Rochambeaus tillståndsbref till vigseln, vigselattesten och mannens dödsattest; kopior af dessa dokument togos för att förvaras i krigsministeriets arkiv.

Någon ytterligare kännedom om Mme Netherwoods lefnadsöden har ej kunnat vinnas; ej heller om hennes dödsår. Då såväl staden Paris' civilregister som finansministeriets pensionshandlingar förstördes vid branden under kommunen 1871, torde det vara svårt och i viss mån beroende på tillfälligheter att vinna några upplysningar i detta afseende.

GRAFVE JOHAN KRISTOFFER VON DÜRING,
ÖFVERSTÅTHÅLLARE I STOCKHOLM 1753—59.
(OIJEMÅLNING, TILLHÖR GRAFVE FREDRIK BONDE Å VIBVHOLM.)

Stockholms öfverståthållare.

Af N. v. D.

21. Grefve Johan Kristoffer von Düring.

Tillhörande en gammal, som det antages, från Böhmen invandrad adelssläkt, föddes Johan Kristoffer von Düring i Horneburg i det under Sveriges spira lydande hertigdömet Bremen. Fadern, som äfven bar förnamnen Johan Kristoffer, var till en början officer i svensk men öfvergick sedan i holsteinsk tjänst och slöt som öfverste. Modern hette Anna Sabina Grothusen. Som den blifvande öfverståthållarens födelseår uppgifves allmänt 1695. Då denna uppgifts riktighet emellertid blifvit betviflad, torde det ej vara utan intresse att lära känna, hvad Düring själf härutinnan kan hafva att upplysa. Vi finna då, att han i en 1736 af honom afgifven tjänsteförteckning uttryckligen förklarar sig vara 42 år gammal, hvilket synes antyda, att han måhända varit något om också obetydligt äldre än hvad som hittills antagits. Hur härmed än må vara förhållandet, säkert är, att han ovanligt tidigt beträddt krigarbanan och detta på fullt allvar. Enligt samma ofvan anförda källa »gick han nämligen 1708 till Brabant som kornett under general Baudis' dragonregemente samt bevistade därstädes kampanjen 1709». Det var i det bekanta s. k. spanska successionskriget och på de allierades sida han sålunda endast 14- eller 15-årig gjorde sina första lärospån i det yrke, hvars högsta värdigheter han en gång skulle uppnå. 1710 befordrades han redan till kapten och kämpade tappert mot fransmännen i såväl detta som de två följande årens fälttåg. 1713 följde han den holsteinska truppstyrka, vid hvilken han hela tiden varit anställd, till Pommern, där densamma öfvergick i svensk tjänst. I denna befordrades nu Düring redan året därpå till öfverstelöjtnant vid Barthiska dragonregementet. 1715 stred han i det blodiga slaget vid Stresow på Rügen och var därefter en af de tappra kämpar, som under hjältekonungens befäl man-

ligen värjde det af öfvermäktiga fiender hårdt beträngda Stralsund. Särskildt utmärkte han sig nu vid ett tillfälle i så hög grad, att Carl XII, som varit åsyna vittne till hans bedrifter, samma dag utnämnde den 20- eller 21-årige ynglingen till öfverste. Enligt en flerstädes anfordrad uppgift skulle han sedan varit konungens följeslagare på dennes vådliga öfverfärd till Sverige. Själf uppgifver han emellertid i sin ofvannämnda tjänsteförteckning, att han vid stadens kapitulation 1715 »blef fången under konungen af Danmark», samt att han efter att följande år hafva erhållit Carl XII:s »befallning att söka tillfälle komma häröfver», så efterlefde densamma, att han i januari 1717 inställde sig i Lund inför monarken, som i augusti samma år utnämnde honom till öfverste för det s. k. Tyska dragonregementet. I spetsen för detsamma deltog han sedan i det norska fälttåget och Fredrikshalds belägring. Efter hjältekonungens fall blef han med sin trupp förlagd till Småland. Härifrån kallades han plötsligt 1719 genom ilbud till det af den ryska flottan hotade Norrköpings undsättning. I största hast samlade han sin skara, som vid denna tid endast räknade 157 man, och förenade sig med den styrka, som blifvit uppbådad till stadens försvar men som trots förstärkningen var alltför ringa att förmå förhindra fiendens förödande framfart. Två år senare blef hans regemente upplöst och han nödgades nu hålla till godo med öfverstelöjnantsindelingen vid Norra Skånska kavalleriet. 1727 befordrades han till chef för samma regemente och 1730 till generalmajor.

1719 hade han dessutom erhållit naturalisation som svensk adelsman och samma år jämväl upphöjts till friherre. Härmed var den till makt och ära nu i främsta rummet ledande parlamentariska banan för honom öppnad, och han dröjde icke att begagna sig af sagda förmån. Från denna tid synes han sålunda flitigt hafva bevistat samtliga riksmöten och äfven snart nog erhållit plats i åtskilliga deputationer, om han också icke till en början tagit någon lifligare del i striderna på riddarhuset. Fäderneärfda sympatier, måhända också andra orsaker, torde hafva fört honom till det holsteinska partiet och härmed jämväl till oppositionen mot konung Fredrik. Denne herre lär äfven vid nu ifrågavarande tid hafva betraktat Düring med ett visst misstroende och i bref till sina anhängare uppmanat dessa att taga sig väl till vara för den »trofaste karolinen». Någon mera bemärkt ställning tyckes emellertid icke Düring under frihetstidens tidigare skede hafva uppnått. Men när efter de

första fredsårens för det utmattade riket så välbehöfliga hvila under det förenade inflytandet af nyvunna krafter och gynnsamma yttre politiska förhållanden krigiska känslor åter begynte vakna i nationen och med dem äfven hoppet att få hämnas på den grymme arffienden i öster samt tillika återställa Sveriges forna storhet, greps äfven Düring af denna medryckande patriotiska stämning och sågs snart i främsta ledet bland krigspolitikens förfäktare i den lagstiftande församlingen. Vid 1734 års riksdag blef han också af detta nu på riddarhuset triumferande parti insatt i det mäktiga sekreta utskottet, där han sedan under flera följande riksmöten jämväl hade säte. Med ifver arbetade han nu för de stolta drömmarnas förverkligande och synes härvid hafva trädt i nära förbindelse med franska sändebudet Casteja, som med hänsynslös energi fullföljde samma mål och för att vinna detsamma ej sparade på löften om Frankrikes verksamma bistånd vid en blifvande kamp mot moskoviten, löften, dem han genom Düring och andra vänner lät frambära till utskottet och hvilka därstädes gärna togos för goda. Trots alla ansträngningar lyckades dock icke krigsentusiasterna vid denna riksdag tillkämpa sig segern. Fredspartiets bepröfvade ledare, den store statsmannen Arvid Horn, förmådde ännu afvärja de hotande angreppen mot den politik, som efter enväldets hem-sökelse återgifvit Sverige lugn, frihet och välstånd, ännu i sin fasta hand kvarhålla det svenska statsrodret, som han så länge och med så sällsynt framgång fört.

1738 möttes de två kämpande skarorna, för första gången bärande de sedan så ryktbara namnen hattar och mössor, ånyo och denna gång till en afgörande kraftmätning. På riddarhuset hade krigsvännerna från första stund en bestämd öfvervikt. En ej ringa del af partiet utgjordes emellertid af unga officerare utan politisk mognad och erfarenhet. För att lättare leda och sammanhålla denna skara förenade sig nu några generaler, bland dem Düring, att hålla gemensamt bord för sina unga kamrater. Denna förening, som fick namnet »lilla generalitetet», kom snart att utöfva ett stort inflytande i de krigiska idéernas tjänst. Den blef en »sjudande gryta» enligt Tessins ord. Hattpartiet, som förde stridslystnadens, rysshätets och den lågande patriotiska hänförelsens talan, samlade också alltjämt nya anhängare under sina fanor. Mot denna hastigt tillväxande mäktiga nationella rörelse förmådde mössorna ej hålla stånd; Horn tvangs att afgå, och rådet fylldes med den nya riktningens förkämpar.

Segern var sålunda vunnen, men nu inträffade det märkliga fall, att flera af dem, hvilka i väsentlig mån medverkat till densamma, i stället för att vidare fortgå på den så framgångsrikt inslagna banan, inom kort begynte skilja sig från sina triumferande vänner, ja efter hand rent af öfvergå på sina slagna motståndares sida. Orsakerna härtill voro nog flera. Den hattska förföljelse, för hvilken hattarne utsatt den störtade regimens främsta målsmän och bland dem äfven den frejdade Arvid Horn, den man, som af Düring själf en gång blifvit prisad som grundläggaren af Sveriges frihet, hade pinsamt berört flera af partiets ädlare representanter. Härtill kom äfven, att den brist på statsmannaegenskaper samt den alltmer öfverhandtagande böjelse för en äfventyrlig och lättsinnig konjunkturpolitik, som de nya maktinnehafvarne inom kort lade i dagen, när det omsider gällde att i handling omsätta det stolta programmet, måste hos de mera betänksamma inom partiet framkalla starka farhågor för utgången af en blifvande kamp mot den ryska öfvermakten, farhågor, som en snar framtid skulle rikligen bekräfta. Bland de klarsynta patrioter, som förutseende de många misräkningar och motgångar, hvilka skulle blifva följderna af den för ögonblicket med så högröstadt bifall och så glada förhoppningar hälsade handlingspolitiken, nu öfvergingo att med all makt bekämpa den hotfullt tillväxande krigiska rörelse, som de en gång själfva så verksamt bidragit att framkalla, befann sig äfven Düring.

Också se vid honom vid ständernas nästföljande möte 1740 i mössornas led. Ehuru hattpartiet alltjämt var öfvermäktigt på riddarhuset, fick han dock behålla sin plats i sekreta utskottet, ja han insattes längre fram till och med i det vid denna riksdag särskildt utsedda s. k. sekretissimum, som nu fick sig ledningen af Sveriges hemligaste diplomatiska ärenden uppdragen. Fåfänga voro emellertid alla hans och hans vänners bemödanden att dämpa den krigiska hänförelsen. Den grep i stället med oemotståndlig makt alltmer omkring sig, och snart var det endast fråga om huru och af hvilka det på förhand gifna beslutet skulle fattas. Mot dem, som härvid förde hemlighetsmakeriets talan, och på grund häraf ville öfverlämna detta uppdrag åt sekreta utskottet eller sekretissimum, uppträdde nu Düring, förfäktande den mening, att det öppnaste förfaringsättet i detta fall äfven vore det klokaste, och att ständerna borde taga del i ett beslut af så stor betydelse. Hans af landtmarskalken understödda mening vann bifall. Ständerna uppdrogo emellertid afgörandet åt

sekreta utskottet, förstärkt med 25 bönder, och så stark var här den allmänna meningens påtryckning, att kriget af dem blef enhälligt beslutadt. Endast prästeståndets deputerade uppställde vissa förbehåll för sitt bifall, hvilka likväl sedan föga iakttogos. Med dem förenade sig äfven några af adeln, däribland Düring.

De stolta segerförhoppningar, under hvilkas förledande inflytande man sålunda i lättsinnig sorglöshet och naiv själfverskattning skyndat till strid mot den ryska kolossen, blefvo ingalunda förverkligade. De utmynnade endast i nesa och nederlag. Regeringen fann sig också snart nödsakad att hemkalla den sitt höga värf så föga vuxne öfverbefälhafvaren C. E. Lewenhaupt samt att se sig om efter en lämplig efterträdare. Bland de framstående krigare, åt hvilka högsta ledningen af krigsmakten nu erbjöds, var äfven den 1740 till generallöjtnant befordrade Düring. Men han som de andra afböjde ett uppdrag, som icke syntes lämna utsikt till skördande af några lagrar ej heller att något af verkligt gagn för fosterlandet uträtta.

Krigets snöpliga utgång hade emellertid öfverallt i landet alstrat en stark förbittring mot de män, som genom sina obetänkta rådslag, sitt missriktade patriotiska nit och sin eländiga ledning bragt olycka och vanära öfver gamla Sverige. Under trycket af denna häftiga reaktion återvunno mössorna för en kort tid det herravälde, som genom krigspolitikens seger glidit dem ur händerna, och vid den riksdag, som 1742 samman kallades, besatte de det mäktiga sekreta utskottet till största delen med sina anhängare. Düring, som nu räknades till partiets ledande män, blef också helt naturligt där en af de mest betydande medlemmarne. Han begynte äfven nu taga en vida verksammare del i riksdagsdebatterna och förde med styrka och liflighet sitt partis talan i de ofta förekommande sammandrabbningarna på riksdagshuset. Med stränghet yrkade han jämväl på räfst med de talrika å motståndarnes sida såväl före som under kriget begångna felstegen och framställde sålunda redan vid sekreta utskottets första sammanträde den fordran, att de från hären hemkallade generalerna Lewenhaupt och Buddenbrock omedelbart efter hemkomsten skulle häktas. Men i denna sin straffande nitälskan förblef han dock alltid mån om ett noggrant iakttagande af lagens föreskrifter, och han protesterade också energiskt fastän förgäfves mot att Buddenbrock, som ej i likhet med sin olycksbroder begärt att blifva ställd inför en särskild af

ständerna tillsatt kommission, skulle beröfvas sitt laga forum krigsrätten. Denna starka rättskänsla och därmed nära förbundna utpräglade motvilja mot alla extra ordinära domstolar utgör ett ofta framträdande och förvisso hedrande drag i Dürings parlamentariska verksamhet.

Äfven Dürings militära talanger blefvo emellertid nu anlitade, då efter den bedröfliga kapitulationen i Helsingfors man fann nödigt att till hufvudstadens skyddande dit sammandraga en truppstyrka. Jämte en annan högre officer erhöll han befälet öfver densamma. Följande år blef han befordrad till general.

För att undgå den stränga straffdom, som nu syntes på väg att drabba hattpartiets ledare för deras många försyndelser, hade dessa emellertid med klok beräkning skyndat att kasta fram frågan om tronföljdens skyndsamma ordnande och därmed äfven lyckats i väsentlig mån vända den allmänna uppmärksamheten från det sorgliga förflutna till denna för Sveriges framtid så betydelsefulla och alla intresserande angelägenhet. Düring, som till en början synes hafva omfattat förslaget att till kung Fredriks efterträdare utse en prins af det hessiska huset, förenade sig, sedan detta måst öfvergifvas, med det hufvudsakligen af representeranter för västra och södra Sverige äfvensom af flertalet af bondeståndets ledamöter sammansatta parti, som i en nära förening mellan de skandinaviska länderna sågo det bästa värn mot den fruktansvärda moskoviten och därför ville kora Danmarks kronprins till Sveriges blifvande konung. Hoppet om vinnande af billiga fredsvillkor genom att af ryska kejsarinnans hand mottaga den blifvande tronföljaren samlade emellertid snart majoriteten inom de tre högre stånden kring den af henne härtill utsedde Adolf Fredrik af Holstein. Förgäfves protesterade nu Düring mot en politik, som hotade att bringa Sverige i beroende af det mäktiga Ryssland, förgäfves varnade han för det olyckliga Polens öde och uppmanade sina landsmän att hellre följa Maria Theresias hjältemodiga exempel och strida till det yttersta mot den fruktansvärda öfvermakten. Hans vältalighet förmådde dock föga uträtta. Endast bönderna fasthöllo oryggligt den danska kandidaturen.

Den våldsamma jäsning, som alltsedan krigets olyckliga utgång varit i ständigt tilltagande inom sistnämnda samhällsklass, öfvergick nu i öppet uppror. Dalallmogen grep till vapen och tågade mot Stockholm för att med våld göra folkets vilja i rikets styrelse gällande. Bristen på en skicklig och kraftfull an-

förare ledde dock snart till företagets snöpliga misslyckande. Det berättas, att man haft för afsikt att erbjuda Düring denna post men afstått därifrån, enär man förmodat, att han icke skulle vilja åtaga sig densamma. Den starka känsla af vördnad för lag och rätt, som i allmänhet kännetecknar hans offentliga uppträdande, gör det också föga sannolikt, att han skulle kunnat förmås att träda i spetsen för en revolutionär folkrörelse. Så lifligt och så allmänt utbreddt var likvisst missnöjet med de nu härskande, att om en man med Dürings anseende och militära talanger trädte i spetsen för den därpå framkallade rörelsen, utgången med mycket fog kan antagas hafva blifvit en helt annan.

Tronföljdsfrågans slutliga lösning hade emellertid uppväckt äfven det danska hofvets lifliga förbittring, en förbittring, som ingalunda minskats af den omständighet, att det var en holsteinsk furste, som korats till Sveriges blifvande konung. Från dess sida framställdes nu en bestämd fordran, att Adolf Fredrik skulle för sig och efterkommande afstå från alla anspråk på de holsteinska länderna. Då emellertid denne förmenade sig intet härvid kunna företaga utan ryska kejsarinnans och jämväl tronföljarens bifall, beslöt man att affärda Düring till Petersburg för att söka utverka vederbörandes medgifvande till de danska fordringarna. Trots »all den omtanka och försiktighet» han enligt sekreta utskottets intyg i detta diplomatiska värf ådagalade, ledde hans bemödanden dock icke till det åsyftade målet.

Hemkommen kastade han sig åter in i den skarpaste partikampen. Mössorna gjorde nu de största ansträngningar för att vid den riksdag, som 1746 skulle ånyo komma samman, verkamt fullfölja kampen mot de hatade motståndarne och tillfoga dem det afgörande nederlag, som dessa genom sin kloka taktik 1743 lyckats undgå. Vid denna riksdag blef Düring utsedd att jämte general Staël von Holstein vara mösspartiets ledare på riddarhuset, ett värf, som han icke synes hafva varit vuxen. Han befanns nämligen enligt ryske ministerns intyg alltför »facile, hetsig, otålig och snart modfälld» för att med framgång kunna bekämpa det mera energiskt och målmedvetet ledda motpartiet. Mer än allt annat bidro dock mössornas nära förbindelser med Ryssland och denna makts hotfulla och hänsynslösa uppträdande mot Sverige och dess regering att skänka en fullständig seger i den hätska striden åt de som förkämpar för en stolt och oförfärad fosterlandskärlek nu uppträdande hattarne. Fåfängt hade Düring såväl med ordets makt som genom ett rikligt utdelande

af Rysslands och Englands guld sökt förhindra sitt partis nederlag. Detta blef nu rent af förkrossande, mösspartiet hade i själfva verket för en tid upphört att existera.

Vid samma riksdag tog Düring äfven en liflig del i en annan strid, som af mindre afgörande betydelse för det allmänna dock synes i hög grad hafva berört hans egna intressen. Densamma gällde nämligen den nu väckta frågan om inrättande af ett brännvinsregale till förbättrande af statens inkomster. Düring, som var ägare till en af Gustaf II Adolf privilegierad krog, uppträdde med mycken häftighet häremot, vädjande i ett våltaligt anförande ej blott till de adliga privilegierna och frihetskänslan utan jämväl till fosterlandets stora minnen. Hans oratoriska förmåga till trots biföllo dock hans ståndsbröder förslaget, ehuru detsamma genom prästernas och böndernas motstånd fick förfalla.

Under de närmast följande åren synes Düring missmodig hafva dragit sig undan det politiska lifvets stormar. Af konung Fredrik, med hvilken han sedan länge torde blifvit försonad, blef han vid serafimerordens instiftande 1748 utsedd till en af de första innehafvarne af denna höga utmärkelse. Men då konungen äfven ville hugna honom med fältmarskalksvärdigheten, opponerade sig hatträdet så bestämdt mot sin gamle motståndares upphøjelse, att planen öfvergafs. Det förmåles, att Düring tagit sig denna motgång och sina mäktiga fienders sålunda ådagalagda ovilja så nära, att han varit betänkt att för alltid lämna Sverige, samt att ryska kejsarinnan för sådan händelse tillbjudit honom en fristad i sitt rike. Han lyckades dock bemästra denna sin misstämning och förblef i landet. 1751 erhöill han också sin belöning, då han af den nye konungen Adolf Fredrik upphöjdes till både fältmarskalk och greve.

Tronskiftet hade i nationen åter väckt till lif en känsla af konungskhet, en frukt på en gång af nytända förhoppningar och af ett på många håll starkt missnöje med det nuvarande partiherreväldet. Kring det unga konungaparet uppväxte också på grund häraf inom kort ett nytt politiskt parti, bestående af både hattar och mössor och förenadt af gemensam sträfvan att utvidga den af regeringsformen inom väl snäva gränser inskränkta konungamakten. Till detta s. k. hofparti slöt sig äfven Düring, och han deltog nu också med lif och lust i partiets angrepp på hattregeringen vid 1751 års riksdag. Hattarne, som nu stredo för frihetens heliga sak, behöllo dock segern. Hofvets vänner förlorade emellertid ej modet utan rustade sig till nya strider, och Düring

gick härvid så långt i sitt nit, att han utarbetade en detaljerad plan för de anstalter, som borde vidtagas för att bereda partiet öfverhand vid nästinstundande riksdag.

När emellertid denna riksdag omsider 1755 sammanträdde, befanns Düring redan hafva öfvergifvit hofvets sak och i stället stå i främsta ledet bland dess motståndare. Detta hans affall var för höga vederbörande nog så mycket kännbarare, som han nu beklädde posten som Stockholms öfverståthållare och i denna egenskap säkerligen skulle kunnat kraftigare än någonsin befordra deras planer.

Det var efter Rutger Fuchs' död 1753, som Düring kallades till detta maktpåliggande värf, hvilket han sedan i 6 år kom att utöfva. Bland märkligare tilldragelser under denna hans förvaltnings tid kan anföras, att stadens renhållningsväsen, som hittills stått under dess myndigheters insende och som synes befunnit sig i ett mycket otillfredsställande skick, nu blef åt enskilda personer på entreprenad upplåtet. Måhända förtjänar det äfven påpekas, att Düring var förste upphofsmannen till förslaget att i hufvudstaden uppressa en minnesvård öfver konung Gustaf II Adolf och äfven vidtog de första åtgärderna till detsamma förverkligande, ehuru väl med frågans slutliga lösning skulle komma att dröja ännu nära fyra decennier.

Dürings återförening med hattarne hade till följd, att han på nytt insattes i sekreta utskottet. Äfven inom detta parti synes han hafva förstått att snart göra sig gällande, och han tog sålunda en verksam del i de åtgärder, som efter det misslyckade revolutionsförsöket 1756 funnos nödiga att vidtaga till förekommande af nya dylika tilltag från höga vederbörandes sida. Det blef emellertid det sista riksmöte, som den gamle politikern fick bevista. I början af år 1759 träffades han af döden, öfver 63 år gammal.

Än hatt än mössa, än hetsig krigsiffrare än varm fredsvän, än på spänd fot med konung Fredrik än föremål för dennes stora bevägenhet, än nitisk befrämjare af det unga hofvets maktutvidgningsplaner än åter bestämd motståndare till desamma, framstår Johan Kristoffer von Düring för visso i mångt och mycket som en karakteristisk representant för det oroliga, ombytliga, oberäkneliga partitidehvarfvet med dess ständiga skiftningar, intriger och strider. Dock förefaller det icke, som om han i denna sin så växlingsrika politiska bana skulle varit ledd af någon af de mindre aktningvärda bevekelsegrunder, som tyvärr utöfvade så

stort inflytande på så många af hans både vänners och motståndares handlingssätt. Ej af själfvisk maktlystnad, ty han lämnade vid hvarje öfvergång från ett parti till ett annat en ställning minst lika aktad och inflytelserik som den, han kunde göra anspråk på att bland sina nya bundsförvanter förvärfva. Ej heller af penningbegär, ty väl gick utländskt guld i myckenhet genom hans händer till andras bestickande, men för egen del tyckes han icke hafva mottagit något däraf. Åtminstone vitsordas hans oegennyttan af ryske ministern v. Korff, som härvidlag väl kan betraktas som en auktoritet. Att likväl denna oegennyttan ej alltid helt höll provet, då det gällde att bevara välfångna privilegier oförkränkta, hafva vi ofvan sett. Af allt att döma torde emellertid Düring trots vissa fel och svagheter varit högt skattad af sin samtid både för heder och duglighet. Hans nit för det allmänna, hans rättrådighet och plikttrohet, hans frihets- och fosterlandskärlek hafva icke blifvit bestridda, lika litet som hans mod och militära talanger. Däremot tyckes han icke varit i besittning af de egenskaper, som kräfdes för att framgångsrikt kunna intaga en verklig anförare- och ledaretällning i den våldsamma partikampen. Hans hetta och ombytlighet, hans brist på själfbäherskning och kallblodig omdömesförmåga, ja kanske äfven hans ovanligt starkt utpräglade vördnad för lag och rätt och därmed nära förbundna motvilja mot alla våldsamma ingrepp i den bestående rättsordningen liksom ock mot våldsamma åtgärder öfver hufvud bidrogo nog att göra honom härtill föga lämplig. Men om han också på grund häraf icke kommit att förvärfva samma ryktbarhet som flera af sina medkämpar och motståndare, har han i stället efter sig lämnat ett mera aktadt och obefläckadt namn än åtskilliga af dessa.

Gift 1720 med Margareta Bonde, en syster till den framstående mösschefen grefve Gustaf Bonde, efterlämnade han två döttrar, af hvilka den äldsta blef förmäld med en af hattpartiets ypperste, riksrådet grefve Carl Scheffer.

Genealogiska anteckningar.

Af K. H. Karlsson.

2. Vapenmålningarna vid fru Ramborgs graf i Väster-Åkers kyrka.

Uti Monumenta Uplandica¹ meddelar Peringsköld tvenne teckningar af fru Ramborg Israelsdotters (And) till Vik graf i Väster-Åkers kyrka. Enligt dessa funnos i själfva grafnischen målade fyra sköldar, nämligen öfverst tvenne sköldar lutande emot hvarandra och innehållande den ena släkten Ands vapen, den andra ett krönt lejon, samt under dem, äfven på sned ställda, en sköld med Bjelke- och en med Sparre-vapnet. I texten lämnar Peringsköld följande beskrifning af dessa vapen: »Inne i grafhwalfs wäggen finnas 4 wapnar, öfverst står ett wapn emot wenster handen förwändt med 3 grå fuglar på en hwit bielke i blått fiäld, hafwandes under sig ett Bielkewapn i blått fiäld. På wänstra handen emot står öfverst ett hwitt leijon med gul krona i blått fiäld, under hwilket finnes ett rödt Sparre-wapn i brunt [o: gult] fiäld. Och äre desse 4 skölder fru Ramborgs faders eller farfars och farmors samt dess moders eller morfars och mormors wapnar, hwilka också finnas på gamla altartafle-foten sosom och på taflan, doch där nyare tilsatte, med ett bielke och fleminge wapn på högre sijdan samt 3 roser och flemingewapnet på wänstre.»

Dessutom finnas dessa vapen afbildade i färger på en särskildt bifogad lapp, dels i samma ordning som de förekomma i nischen och med ungefär samma färger som Peringsköld anført, dels ock i annan ordning och med lejonet gult i stället för hvitt.

Enligt Upplands Fornminnesförenings tidskrift² funnos 1787 af dessa vapen vid grafven endast tvenne i behåll, fru Ramborgs (And) och hennes andre mans (Sparre), hvilka dock öfverströkos 1851 samt såsom härstammande från 1600-talet vid kyrkans åter-

¹ Del. 2, fol. 270 och följande. (Handskr. i Kungl. Bibl.)

² Del 1, sid. 91.

ställande 1870 borttogos, då de ursprungliga kerubhufvudena (enligt Peringskölds teckning blommor), som voro öfvermålade med dessa vapen, åter framkommo.

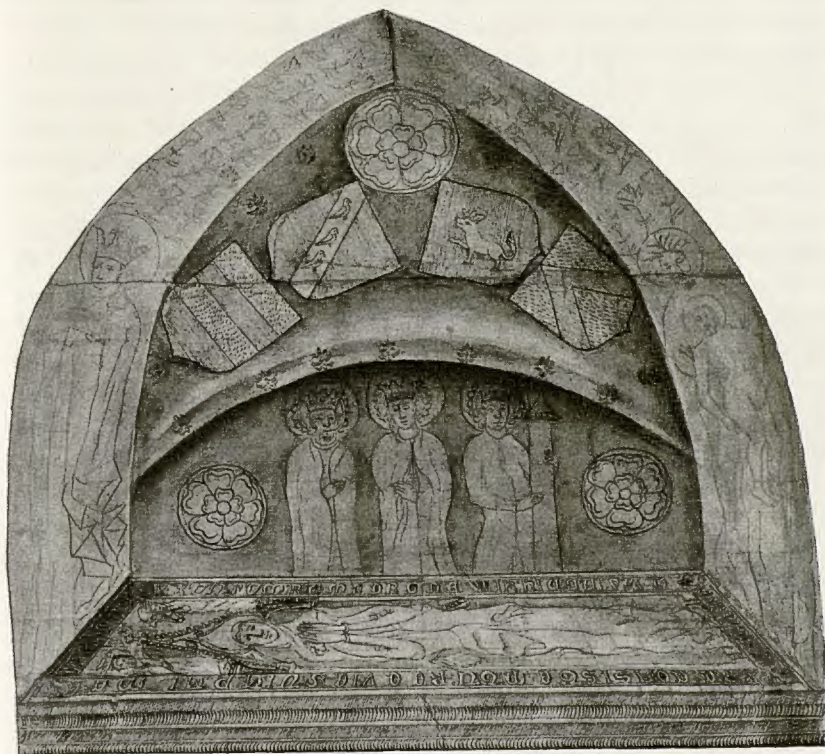
Att vapnen voro yngre än själfva grafhvalfvet framgår ju ovedersägligen af att de målats öfver dessa kerubhufvuden eller blommor, med hvilka nischen från början varit prydd, men att de tillhört 1600-talet vill jag bestrida. Peringskölds yttrande, att på altartaflan till dem fogats på högra sidan Bjelke- och Flemmingvapen samt på vänstra sidan Tre rosor och Flemmingvapen ådaga-lägger tydligen, att han förmått skilja mellan äldre och yngre vapen, och man har därför rätt att med honom anse vapnen i grafnischen tillhöra en äldre tid än dessa nytillsatta vapen. — På den ofvan anförda lappen förekomma vidare förutom dessa vapen endast sköldar, härstammande från medeltiden, och ej något enda yngre vapen. Tecknaren däraf har således också uppfattat dem såsom gamla. Då dessa andra vapen enligt Peringsköld efter kyrkans brand år 1662 öfverkalkades, måste teckningen vara äldre än detta år.

Fru Ramborgs fader var lagmannen Israel Andersson (And), hvars sigill¹ visar en sköld med tre änder på en snedbjälke. Tydligen är detta det ena af de båda öfversta vapnen i grafnischen, och i så fall bör det andra vapnet hafva tillhört fru Ramborgs moder. Hon hette Ramfrid Göstafsdotter och hennes sigill² visar fru Ramfrid knäböjande inför den heliga Katarina, men någon vapensköld förekommer ej i detsamma. — Genealogerna på 1500- och 1600-talen hade emellertid ingen kännedom om till hvilken släkt hon hörde. Det är därför otänkbart, att en vapenritare på 1600-talet utan ringaste anvisning skulle kunnat gifva henne lejonvapnet. Något särskildt intresse torde ej heller funnits under denna tid att smycka kyrkor med medeltida vapen, såframt de ej utgjorde nödvändiga led i något anträd, hvilket dessa ej äro. — Peringsköld anför visserligen vid sin förklaring öfver vapnen, att fru Ramfrid var af den kungliga folkungaätten, men denna uppgift har han tydligen hämtat från intet annat än just denna krönte lejonbild, och den är äfven oriktig, ty ingen medlem af den *kungliga* grenen af denna ätt har burit namnet Göstaf. — Vi skola emellertid i det följande söka klargöra, till hvilken släkt fru Ramfrid hörde och om hon ej möjligen haft rätt till lejonvapnet, dock utan krona.

¹ Hildebrand: Svenska Sigiller 3, n. 54.

² " " " " 3, n. 147.

Uti sitt testamente af år 1302¹ väljer hon, om hon skulle dö i Västergötland, sin graf i Skara domkyrka bredvid sin fader, anslår till fullgörande af sina testamentsgåfvor sin gård Hwalffstadhir, nu i Hvalstad kyrkby i Västergötland, samt nämner såsom sin frände biskop Brynjulf i Skara. Allt detta häntyder på att hon själf var bördig från Västergötland. Till testamentsverkställare

Fru Ramborgs grafnisch, enl. Peringskölds teckning.

utes ärkebiskop Nicolaus i Uppsala, biskop Brynjulf i Skara, marsken Torkel Knutsson, som i vapnet förde ett lejon, och domprosten Andreas i Uppsala, broder till hennes afidne make, herr Israel. Vidare år 1296,² då fru Ramfrid till sina barn och mågar, emot rätt till fri disposition af hvad hon bekommit i morgongåfva och ärft efter sin son i öfre Sverige, öfverlåter efter sin död alla sina fäderne- och mödernegods i andra delar af riket,

¹ Dipl. Svec. 2, n. 1373.

² „ „ 2, n. 1165.

beseglas detta bref förutom af konungen äfven af marsken Torkel Knutsson, Västgöotalagmannen Bengt Hafridsson, hvilka båda förde lejon i skölden, samt Laurens Boberg (lilja mellan 2 hjorthorn). I dessa beseگلاند torde man hafva rätt att se fru Ramfrids närmaste fränder. Lagman Bengt var son till en Hafrid Sigtrygsdotter, som förde samma vapen som Laurens Boberg, och hon var antagligen en faster till denne. Då nu fru Hafrid 1286¹ på Baltak i Västergötland gör sitt testamente, anslår hon bland annat med samtycke af sin dotter Ramfrid till sin son herr Bengt en gård i Hvalstad, samma by som nämnes i fru Ramfrids testamente. Det ligger då nära till hands att antaga, att fru Hafrids dotter Ramfrid är identisk med Ramfrid Göstafsdotter och således syster till västgöotalagmannen Bengt Hafridsson² samt sålunda berättigad till lejonvapnet. Emot detta antagande talar dock dels att denna Hafrids dotter *Ramfrid* ej kallas fru, hvilken titel rätteligen tillkom henne såsom gift med en riddare, dels ock att lagmannen Bengt bär tillnamnet Hafridsson efter modern men fru Ramfrid kallas efter fadern Göstafsdotter. Detta sista kan dock förklaras genom att fru Ramfrid vid faderns död redan varit fullväxt men Bengt åter då blott ett barn. Flera exempel finnas nämligen på att då en fader dött och lämnat ännu ej fullvuxna barn efter sig, dessa då tagit namn efter den öfverlevfande modern i st. f. efter fadern. Det första åter kan bero på vårdslöshet vid brefvets utskrifning. Huru härmed än må vara förhållandet, ådagalägga dock dessa handlingar, att fru Ramfrid var bördig från Västergötland samt stod i nära förbindelse till män, hvilka förde ett lejon i vapnet, hvarför det ej är omöjligt, att hon själf fört samma vapen, hvilket ock blir så godt som säkert, då man ser denna lejon-sköld i dottern fru Ramborgs grafnisch.

De båda öfversta vapnen tillhöra således fru Ramborgs föräldrar, Upplandslagmannen Israel Andersson och hans hustru Ramfrid Göstafsdotter.

Fru Ramborgs eget och hennes senare makes, riddaren Arvid Göstafsson (Sparre), vapen förekomma båda å fru Ramborgs nedanför nischen belägna grafhäll. Son till dem var riddaren Göstaf Arvidsson (Sparre), gift med Christina Petersdotter (3 rutor), hvilkas vapen äfven enligt teckningen å den ofvan anförda lappen

¹ Dipl. Svec. 2, n. 925.

² Härmed skulle emellertid mitt antagande om Bengt Hafridssons fader i Hist. Tidskr. 1885, sid. 172, förfalla. — Rörande hans ättlingar se för öfrigt Personhist. Tidskr. 1, sid. 160, 161, och om fru Ramfrids Sv. Autograf-Sällsk. Tidskr. 2, sid. 33—35.

funnits i kyrkan. Däremot saknas hvarje vapenbild för deras son, riddaren Arvid Göstafsson (Sparre), död före år 1380, och hans hustru Helena Magnusdotter (Sparre). Med denne Arvid Göstafsson utdog den manliga linien af denna Sparre-ätt och stamgodset Vik öfvergick nu till hans dotter Margareta Arvidsdotter (Sparre), gift med riddaren Ture Bengtsson (Bjelke), som afled år 1415. Till dem höra helt säkert de båda nedre vapnen, hvilka visa Bjelke- och Sparre-vapen, och jag förmodar, att antingen de eller deras son, väpnaren Sten Turesson (Bjelke), gift med Margareta Karlsdotter (Sparre), låtit måla dessa fyra vapen i fru Ramborgs grafnisch för att därmed såväl hedra minnet af de första kända ägarne af Vik, fru Ramborgs föräldrar, som hugfästa deras egen ätt, den nya släkt, som nu ägde stamgodset. Knappast 100 år hade då förgått, sedan herr Israel och fru Ramfrid afledo, och minnet af dem och deras vapen kunde således ännu lefva kvar hos deras ättlingar.

Då så få färglagda vapensköldar från vår medeltid finnas i behåll, kan man med skäl beklaga, att de sista resterna af dessa vid kyrkans restauration borttogos.^{*} Låt vara, att de ej från början tillhört grafnischen, de utgjorde dock ett viktigt moment i dess utvecklingshistoria,¹ och nog försvarade de där lika väl sin plats som några med schablon målade kerubhufvuden.

^{*} Handlingarna i Vitterh.-, Hist.- & Ant.-Akademien rörande Väster-Åkers kyrkas restaurering innehålla ingenting om dessa vapen.

Några porträtt från Fullerö.

Detta häfte innehåller afbildningar af fyra porträtt ur grefve Fredrik Cronstedts samling å Fullerö. Tre af dem äro släktporträtt. Margareta De Besche till Forsmark († 1694) var mor till brukspatronen Georg De Besche till Forsmark (1641—1711), och denne var svärfar till landshöfdingen och generallöjtnanten friherre Jacob Grundel (1657—1737), hvars dotter blef stammomoder för den Cronstedtska släkten.

Alla tre äro signerade af Martin Mijtens d. ä., och bland de bästa porträtt den gode och alldeles för litet studerade konstnären målat. Stammande från hans kraftigaste tid — fru De Besches porträtt är dateradt 1677, och de andra antagligen samtida — skola de blifva af största vikt, då man en gång börjar den kritiska sofringen af den massa olikartade konterfej, som nu tillskrifvas honom.

Professor Levertin har i sin N. Lafrensen d. y. förnekat, att porträttet af Georg De Besche skulle föreställa denne. Grunderna härtill har jag icke kunnat finna, och undrar om det ej kan bero på någon sammanblandning med sonen, som bar samma namn.

Hvad den lilla flickan beträffar, som i inskrift på baksidan kallas Christina Charlotta nata 165[?], är man ju närmast hågad tro det är en prinsessa, då hon ej har något tillnamn. Den enda samtida jag kunnat finna är Christina Charlotta, dotter af Eberhard III af Würtemberg och gift med prins Georg Christian af Ostfriesland. Hennes födelseår 1645 stämmer likväl icke med baksidans otydliga datum.

N. Sbg.

FRU MARGARETA DE BESCHE,
FÖDD VON EMERSEN † 1694.

(OLJEMÅLNING AF M. MIJTENS, TILLHÖR GREFVE F. CRONSTEDT Å FULLERÖ.)

BRUKSÄGAREN GEORG DE BESCHE F. 1641 † 1711.

(OLJEMÅLNING AF M. MIJTENS, TILLHÖR GREFVE F. CRONSTEDT Å FULLERÖ.)

GENERALLÖJTNANTEN FRIHERRE JACOB GRUNDEL

F. 1657 † 1737.

(OLJEMÅLNING AF M. MIJTENS, TILLHÖR GREFVE F. CRONSTEDT Å FULLERÖ.)

OKÄND, »CHRISTINA CHARLOTTA, NATA 165...».

(OLJEMÅLNING, TILLHÖR GREFVE F. CRONSTEDT Å FULLERÖ.)

Upplands ståndsdragonregementes officerskår.

Af major **Ernst Lind af Hageby**.

Nedanstående uppgifter äro samlade under ordnandet af nämnda regementes handlingar i Kungl. Krigsarkivet.

Öfverstar och regementschefer.

- Steenbock, Erik*, grefve; öfverste och chef $28/8$ 1700— $27/11$ 1701.
Wennerstedt, Anders; öfverste och chef $26/6$ 1702—1709; fången vid Poltava.
Fersen, Hans von, grefve; öfverste och chef $30/4$ 1712, afgått från regementet, men återkom $1/2$ 1714; generalmajor $29/4$ 1719, generallöjtnant 1720.
Posse, Mauritz, baron, från Vestgöta dragonreg:te; öfverstelöjtnant $11/7$ 1716; öfverste och chef $10/8$ 1719.

Öfverstelöjtnanter.

- Baneer, Per*, baron; öfverstelöjtnant $3/11$ 1700.
Danckwardt (Dankûart), Joacim; kapten $5/9$ 1700; major $27/6$ 1703; öfverstelöjtnant 1705; dödsskjuten på slagfältet vid Gemeuertzhof $16/7$ 1705.
Rydingh, (adlad *Rydingsvärd*), *Erik*; öfverstelöjtnant $30/4$ 1712; (adlad $30/9$ 1712); fången i Moss, Norge $10/4$ 1716; återkom därifrån $18/1$ 1718; afsked $30/9$ 1719.
Günther, Julis, från adjutant vid konungens af Polen drabantkår; kapten $17/3$ 1712; major $19/6$ 1716; öfverstelöjtnant $11/11$ 1719.

Majorer.

- Gyllenpamp, Lars*; kaptenlöjtnant $5/9$ 1700; kapten $12/4$ 1701; major 1705.
Horn, Gabriel, baron; major $5/9$ 1700.
Swaben, Johan von; kapten 1700; major 1705.
Bröms, Petter, från ryttmästare vid Östgöta kavallerireg:te; major $30/4$ 1712; afgått från regementet utan afsked $2/2$ 1716 (afsatt).
Pauli, Mauritz Wilhelm, från Upplands infanterireg:te; kapten $11/7$ 1716; major s. å.
Voltemat, Henrik Julius, från kapten vid Upplands infanterireg:te; 1. major $2/2$ 1716; afsked från reg:tet 1719; därefter transporterad och avancerad till öfverstelöjtnant vid Upplands infanterireg:te 1720.
Hertz, Henrik Adrian, från Bohus dragonreg:te; major $2/11$ 1719.

Regementskvartermästare.

- Brinckman, Anton Henrik*; regementskvartermästare $^{11}/_6$ 1718 (se löjtnanter).
Falk, Erik; regementskvartermästare $^{21}/_9$ 1701 (se löjtnanter).
Gyllenhaal, Abraham Rudolf; regementskvartermästare $^{11}/_7$ 1716 (se kaptener).
Hannell, Anders Joacim; från löjtnant regementskvartermästare $^{17}/_5$ 1712 (se kaptener).
Jegerfelt, Samuel; regementskvartermästare $^5/_9$ 1700 (se kaptener).
Porten Carl Julius von (se kaptener).
Stjernmarck, Magnus, regementskvartermästare $^{25}/_{10}$ 1717 (se löjtnanter).
Zarth; kapten och regementskvartermästare 1721.

Regementsadjutanter.

- Biörnram, Anders*; regementsadjutant $^{25}/_{10}$ 1717 (se löjtnanter).
Hamnström, Petter; regementsadjutant $^2/_2$ 1716 (se löjtnanter).
Hårdh, Gustaf Adolf; flygeladjutant vid regementet då det var förlagdt i Laak 1704.
Höjer, Christian Henrik; regementsadjutant $^{23}/_9$ 1718.
Mollie, Abraham; har varit regementsadjutant (se löjtnanter).
Trygg, Olof, regementsadjutant 1705.
Adler, Niclas; regementsadjutant 1712.
Alleman, Adam Gabriel; regementsadjutant $^2/_{11}$ 1712. Afsked s. å.

Kaptener.

- Berguudd, Petter*; kapten $^{30}/_4$ 1712; inställde sig aldrig vid regtiet, hvarför han afskedades 1715; hade förut varit sekundryttmästare vid generalmajor Gyllenstiernas regtete, samt dessförinnan löjtnant vid Norra skånska kavalleriet.
Biörndahl, Petter, från drabant hos konungen af Polen; löjtnant $^{14}/_5$ 1712; blesserad; kapten $^2/_3$ 1716; afsked $^{30}/_9$ 1719.
Bähr, Petter, från kapten vid Stanislaii trupper; kapten $^{17}/_3$ 1712; H. Maj:ts stadfästelse härå $^2/_2$ 1716; blesserad $^{27}/_2$ 1715.
Dammenhof, Christian Pusinna von; löjtnant $^5/_9$ 1700; kapten $^{21}/_9$ 1701; död i slaget vid Gemeuertzhof $^{16}/_7$ 1705.
Didron, Frans Carl von, från sergeant vid Dükers dragonregtete; hemkommen från fångenskap i Ryssland; kapten $^{23}/_6$ 1720.
Farin (äfvén *Farijn*); kornett $^{18}/_2$ 1713; löjtnant $^2/_3$ 1716; blesserad med öfverste Löwens parti 1715; kapten $^{26}/_6$ 1718.
Gahlen, Gustaf Reinhold von; kapten 1703; död $^{19}/_6$ 1705.
Gyllenhual, Abraham Rudolf; regementskvartermästare $^{11}/_7$ 1716; kapten $^{25}/_{10}$ 1717; kompanichef i oktober 1718.
Gyntersbergh, Henrik Johan von; kapten $^{15}/_3$ 1702; kommenderad med regementet i Laak 1704; blesserad i slaget vid Gemeuertzhof $^{16}/_7$ 1705.
Göthzell, Ragwald, från kvartermästare vid Stanislaii drabantkår; kapten $^{17}/_5$ 1712, men ej erhållit H. Maj:ts konfirmation.

- Hannell, Anders Joakim*; regementskvartermästare; kapten $^{23}/_4$ 1713; transport till Skånska dragonreg:tet $^{2}/_2$ 1716.
- Horleman, Paco*, från ryttmästare vid Upplands 3-männingsregemente; kapten $^{8}/_{10}$ 1719.
- Jegerfelt, Samuel*; kapten 1705.
- Jernfelt, Crispin*, från korpral vid Lifreg:tet till häst; löjtnant 1715; kapten $^{16}/_6$ 1716; afsked 1719.
- Kallmander (Callmander), Jakob*, från sergeant vid Lifgardet; kornett $^{30}/_4$ 1712; fången vid Poltava, men ur fångenskapen »echapperat»; löjtnant $^{2}/_2$ 1716; kapten $^{2}/_3$ 1719; fången i Norge $^{17}/_3$ 1716, återkom därifrån $^{6}/_9$ 1718; död $^{3}/_4$ 1719.
- Lejondahl, Carl Johan*, från Jönköpings infanterireg:te; löjtnant $^{17}/_3$ 1712; kapten $^{2}/_2$ 1716, transport till Adelsfanan som major 1720.
- Lewenhaupt, Gustaf Adolf*, grefve; kapten $^{5}/_9$ 1700.
- Loos, Henrik*; kapten $^{2}/_2$ 1716; transport till Vermlands infanterireg:te $^{30}/_7$ 1718.
- Meisell, Jöran Johan*; löjtnant $^{5}/_9$ 1700; kaptenlöjtnant $^{12}/_4$ 1701; kapten och blesserad i Riga 1705.
- Pahl, Johan*, från fändrik vid Upplands infanterireg:te; löjtnant $^{4}/_7$ 1716; kapten $^{26}/_6$ 1718.
- Pettivall, Johan*; kapten $^{18}/_{10}$ 1718; afsked $^{1}/_8$ 1719.
- Porten, Carl Julius von*, från Gardet; regementskvartermästare $^{2}/_2$ 1716; kapten $^{11}/_7$ 1716; afsked $^{30}/_9$ 1719.
- Ramfeldt, Fredrik*; kapten 1705.
- Stackelberg, Caspar*; kapten $^{27}/_6$ 1703.
- Swedenheim, David von*; löjtnant $^{11}/_7$ 1716; 2. kapten $^{13}/_9$ 1718; 1. kapten $^{30}/_9$ 1719; afsked $^{31}/_5$ 1720.
- Taube, Carl Didrik*, baron, från löjtnant vid Nyborgska reg:tet; 1. kapten $^{2}/_2$ 1716; afsked $^{30}/_9$ 1719.
- Tollstedt, Georg (Göran)*, från fändrik vid Nerikes och Vermlands reg:te; löjtnant $^{11}/_7$ 1716; kapten $^{23}/_9$ 1718; afsked $^{30}/_9$ 1719.
- Tornschöld*; kapten $^{12}/_4$ 1701.
- Wachslager, Carl*, från kornett; löjtnant $^{30}/_9$ 1713; kapten $^{2}/_2$ 1716; erhållet majors afsked $^{30}/_9$ 1719.

Löjtnanter.

- Anrep, Jakob*; kornett $^{1}/_{10}$ 1700; löjtnant $^{27}/_6$ 1703.
- Bagge, Antoni*; löjtnant $^{5}/_9$ 1700.
- Bergh, Anders*, från drabant vid Stanislaui trupper; efter återkomsten från Turkiet och Bender; löjtnant $^{30}/_9$ 1713; afsked $^{14}/_9$ 1715.
- Berger, Anders Johan von*; från fändrik till löjtnant $^{17}/_3$ 1712.
- Bildering, Jakob Johan*; löjtnant $^{15}/_1$ 1702; kommend. i Laak 1704.
- Biörnram, Anders*; regementsadjutant $^{25}/_{10}$ 1717; löjtnant $^{13}/_9$ 1718.
- Bonde, Philip*, grefve; kornett $^{1}/_{10}$ 1700; löjtnant $^{27}/_6$ 1703.
- Brinckman, Anton Henrik*; löjtnant $^{25}/_{10}$ 1717; regementskvartermästare $^{11}/_6$ 1718.
- Coslofsky, Frans Antonius*; från fändrik till löjtnant $^{12}/_4$ 1712.
- Dahl, Samuel*; kornett $^{2}/_2$ 1716; löjtnant $^{25}/_{10}$ 1717; afsked $^{8}/_6$ 1719.

- Dahl, Carl*; löjtnant $\frac{2}{2}$ 1716.
Du Flon, Johan; löjtnant $\frac{27}{6}$ 1703.
Düker, Ernest Johan von; 2. kornett $\frac{22}{11}$ 1717; 2. löjtnant $\frac{26}{6}$ 1718 och 1. löjtnant $\frac{24}{8}$ 1719.
Falk, Erik; löjtnant 1700; regementskvartermästare $\frac{21}{9}$ 1701.
Grefelt, Johan; löjtnant $\frac{5}{9}$ 1700.
Gyllenborg, Johan, grefve; kornett $\frac{1}{10}$ 1700; löjtnant $\frac{10}{6}$ 1703.
Hamnström, Petter; löjtnant $\frac{25}{10}$ 1717; afsked $\frac{22}{5}$ 1719, men kvarstår som volontär, enligt kungl. krigskollegii ordres.
Hasselgren, Carl Gustaf; löjtnant $\frac{23}{6}$ 1720.
Helling, Gustaf; 2. kornett $\frac{25}{10}$ 1717; 2. löjtnant $\frac{26}{6}$ 1718; 1. löjtnant 1719.
Hummel, Christian; kornett $\frac{25}{10}$ 1717; 2. löjtnant $\frac{13}{9}$ 1718; döds-skjuten i Norge den 22 november s. å.
Hurel, Jonas; löjtnant $\frac{25}{10}$ 1717.
Häij, Carl; löjtnant $\frac{27}{6}$ 1703.
Kabbe (äfven *Cabbe*), *Petter*; kornett 1718; löjtnant 1719; afsked s. å.
Ljondahl, Johan, från Smålands 3-männingsreg:te till fot; löjtnant $\frac{26}{6}$ 1718; afsked $\frac{30}{9}$ 1719.
Lindqvist, Johan; från underofficer kornett $\frac{17}{5}$ 1712; löjtnant $\frac{26}{6}$ 1718; afsked $\frac{30}{9}$ 1719.
Löfving, Johan Magnus; från förare kornett $\frac{25}{10}$ 1717; 2. löjtnant $\frac{13}{9}$ 1718; 1. löjtnant $\frac{1}{8}$ 1719.
Meisell, August; löjtnant $\frac{12}{4}$ 1701, från sergeant vid reg:tet.
Moback, Jöran, från fändrik vid Östgöta infanterireg:te; löjtnant $\frac{26}{6}$ 1718; afsked $\frac{8}{6}$ 1719.
Mollie, Abraham; från regementsadjutant löjtnant $\frac{5}{4}$ 1701.
Norin (äfven *Nourijn*), *Carl*; från kornett löjtnant $\frac{17}{3}$ 1712; »degraderad» till gemen soldat och därefter rymt.
Pyttner, Johan; kornett $\frac{2}{3}$ 1716; löjtnant $\frac{27}{8}$ 1718.
Rosenstierna, Gustaf Adolf; löjtnant $\frac{25}{8}$ 1702; var med regementet förlagdt i Laak 1704; erhöi transport som ryttmästare till Södra skånska kavalleriet den 12 juni 1705.
Segebaden (äfven *Segebad*), *Olof Ernst von*, från fändrik vid generalmajor Ekeblads reg:te; dessförinnan volontär vid general Möllers reg:te; korpral och sergeant under generalmajor Schultz; löjtnant $\frac{30}{4}$ 1712; afsked $\frac{30}{9}$ 1713.
Silfverlås, Johan Gustaf; kornett $\frac{1}{4}$ 1701; löjtnant $\frac{27}{6}$ 1703.
Silfversparre, Johan; från kornett löjtnant 1704.
Siegeroth, David Fredrik von; från korpral vid Lifreg:tet till häst kornett $\frac{11}{7}$ 1716; löjtnant $\frac{26}{7}$ 1718.
Steenbock, Carl, grefve; kornett 1701; löjtnant $\frac{1}{6}$ 1703.
Stiernmarck, Magnus, från sek.-kornett vid Vestgöta kavallerireg:te; löjtnant $\frac{2}{12}$ 1716; regementskvartermästare $\frac{25}{10}$ 1717; död s. å.
Wennerstedt, Simeon Jakob; kornett $\frac{27}{6}$ 1703; löjtnant 1705.
Wäsenberg, Knut; från fältväbel vid reg:tet kornett $\frac{25}{10}$ 1717; löjtnant $\frac{23}{9}$ 1718.

Kornetter.

- Arman, Carl*; kornett $27/6$ 1703.
- Barckenbohm, Daniel*; kornett $30/8$ 1712; anhåller om dimission från reg:tet vid generalmönstringen $24/12$ 1715, för att »försöka sin lycka» vid infanteriet, hvilket honom beviljas; begått öfvervåld å kungsgården, Maria beb.-dag.
- Bewerfeldt, Petter Gustaf*; kornett $2/6$ 1703, kommenderad med reg:tet i Laak 1704.
- Biörnram, Lars*; från regementskvartermästare vid Lifregementet kornett $26/6$ 1718; afsked $30/10$ 1719.
- Brom, Anders*; kornett 1718; afsked $9/8$ 1719.
- Bonde, Gustaf*, grefve; kornett $2/10$ 1700.
- Bubbe, Carl*; från kvartermästare vid Adelsfanan kornett $23/9$ 1718; afsked $30/9$ 1719.
- Creutz, Gustaf Otto*; kornett $2/4$ 1701.
- De Charlière, Jonas Georg*; kornett 1703; dödsskjuten vid Gemeuertzhof $26/7$ 1705.
- d'Elwij, Gustaf*; från minör vid artilleriet kornett $22/7$ 1716; död $11/4$ 1717.
- Enegvist, Lars*; från sergeant kornett $25/9$ 1704; kommenderad i Laak 1704.
- Essen, Eberhard von*; kornett $25/8$ 1702; kommenderad i Laak 1704; död vid Gemeuertzhof $26/7$ 1705.
- Felix, Martin*; från fältväbel kornett $23/9$ 1718; afsked $27/8$ 1719.
- Flemming, Carl*; kornett $22/12$ 1700.
- Frejberg* (äfvén *Friedberg*), *Daniel*; kornett $27/6$ 1703.
- Gardemin, Börje von*; från fältväbel kornett $26/6$ 1718.
- Giersdorff, Johan Christoffer*; från kornett vid Buchwalds dragonreg:te kornett här $24/4$ 1713, men ej erhållit H. Maj:ts konfirmation.
- Granfelt, Jonas*; kornett $27/6$ 1718.
- Göritz, Henrik*; från fältväbel frivillig kornett $6/6$ 1718; 1. kornett $2/8$ 1719.
- Köhler, Johan Wilhelm*; från fältväbel kornett $23/9$ 1718.
- Lindstedt, Johan*; kornett $25/10$ 1717; transport till Helsinglands kavallerireg:te som löjtnant 1718.
- Lundman, Erik*; kornett $27/6$ 1703.
- Mannerberg, Jakob*; kornett $22/4$ 1701.
- Meeden, Anton*; från sergeant kornett 1716; afsked $24/7$ s. å. i Norge.
- Merker, Gottfried*; från sergeant kornett $23/9$ 1718.
- Norin, Carl*; har varit kornett (se löjtnanter).
- Pahl, Carl*; från fältväbel kornett $26/6$ 1718.
- Pihl* (äfvén *Pijhl*), *Johan*; kornett $27/6$ 1703; blesserad i Riga.
- Planting, Gustaf Wilhelm*; kornett $23/9$ 1718; afsked $30/9$ 1719.
- Raabe, Johan Christian*; från fältväbel kornett $23/9$ 1718.
- Seinknecht, Jan*; kornett $26/6$ 1718; afsked s. å., men kvarstod vid reg:tet tills vidare, enligt kungl. krigskollegii ordres.
- Steenbock, Erik*, grefve; från sergeant kornett när regementet var förlagd i Laak 1704.

Udde, Abraham; från kvartermästare vid Upplands 3-männingskavalleri-reg:te kornett $^{26}/_6$ 1718; afsked $^{30}/_9$ 1719.

Winblad, Johan; från sergeant kornett $^{26}/_6$ 1718.

Wudd, Johan; kornett $^{1}/_{10}$ 1700.

Zapf, Zacharias; kornett 1705.

Åberg, Erik; från fältväbel vid Vestgöta ståndsdragonreg:te kornett $^{23}/_9$ 1718; afsked $^{30}/_9$ 1719.

Åkerman, Erik Helmig; från sergeant vid Karelska infanterireg:tet kornett $^{30}/_9$ 1713; afsked $^{14}/_9$ 1715.

Årman, Carl; kornett $^{30}/_1$ 1701; kommend. med reg:tet i Laak 1704.

Regements- och Skvadrons-präster.

Leeström, Sven; regementspräst $^{17}/_9$ 1700.

Galle, Olof; bataljonspräst 1700; regementspräst 1705.

Ledtström, Lars; regementspräst 1705.

Sandström, Petter; regementspräst 1713.

Ernster, Gustaf; regementspräst 1715.

Crucelius, Olaus; bataljonspräst 1715; regementspräst $^{2}/_1$ 1716.

Boström, Andreas; skvadronspräst $^{12}/_7$ 1716.

Regementsauditörer.

Jeger, Petter; regementsskrifvare $^{5}/_9$ 1700; regementsauditör 1705.

Humble, Mattias; regementsauditör $^{14}/_2$ 1712; afsked $^{8}/_7$ 1713.

Hörling, Johan Henrik; regementsauditör med senatens fullmakt $^{8}/_7$ 1713, med H. Maj:ts konfirmation $^{2}/_1$ 1716; afsked $^{9}/_6$ 1719.

Grandell, Isac; regementsauditör $^{8}/_6$ 1719.

Regementsfältskärer.

Berns, Christian Mathias; regementsfältskär $^{23}/_9$ 1700.

Faust, Petter Daniel; regementsfältskär 1705.

Kruus (äfven *Crus*), *Johan*; regementsfältskär $^{25}/_{10}$ 1717; afsked 1719.

Göhl, Johan Petter; regementsfältskär 1720.

Jehl, Johan; regementsfältskär 1721.

Regementskommissarier.

Orre, Nils; regementskommissarie $^{11}/_3$ 1715; fången i Moss $^{10}/_4$ 1716; död i Kristiania s. å.

Dahlgren, Johan; regementskommissarie $^{28}/_6$ 1716 (tjänstgjort till $^{23}/_7$ s. å.).

Upmark, Erik; regementskommissarie $^{23}/_7$ 1716; afsked $^{29}/_2$ 1720.

Cronander, Jakob; från Upplands 3-männingsreg:te regementskommissarie $^{30}/_2$ 1720.

Strödda släktanteckningar.

Oséen. Denna släkts ursprung framställes oriktigt i Wieselgrens Ny Smålands beskrifning. I enlighet med uppgifter i ortens kyrkoböcker härstammar släkten från:

Jonas Osander, kyrkoherde i Ljunga i Vexjö stift, f. 1688 † 1765. G. första gången 1723 ^{28/10} i Ryssby m. *Anna Charlotta Wessman*, f. 1699 ^{6/7} i Ryssby, dotter af kyrkoherden i Ryssby Carl Wessman och Helena Scarinia, biskopsdotter från Vexjö. Deras dotter, *Kristina Margareta Osander*, f. 1726 ^{25/3}, bodde 1747 i Bräkentorp Södregård, Tutaryds socken och 1762 i Boarp Västregård, Ljunga socken. Gift med bonden *Bengt Tuwesson*. De hade en son, som blef komminister och kallade sig *Osén* samt blef denna släkts stamfader.

L. G. F. Norlander.

Pahl. (Adliga ätten n:r 1163.) I Anrep, Svenska Adels Ättartaflor (III, sid. 128) uppgifves, att adliga ätten n:r 1163 Pahl skall hafva utdött på svärdssidan med styrmannen Carl Gustaf Pahl, † ogift 1769. Om dennes fader Marcus Pahl uppgifves endast, att han var brukspatron och f. 1702 ^{4/7} »samt 2:ne gånger gift, men med hvilka är ej kändt». Här nedan meddelas några anteckningar om denne brukspatron *Marcus Pahl* och hans familj, hämtade ur Örebro stads kyrko- och rådhusarkiv, af hvilka framgår att ännu i slutet af år 1764 tre manliga medlemmar af ätten lefde, hvadan väl ett frågetecken får sättas för året 1769 såsom den sista manliga medlemmens dödsår.

I Örebro kyrkas husförhörbok för år 1762 finnes denna anteckning: »Välborne *Marcus Pahl*, brukspatron, f. 1702, † 1760. Hustru: *Johanna Cretzmer*, f. 1723, † 1761 ^{20/11}. Barn: *Anna Helena*, f. 1736, flyttade till Stockholm 1754; — *Johan*, f. 1740 ^{16/6}, flytt. till Stockholm 1756; — *Anton*, f. 1745, flytt. till Hallsberg 1760 ^{27/5}; — *Carl Gustaf*, f. 1747; — *Kristina Charlotta*, f. 1748, bortflyttad till Hallsberg 1760 ^{27/5}; — *Johanna*, f. 1750, flytt. till Hallsberg 1760 ^{27/5}; — *Marcus*, f. 1752 i Örebro; — *Elisabet*, f. 1757 ^{15/8} i Örebro, flytt. till Hallsberg 1760 ^{27/5}»

Brukspatron Pahl synes hafva i början af 1750-talet inflyttat till Örebro, hvarest endast de två sista barnen äro födda; sorgligt nog finnas inga dop- och dödböcker i Örebro för 1750-talet. Dessutom finnes i husförhörboken den anteckningen, att brukspatron Pahl genom Svea hofrätts utslag af den 10 februari 1756 blifvit ställd under förmyndare såsom »oskickelig att öfver sig och gods sitt råda». Hans andra hustru, *Johanna Cretzmer* (namnet skrives äfven Creutzmeur

och Kretzmer), var född 1723 $\frac{9}{3}$ i Örebro och dotter till källarmästaren därstädes Anton Cretzmer och Kristina de Besche.

Vid bouppteckningen efter båda makarne 1764 $\frac{17}{8}$ (förvarad i Örebro stads rådhusarkiv) lefde barnen »*Johan* på 23:dje året, soldat vid h. kgl. h. prins Fredrik Adolfs regemente, varandes i Svea Hofrätt behörig förfrågan gjord, om icke sonen af anförda orsaker kunde än vidare stå under förmyndare; *Sabina Kristina*, gift med guldsmeden *Lars Lundeqvist* i Stockholm och *Anna Lena*, dessa af förra giftet med *Anna Stiernkopf*, efter hvilken förrättades bouppteckning 1743 $\frac{3}{6}$; samt i andra giftet Anton, Carl Gustaf, Kristina Charlotta, Johanna och Elisabeth, alla omyndiga.»

Dessutom inhämtas af Kugelberg, »Postmästare i Sverige och Finland», att dottern Johanna, † 1796 $\frac{28}{6}$, blef gift med postmästaren i Hellestad, *Abraham Mothander*, f. 1753 $\frac{14}{10}$, † 1826 $\frac{18}{2}$.

Gustaf Elgenstierna.

Troilius. I Svenska släktboken af Gabriel Anrep (I, sid. 262) är införd en synnerligen utförlig stamtafla öfver släkten Troilius. Ett och annat fel har dock insmugit sig, hvilket torde vara skäl att påpeka.

I tabell 4 bör giftermålsåret för *Jakob Troilius* och *Kristina Horneman* vara 1696. Angående Kristina Hornemans dödsår uppgifver Anrep, liksom förut J. F. Munktel i Västerås stifts herdaminne, detta till 1772. Som hon var född 1667 torde väl denna uppgift synas något tvifvelaktig, hvadan Anrep i en not angifver »att åtskilliga bestrida detta dödsår, dock utan att uppgifva något annat». Troligen beror allt på någon felskrifning, ty hon dog 1722 $\frac{30}{5}$, enligt hvad Husby sockens dödbok uppgifver. Dottern *Anna Kristina* föddes 1697 $\frac{13}{4}$ i Husby och gifte sig i samma socken 1720 $\frac{15}{3}$. Näst yngsta barnet var *Margareta*, enligt Anrep död ung. Hon föddes i Husby 1700 $\frac{2}{5}$ och dog därstädes s. å. $\frac{9}{9}$.

I tabell 6 uppgifves *Margareta Elisabet Svedelias* andra bröllopsdag orätt. Den inföll 1764 $\frac{8}{7}$ då bröllopet stod i Husby. Leijonhufvud anger den till $\frac{2}{8}$ i sin släktbok, hvilket således äfven bör rättas. Om hennes barn äro åtskilliga felaktiga uppgifter. Dottern *Elisabeth* föddes $\frac{14}{1}$ 1749. *Anna Kristina* föddes 1750 $\frac{9}{7}$ och dog s. å. $\frac{22}{10}$. *Jakob* föddes 1751 $\frac{30}{7}$. *Uno* dog 1756 $\frac{14}{3}$. (Anrep uppger intet dödsår). *Margareta Kristina* föddes 1756 $\frac{17}{6}$. Yngsta barnet hette *Magnus* (Anrep uppger intet namn), föddes 1759 $\frac{19}{9}$ i Husby och dog där 1760 $\frac{14}{3}$.

Alla dessa uppgifter äro hämtade ur Husby sockens kyrkoböcker.

Ejnar Hanngren.

Personhistorisk litteratur.

Ny svensk släktbok, utgifven af *Karl A. K:son Leijonhufvud*. H. 7 och 8. Stockholm, P. A. Norstedt & Söners förlag, 1904 och 1905.

Under åren 1901—1903 höll förestående arbete det i anmälan afsedda antalet häften af 2 om året, men sedan dess har endast ett årligen utkommit. Väl är det sant, att den ene af utgifvarne friherre Gustaf C:son Leijonhufvud afgått med det sjätte häftet, men näppeligen kan orsaken sökas däri. Ej heller torde det vara beroende af minskade bidrag från medarbetare, ty dessa hafva i de senast utgifna häftena lämnat rikare och fylligare meddelanden än förut. Skulle det däremot vara utgifvarens själfkritik, som vållat en försening af häftena, torde därom ej vara annat än godt att säga. Och man kan verkligen hafva anledning att tro något sådant, ty ofvanstående häften böra utan tvifvel räknas till de bästa i arbetet. (Jmfr årg. VI s. 107)

De i dessa häften upptagna släkter äro: Ahlqvist, Arborelius, Aurelius, Ericson, Hagberg, Robsahm, Schlüter, Schlytern, Schlyter, Sundius, Swartz, Wallenius och Älf samt Adam, Arhusiander, Bonvieur, Bonvier, Bonnevier, Brandenburg, Fagerlin, Fornander, Frunck, Kjör-ling, Körling, Sommelius, Stora Lyngås-släktarna: Lund, Schale, Måns-son, Apelbom och Hultén, Sylvén, Thulin och Vasberg. Af dessa hafva 7 st. förut behandlats i Svensk släktkalender och Svenska ättar-tal, ett ovanligt ringa tal mot i föregående häften. Och af de nu för första gången tryckta släktutredningarne äro flera särdeles jämnt utar-betade och omfattande ovanligt stora släkter t. ex. Fornander med icke mindre än 66 tab. och Thulin med 32 tab. En annan stor ätt är Schlüter, Schlytern och Schlyter med 50 tab., men här har utgifvaren lyckats sämre, då manuskriptet ej förelåg färdigt utan måste komplet-teras. Att den tryckta litteraturen ej alltid rådfrågats, t. o. m. sådana arbeten som Sveriges statskalender och Svensk adelskalender, af hvilka det senare arbetet åtminstone ej kan vara utgifvaren obekant, har redan många gånger förut framhållits, men måste ånyo påpekas. Meningen med ett arbete som *Ny svensk släktbok* är väl att på *ett* ställe finna samlade de uppgifter man annars måste söka på många.

En nyhet i åttonde häftet äro de »anteckningar», som lämnas om flera släkter. Vi tro, att utgifvaren här slagit in på riktig väg, ty forskningen har utan tvifvel större gagn af att få stommarne till allt flera släkter tryckta, än af de många gånger omtryckta och obetydligt tillökade genealogierna med biografiska uppgifter af ringa värde. Då stombyggnaden är färdig, kan det vara tid att tänka på data i officers-fullmakter m. fl. lika viktiga uppgifter, hvilka nu så rikligen bjudas. Bättre äfven att ägna större uppmärksamhet åt källförteckningarna. Hvad sägs t. ex. om Strängnäs stifts herdaminne af Hagberg, Lunds stifts herdaminne af Wallin eller Cavalli, Skånska nationen af Sjöstrand?

Att föra klandertalan är mången gång lättare än att framhålla förtjänsten. Vi tro oss dock ej särskildt behöfva framhålla densamma, då den redan är känd af alla. Lärofäderna A. och Ö. kunna dock ännu med lugn åse framgången och erkännandet.

G. I.

Storfurstendömet Finlands Ridderskaps och adels kalender för år 1906. Utgifven af *Oskar Wasastjerna*, Riddarhusgenealog. Helsingfors 1905.

Den sjunde i ordningen sedan 1858, en omständighet som betecknar Finlands trånga förhållanden och vida demokrati, men som tyvärr äfven bär vittne att denna publikation icke förstått tillvinna sig allmänt intresse genom att stiga öfver kalendernivå. Såsom kalender är årgången 1906, i anseende till att smärre misstag icke kunna undvikas, klanderfri. — Däremot måste anmärkning göras mot bokens historiska del, de allmänna släktuppgifterna. De hafva tagits summariskt och i allra flesta fall utan vidare kopierats från äldre årgångar. Så kallas, till exempel, ätten Tavaststjerna alldeles oegentligt »egentligen en gren af ätten Tavast». Riddarhusgenealogen synes hafva förbisett friherre Carpelans arbete »Åbo i genealogiskt afseende», där ätten Tavaststjernas härstamning utredes. — Om ätten Norrmén heter det »finsk ätt från Åbo och Björneborgs län», då endast en half rad mera utrymme erfordrats att precisera hemorten ön Nurmisaari vid Raumo, hvilket på samma gång hade förklarat ättens namn. Trots denna grunda ton användes i fråga om utländska ätters härkomst det djupa ordet »ursprungligen», som leder tanken bortom folkvandringarna.

Revision af alla äldre släkters historiker till nästa upplaga af finska adelskalendern är en berättigad önskan, ehuru tidigt väckt. Till mönster kunna tjäna de inkom för denna årgång sammanställda uppgifterna om senast adlade ätter. Sakenliga och koncentrerade lämna de intet öfrigt att önska.

Sedan föregående adelskalender utkom år 1900, hafva på svärdsidan utgått: friherrliga ätten Tandefelt och den ena friherrliga ätten v. Willebrand, adliga ätterna De Geer, Torvigge, af Lindfors och Tudeer.

J. R—y.

Anteckningar i alfabetisk ordning om Wexiö stifts präster från äldsta tid t. o. m. 1875 af *N. Sellergren*. — **Anteckningar om gymnasister i Wexiö åren 1800—1850** af —*tw—*. — Wexiö 1902. 194 + 207 sid.

Under år 1902 lät redaktionen af Smålandsposten såsom utklippsbilaga införa förestående anteckningar af personhistoriskt intresse. Då desamma ej finnas upptagna i »Historisk bibliografi» och på den grund sannolikt för många äro obekanta, kan det anses lämpligt att påpeka deras förekomst.

Vexjö är det enda af de gamla stiften, som ännu väntar på ett herdaminne. En förteckning öfver detta stifts prästerskap bör därför vara särdeles välkommen för forskaren, synnerligast som förteckningen, hvilket ej synes af titelbladet, är fortsatt t. o. m. år 1900 och angifver fullständiga förnamn, tillträdes- och dödsår för de flesta af de upptagna personerna. Den är redigerad af komminister A. P. Björngren, som gjort stora förarbeten till det under arbete varande herdaminnet. Stiftets prästerskap tillsatte nämligen för ett eller par år sedan en kommitté för detsammias utgifvande, men ännu har ej, så vidt vi hafva oss bekant, någon del lämnat pressen.

Gymnasisternas historieskrifvare lär vara friherre Miles Fleetwood, som med en ingående kännedom om gymnasiets förhållanden under Esaias Tegnér's biskopstid skildrat de olika gymnasisternas lefnadsöden och lyckats följa de flesta. Gifvetvis är den biografiska sidan bättre tillgodosedd än den rent genealogiska, då det här varit fråga om en följetong i en tidning. Men anteckningarna komplettera i alla fall förträffligt Vibergs förteckning öfver de studerande i Växjö 1800—1878.

G. I.

Gottlands trupper 1811—1904. Biografiska anteckningar samlade af *Axel Wijkmark*, löjtnant vid Kungl. Gottlands infanteriregemente. Häft. 1, Stockholm 1904. Häft. 2—6, Uppsala 1905 och 1906.

Att fälla något omdöme om förestående arbete torde vara för tidigt, då endast några häften utkommit, hvilka behandla militärbefälhafvare, artilleribefälhafvare och t. f. chefer för Kungl. Gottlands artillerikår samt 77 officerare af Kungl. Gottlands nationalbeväring. Utgifvaren synes hafva tagit tillbörlig hänsyn till tjänste- och meritförteckningar för utarbetande af de ganska vidlyftiga biografierna, men borde bättre tillgodogöra sig den tryckta litteraturen. Så t. ex. kunna många kompletterande uppgifter erhållas ur Schlegel & Klingspors. Den ej introducerade adelns ättartaflor och Sjöströms Skånska nationen. Arméns pensionskassas tryckta berättelser, som bland annat innehålla uppgift på pensionärernas dödsår, hafva äfven många tillägg att meddela.

G. I.

Sveriges bankmatrikel 1906 utarbetad af *C. H. Sjöstedt*. Uppsala 1905. XXV + 978 sid.

Denna matrikel utgör femte årgången af det arbete, som med fem års mellantid åren 1886, 1891 och 1896 utgifvits af Per Lidell och 1901 af nuvarande utgifvaren. Genom den mängd biografiska data om personer ur vidt skilda samhällsklasser, som här meddelas och hvilka merendels torde vara grundade på egna eller från respektive banker lämnade uppgifter, bör denna matrikel blifva en värdefull uppslagsbok. Biografierna kunna likväl ej anses uttömmande och någon hänsyn vid deras utarbetande synes ej hafva tagits till andra liknande arbeten. Ett och annat fel hade då säkert kunnat undvikas.

G. I.

Om finska studerande i jesuitkollegier af Henry Biaudet.
Historiallinen Arkisto XIX. Helsingfors 1905.

Här meddelade uppgifter afse att komplettera en lika benämnd uppsatts af professor K. G. Leinberg i finska historiska samfundets årskrift XI. Samlade i förbigående, under forskning för annat ändamål i Vatikanens arkiv, gifva de upplysningar om finska adepter vid jesuitkollegierna i Braunsberg och Olmütz. Med den sanne forskarens känsla har författaren tänkt sig in i dessa några och tjugu ynglingars öden, därför väcker hans knappa uppsats lifligt intresse, och man hoppas att han ur utländska källor skall erfara mera om de finska jesuiterna. Till sin heder ändade de flesta af dem såsom landsflyktige martyrer. Fåfångt spåras därför deras namn i Finlands handlingar.

Endast angående biskop Paul Juustens katolske son kan jag ur räkenskapsböcker och mantalslängder göra tillägg. Denne, Caspar Juusten, rymde från Braunsberg 1590 eller 91, — enligt herr Biaudet, som därefter återfunnit hans namn endast i en matrikel af 1602, där han nämnes såsom afiden: »Postea in Patria, Ser:mae Reginae aulicus factor, mortuus, ut putatur, catholicus». Af denna anteckning och emedan Juusten saknas i en lista öfver Sigismunds hoffolk, sluter herr Biaudet, att han antagligen varit anställd vid svenska hofvet och dött luteran. — Likvisst menas Sigismunds gemål med Ser:ma Regina. Juusten var i hennes tjänst och blef använd i beskickning mellan Finland och hofvet i Polen. Han vistades på Åbo slott 1595 »stadder uti Finland uppå H. K. Maj:ts högvigtiga anlangandes värf». I januari 1596 var han åter i Åbo, i mars s. å. kvitterade han i Viborg, efter Klas Flemings invisning, sin lön af 10 läster spannmål, skrivande sig »Caspar Juusten, Kngl. Mjsts i Sverige och Polen trotjänare, min nådiga Drottningis kammarjunkare». I maj 1597 fick han från Viborgs slott resekost till Polen. Hösten 1598 återfinnes han i samma slotts mantalslängd, därifrån han i januari 1599 spårlöst försvinner, denna gång utan resekost, måhända kallad af en potentat mäktigare än Sigismund.

Några bilagor, bland hvilka en intressant förteckning öfver svenska katoliker i utlandet, uppgjord 1599 eller 1600 af Joh. Vasthovius, åtfölja uppsatsen.

J. R—y.

Suomen maasotaväki Kustaa Vaasan ja Eerikki XIV:n aikana. (Finlands landtarmé under Gustaf Wasas och Erik den XIV:des tid) af Werner Tawaststjerna. Historiallinen Arkisto XIX. Helsingfors 1905.

Författaren, som tidigare publicerat en förteckning öfver finska krigsmakten under Johan III, redogör här, hufvudsakligast efter riksregistret och handlingar i finska statsarkivet, för finska militärens sammansättning, aflöning, beväpning och borgläger under föregående konungar. — Den innehållsrika uppsatsen eger personhistoriskt värde genom uppgifter om finska krigare och längder öfver ryttare och hofmän, hvars identifiering dock något försvåras genom förnamns och patronymers öfversättning till finska språket. — Såsom bilagor följa några svenska löningsregister och mönstringslängder ur krigsarkivet.

J. R—y.

Svenska bibliotek och ex libris. Anteckningar af *C. M. Carlander*. Andra omarbetade och tillökade upplagan. Förlagsaktiebolaget Iduna 1896—1904. Pris 150 kr.

Öfver första upplagan af detta arbete, som utkom under åren 1889—1894, har en recension meddelats i Svenska autografsällskapets tidskrift för december 1894, men då denna behandlat herr Carlanders bok uteslutande ur heraldisk synpunkt samt den nu föreliggande nya upplagan är omarbetad och väsentligt utvidgad, torde en anmälan af densamma vara på sin plats i denna tidskrift.

Om detta storslagna arbete har grefve C. Snoilsky yttrat: »arbetet innehåller ett ofantligt materiel till gagn för efterkommande forskare . . . en verklig grufva af uppgifter, hvilka förgäfves skola sökas på andra ställen». Om verkets omfattning och rikedom på uppgifter får man ett begrepp genast vid första bekantskapen med dess sex digra band om tillhoppa 3,102 sidor och 483 illustrationer; dessa senare utgöra afbildningar af ex-libris, pärmstämplar, porträtt, biblioteksbyggnader, bokband m. m. Första delen beskriver kungliga personers bibliotek och bokägaremärken, offentliga bibliotek och lånbibliotek. Uti de följande delarna lämnas uppgifter om enskilda personer, hvilka haft bokägaremärken eller bibliotek, kronologiskt inordnade, så att andra delen, omfattande två band, behandlar medeltiden till början af 1800-talet, tredje delen förra hälften af 1800-talet och den sista delen, omfattande två band, tiden därefter till början af 1900-talet. I sista bandet omtalas äfven ej identifierade bokägaremärken samt lämnas förteckning å bokbindare i Sverige 1400—1900, hvarjämte här förekommer register m. m.

Om också detta verk i första hand är afsedt för ex-librissamlare och bibliofiler, torde detsamma för denna tidskrifts läsare hafva ett ej ringa intresse ur såväl personhistoriskt som heraldiskt hänseende äfvensom på grund af de många i detsamma reproducerade porträtten.

Om hvarje i arbetet upptagen person meddelas biografiska data, uppgifter om utgifna skrifter m. m.; ibland anföras citat ur andra arbeten, tidskrifter och tidningar, ja t. o. m. anekdoter äro här och där inströdda. Understundom blifva uppsatserna rätt utförliga såsom beträffande Carl Gustaf Tessin, Daniel Georg Nescher, Carl Christopher Gjörwell och Arvid David Hummel (alla dessa med porträtt). Vid artikeln om Anders Sigfrid Rålamb meddelas en förteckning öfver märkligare handskrifter i rålambska samlingen å Kungl. biblioteket i Stockholm. Att herr Carlander nedlagt ett högst betydande och värdefullt arbete på samlandet af alla dessa uppgifter är uppenbart, i synnerhet då man betänker, att en stor del af dem hämtats ur otryckta källor och från de mest skilda håll. Den, som något sysslat med dylikt, vet huru mödosamma och ofta resultatlösa dessa forskningar äro. Härpå lämnar äfven herr Carlander ett eklatant bevis uti sin redogörelse (del 4, sid. 724—727) för försöken att erhålla upplysningar ang. ägaren till ett visst bokägaremärke ifrån 1700-talet; visserligen anträffades efter flerårigt sökande bouppteckningen efter en person med det ifrågavarande namnet, men denne, som till yrket varit sillpackare, efterlämnade, hvad beträffar böcker, allenast en bibel, en

psalmbok och »3 st. div. böcker» och torde aldrig hafva ägt något ex-libris. Det hade varit till stort gagn för forskare, som velat kontrollera eller vidare fullfölja en viss, i arbetet meddelad uppgift, om författaren i vidsträcktare mån, än som är fallet, angifvit sina källor, men törhända hade härigenom volymernas antal och omfång måst ökas alltför mycket.

Reproduktioner lämnas af ex-libris och pärmstämplar från slutet af 1500-talet till början af 1900-talet. Bland de äldsta märkas Ture Bielkes ståtliga ex-libris med årtalet 1595 och Göran Posses stämpel 1598. Från 1600-talet äro, bland andra, afbildade Gabriel Oxenstiernas och M. G. de la Gardies intressanta vapenstämplar. Elias Brenners lika eleganta stämpel (del 2, sid. 157) användes icke allenast, såsom herr Carlander meddelar, på bokens pärmar utan äfven såsom ryggornament (s. k. miljöstämpel) och är ett vackert exempel på dessa föga använda stämplar. Från 1700-talet finnas många smakfulla ex-libris, graverade af Gillberg, Rhen, Floding, Heland, Martin m. fl. Många vackra bokägaremärken förekomma äfven från senare tider, af Agi Lindegren, Rob. Haglund, Carl Larsson, B. Almquist o. s. v.,

En nyhet för den senare upplagan äro porträtten, hvilka till ett ganska stort antal pryda verket. Jämte några kungliga personer möta vi här framstående personer från skilda delar af litteraturens område under de gångna seklen. Porträtten synas vara reproducerade efter väl valda original, dock borde t. ex. för Elias Palmskiölds porträtt hafva kunnat erhållas en bättre förebild. Den kände bibliofilen Carl Gustaf Warmholtz' bild är återgifven efter ett oljeporträtt å wachtmeisterska egendomen Kristineholm och här för första gången synlig i tryck.

En annan nyhet är den förteckning å bokbindare, som upptager sid. 767—887 i sista delen. Förteckningen meddelar en mängd namn, hvartill i allmänhet fogats ortnamn och årtal. Författaren anger själf, att namnlistan kan anses vara tämligen fullständig hvad angår skrätiden, »den tid då det fanns ordning här i landet», men ofullständig efter samma tid. Intressanta äro de många afbildningarna af äldre och nyare band, t. ex. Marcus Sigfridssons präktiga band från 1620 och Gustaf Hedbergs om stor smak och skicklighet vittnande band från vår tid (om Hedberg se del 4, sid. 421 och 806).

Då tryckningen af de sex volymerna fortgått från 1896 till 1904, har herr Carlander varit i tillfälle att i slutet af de olika delarna bifoga en icke obetydlig samling af rättelser och tillägg, hvilket haft till följd att samma person eller boksamling finnes omtalad på flera ställen; men då det vidlyftiga registret är gemensamt för alla delarna, föreligger ingen svårighet att finna allt hvad som kan vara meddeladt i ett visst afseende. Registret — såväl person- som sakregister — synes vara omsorgsfullt uppgjordt och upptager ej mindre än 261 spalter.

För en ex-libris-samlare eller för bokvännen är herr Carlanders arbete Svenska bibliotek och ex-libris säkerligen oundgängligt, för en forskare i personhistoria af synnerlig nytta.

Arbetet är, utom i en del svenska tidningar, recenseradt i följande utländska tidskrifter, nämligen i Ex-libris-Zeitschrift 1904 af den

bekante ex-libris-samlaren greve Leiningen-Westerburg, i Archives de la société des collectionneurs d'ex-libris et de reliures historiques 1905 af Dr. L. Boulaud och i Journal of the ex-libris society 1905 af W. H. K. Wright.

M.

Tillägg.

Först sedan uppsatsen om Gustaf Hesselius i sista häftet af denna tidskrift för 1905 blifvit tryckt, fick undertecknad kännedom om att den tidigare af de två där refererade amerikanska artiklarna redan 1898 varit föremål för en utförlig redogörelse i Ny ill. tidn. af dess dåvarande redaktör bibliotekarien Olof Granberg. Till denna redogörelse, som bland annat ordagrant återger citaten ur S:t Barnabas' kyrkobok, får jag härmed hänvisa Personhistorisk tidskrifts läsare.

Sigrid Leijonhufvud.

Fråga.

1. Har någon sig bekant, om en medeltida svensk frälsesläkt *Ruda* existerat, och hurudant vapen den fört? Alla upplysningar häröfver samt angående nämnda ätts sammanhang med 1700-talets småländska prästsläkt *Ruda* mottagas med tacksamhet.

Lübeck, Breitestr. 34, den 21 jan. 1906.

C. V. E. Björkman, rektor.

Insända porträttförteckningar.

Såsom svar på det af samfundet utsända cirkuläret hafva intill den 25 mars förteckningar inkommit från nedanstående ägare af porträtt-samlingar:

K. Medicinalstyrelsen, *K. Kontrollverket* (gen. doktor A. Tamm), *K. Öfverintendentsämbetet* (gen. slottsarkitekten A. Lindegren), *K. Patent- och Registreringsverket* (gen. kammarherre A. Kuylenstjerna), *K. Landtmäteristylelsen* (gen. aktuarien W. Härnqvist), *Generalstaben* (gen. kapten A. Lyström), *K. Lifregem. grenadjerers officerskår* (gen. kapten E. Silfversvärd), *K. Lifregem. dragoners officerskår* (gen. öfverstelöjtn. C. G. Platen), *K. Svea trängkårs officerskår* (gen. löjtn. A. W. Blix), *Björnlunda kyrka* (gen. kyrkoh. H. Wendell), *By k:a*

(gen. kyrkoh. A. E. Lefrin), *Elfdalens k:a* (gen. prosten C. W. Söderström), *Enköpings k:a* (gen. kyrkoh. E. Rydeman), *Fröjereds k:a* (gen. kyrkoh. A. L. Linder), *Hölö k:a* (gen. kyrkoh. C. R. Grandin), *Kristinehamns k:a* (gen. kyrkoh. O. Nordenhaag), *Löderups k:a* (gen. prosten J. Th. Malm), *Nora stads o. landsförsaml. k:a* (gen. kyrkoh. E. Låftman), *Norrköpings Hedwigs k:a* (gen. kyrkoh. J. P. Fogelqvist), *Skererids k:a* (gen. pastor A. L. Himmelstrand), *Ovikens k:a* (gen. prosten M. Bergman), *Stockholms finska församl. k:a* (gen. kyrkoh. V. Montell), *Söderala k:a* (gen. prosten A. W. Qvarnström), *Tryserums k:a* (gen. kyrkoh. P. A. Arnman), *Vimmerby k:a* (gen. kyrkoh. Hj. Tidman), *Vånga k:a* (gen. kantor C. F. Almroth), *Örberga k:a* (gen. kyrkoh. K. F. Hägerström), *Gyllenbjelkeska hospitalet*, Kvidinge (gen. kyrkoh. R. Helgesson), *Klippans bruksskola* (gen. A. P. Forkman), *Brand- och lifförsäkringsaktiebol. Svea*, Göteborg (gen. Ernst Bring).

Afzelius, C., disponent, Norrköping; *Ahlqvist, P.*, kyrkoh., Fliseryd; *Årbman, O. E.*, kyrkoh., Borgsjö; *Armfelt, G.*, grefve, Salo-Åminne, Finland; *Barchæus, G. W.*, komminister, Rättvik; *Berch, Ph.*, ryttmästare, Ösjö; *Björkman, C. A. T.*, f. d. landshöfding, Stockholm; *Brandell, I.*, f. d. inspektör, Nordingrå; *Brolin, A. W.*, kyrkoh., Veta; *Burenstam, C.*, f. d. minister, Tjelfvesta; *Colliander, N.*, löjtnant, Mengsholm; *Gellerstedt, A. T.*, f. d. öfverintendent, Stockholm; *Hamilton, G.*, grefve, godsägare, Hjälsäter; *von Hofsten, N.*, godsägare, Kilagården; *Hogner, G.*, kyrkoh. Nyköping; *von Knorring, J. V.*, frih., öfverintendent, Göteborg; *Larsson, E.*, disponent, Glafva (gen. kyrkoh. Th. Peterson); *Leijonhufvud, B. A.*, frih., general (gen. följande); *Leijonhufvud, S. A:son*, frih., öfverstelöjtnant, Stockholm; *Lindeman, A. E.*, kyrkoh., Undersåker; *Ljunggren, V. J.*, kyrkoh., Arby; *Norberg, A. J.*, kyrkoh., Sparrsätra; *Norberg, R. E.*, f. d. kamrerare, Göteborg; *Nordencreutz, G. V.*, häradsskrifvare, Sala; *Noreen, A. G.*, professor, Uppsala; *Noréus, V.*, rådman, Stockholm; *von Platen, Ellen*, fröken, Stockholm; *Rung, C.*, fröken, Svartsjö; *Runstedt, A. F.*, kyrkoh., Gökhem; *Silfversparre, W.*, auditör, Vänersborg; *Silfversvärd, E.*, kapten, Örebro; *Silfversvärd, E. A. G.*, godsägare, Nolheden; *Silfversvärd, G.*, öfverstelöjtnant, Karlskrona; *Silfversvärd, L.*, fru, Sköfde; *Sparre, K. U.*, frih., landshöfding, Östersund; *Stackelberg, M.*, frih., Viborg, Finland; *Stenholm, E.*, f. *Silfversvärd*, fru, Stockholm; *von Strokirch, C.*, e. jägmästare, Liden; *Strömfelt, H.*, f. d. öfverste (saml. å Tärnö, gen. aman. S. Ambrosiani); *Svensson, A.*, handlande, Stockholm; *Tamm, A.*, fil. dr., Stockholm; *Thordeman, J. V.*, kontraktsprost, Ununge; *Wachtmeister, G.*, grefve, f. d. ryttmästare, Knutstorp; *Westerling, G. J.*, fröken, Stockholm; *Wermcrantz, E.*, domprost, Skara; *Ydström, J. E.*, kyrkoherde, Ulfsbäck.

En borgerlig släktrönika.

Af Nils Sjöberg.

Köpmannen i Stockholm Johannes Glock hade i kalendariet till sin almanacka eller »Zeit-Buch übers Jahr nach der heilsamen Geburt unsers Herren und Seligmachers Jesu Christi MDCLVII» gjort sina annoteringar öfver hvad han ansåg anteckningsvärdt. Vid slutet af året inträffade en för honom märklig händelse, i det hans förstfödde son kom till världen. I anledning häraf bestämde han sig för att använda sin almanacka till ett större ändamål: i den skulle den Glockska släktens historia skrivas. Han lät därför inbinda den jämte rena blad i ett vackert svart svinskinnsband med guldpresningar.¹

Själф gjorde han början genom att anteckna hvad han visste om sin tyska släkt, berättade om sina läroår och om familjetilldragelser. Hans son Johan Glock ärfde boken och fortsatte att fylla den först med en afskrift af sin morfaders, vinskänken Hans Marschalk's, anteckningar och sedan med sina egna. Efter hans död öfvertogs släkthistorikerns kall af hans änka Birgitta Elisabeth Rombauts. Den första anteckningen är från 1657, den sista från 1752, det är således i det allra närmaste 100 år, som boken varit i användning. Här i korthet den släkthistoria boken ger oss.

Martin Glock, Gerichts Schöffe i Bommersheim i grefskapet Hanau, hade åtskilliga barn, bland dem sonen Joachim (f. 1566, d. 1638), borgare och köpman i Frankfurt a. M. Denne var gift två gånger. Samtliga barnen i det första giftet dogo unga. I det andra giftet med Ester (f. 1593, d. 1645), dotter af köpmannen och rådmannen Conrad Emel och Helena Bauerin,² föddes 1) Anna Barbara, gift med köpmannen Michel Meyer, 2) Antonius, juris doktor, som två gånger var gift, 3) Hieronymus, sockerbagare i Pressburg i Ungern, och 4) Johannes.

Denne sistnämnde, *Johannes Glock*, påbörjaren af släktboken, föddes i Frankfurt a. M. den 18 november 1621. Af sina föräldrar blef han icke blott uppfostrad i gudsfruktan utan äfven tillhållen att flitigt besöka skolan för att lära räkna och

¹ Boken tillhör nu riddarhussekreteraren J. M. Stuart.

² Dennas far Jörg Bauer hade från Rotenburg a. d. Tauber flyttat till Frankfurt a. M., där han blef skomakare och rådmän.

skrifva och andra dygder och uppfostrad att alltid uppföra sig som ett lydigt barn mot dem.

»A:o 1638, 39 och 40», berättar han vidare,¹ »reste jag flera olika gånger tillsammans med min svåger Michel Meyer till Frankrike för att där inköpa vin och hjälpa honom att föra det till Frankfurt. År 1640 hade jag kommit i tjänst hos Johan Henrich Scheffer och tjänade honom 4 år som 'Junger', stannade sedan i hans tjänst ända till år 1652 den 10 mars. Han handlade med vin och hade också en mängd bra kommissioner af tyger, papper, specerier och växlar, så att jag hos honom förvärfvade alla goda kunskaper och erfarenheter.» Under denna tid gjorde Glock affärsresor till Nürnberg, Cöln, Hamburg och Amsterdam.

Till slut reste han för sin principals räkning till Stockholm för att utkräfvä en fordran hos Herman Camphausen. Ankommen hit den 14 augusti 1652 har han tämligen fort beslutit sig att stanna kvar, ty redan den 3 september samma år trädde han i tjänst som bokhållare hos drottning Kristinas lifmedicus Johannes von Wullen.

»A:o 1657 den 1 februari», fortsätter Johannes Glock, »blef jag genom Guds skickelse förlofvad med fru Kristina, sal. Jacob Dietmars efterlämnade änka och äkta dotter till Hans Marschalk, borgare och förnäm vinhandlare i Stockholm, och den 10 samma månad lät jag anhålla om hennes hand genom Johannes von Wullen och Abraham von Eijck. Den Allrahögste gifve därtill sin nåd och välsignelse. Den 22 lyste det för första gången i Tyska kyrkan och Maria. Den 10 mars var min förlofnings- och bröllopsdag, vigseln skedde i herr Hans Marschalks hus uppe i den stora salen och förrättades af magister Pfeiff. Gud förläne till detta påbörjade äktenskap sin nåd och välsignelse, hälsa och långt lif, frid och endräkt och slutligen därefter den eviga saligheten. Följande personer hafva på min bröllopsdag gjort sig besvär att vara 'Mansschaffer': Lorentz Alteneck och Joachim Losse; 'Gesellenschaffer': Jürgen Loss och Casper Ruberts; 'Brautfrau' Doct. Johannes von Wüllens fru; 'Vorgangsfrauen': Marten Hartman's hustru och Johan Becker's hustru; 'Vorgangsjungfrauen': Herr Carl Hanssons dotter Margretha och Herr Doktor Johannes von Wüllens dotter Susanna². Detta vårt bröllop varade två dagar och hölls

¹ Han skriver liksom sonen och svärfadern på tyska, som jag öfversätter med vissa af sammanhanget betingade omkastningar.

² Sacklén uppger att J. v. Wüllens dotter hetat Anna. Sv. Lärarhist. I: 339.

i min svärfars Hans Marschalk's hus och bevistades af många herrar och vänner, så ock fruar och jungfrur, och gick allt i stillhet, frid och endräkt ända till slutet. Nota. På vår förlofningsdag gaf jag min käraste, eller lofvade henne genom magister Pfeiff, 400 rdr sp. och 100 dukater till förbättring.»

Hela denna beskrifning af ett borgarbröllop i Stockholm vid midten af 1600-talet är rätt intressant. Man ser, att då ännu kvarstod det gamla skicket, att, sedan man privat fått ja af den utvaldas föräldrar och möjligen också af henne själf, man ännu en gång måste offentligen begära henne till äkta genom bönemän. Ännu användes allt »förgångsfolket», »skaffaren» eller »förgångsmannen», som åtagit sig vara ett slags hofmästare och skulle förestå serveringen, mottaga gästerna, ordna dem efter rang och under hela bröllopet vara taleman, »brudfrun», som klädde bruden, »förgångsfruarna», som voro värdinnor och förestodo matlagningen, och till slut brudjungfrurna och brudsvennerna, som närmast motsvarade våra tärnor och marskalkar. Tidstypisk är också den lilla lättnadens suck öfver att det hela aflupit »i stillhet, frid och endräkt», hvilket, öfversatt på nutida svenska betyder: utan slagsmål.

Huru länge Glock stannade i tjänst hos d:r v. Wullen uppgjer han ej, men i Tyska kyrkans vigselbok kallas han redan vid sitt giftermål för »Kaufmann», och förmodligen har han efter sin svärfars död (1660 $\frac{5}{2}$) öfvertagit hans rörelse som vinhandlare och munsänk; åtminstone tyder det på något dylikt, att han tre månader efter dödsfallet blef borgare i Stockholm — något som kostade honom 43 $\frac{1}{2}$ rdr sp. och en god måltid — och att han senare omtalar sin »Kellerknecht» som afiden. Själf dog han den 3 februari 1669 och begrofs den 11 i Maria kyrka. Hans änka gifte 1670 $\frac{21}{7}$ om sig med Johan Daniel Braun (död 1713 $\frac{6}{2}$).

Johannes Glocks enda barn, sonen *Johan Glock*, föddes den 17 december 1757. »Gud gifve honom mycken lycka och välsignelse, så att han blir from och stor, att han uppväxer i alla dygder och gudsfruktan, att han efterföljer sina föräldrar och förfäder i kristliga dygder, och gifve honom ändtligen den eviga saligheten», skrifver hans fader om honom. Själf börjar han sin lefnadsbeskrifning med sin första utländska resa:

»A:o 1678 den 19 juli reste jag första gången i Guds namn från mitt fädernesland till Amsterdam, och följde mig min styffar till Lenna krog, hvarest vi stannade till klockan 4 på mor-

gonen, då jag tog afsked af min fader och fortsatte min resa till Dalarö, dit jag ankom före kl. 6 och strax lät sätta mig öfver till skeppet. Där lågo vi för contrair vind till den 24, då vi lyfte ankar men ej kommo längre än till skansen, hvarifrån vi afreste tidigt följande morgon och uppnådde på kvällen lyckligen Elfsnabben, där vi måste stanna till nästa dag. På morgonen gingo vi med Gud och en god vind till sjöss och anlände lyckligt och friska den 6 augusti, Gud vare lof, till Travemünde, där jag, m:r Breuning, Lukas Bäcker's söner och Clas Mattissen strax läto sätta oss i land och där vi tillbragte natten, tills vi följande morgon i tre vagnar reste till Lübeck, dit vi ankommo kl. 11 middagen, och togo vi vårt logement vid torget vid Koburg Herberg i König von Schweden, hos en man vid namn Johan Weijgant, en präktig och glad karl; och där stannade vi till den 9 augusti om morgonen, då vi i Guds namn vidare fortsatte vår resa med postvagn till Hamburg och därifrån med farande posten till Amsterdam. Här stannade jag hos min patron ända till den 24 juli 1681.»

Han reste då hem men återvände till Amsterdam, där han 1683—85 hade egen affär. Om sin ställning efter hemkomsten till Stockholm nämner han ingenting, endast att han 1688 den 24 januari inlade sin »libell» i härvarande »Erb Collegio», för att börja process om sitt arf. Han dog 1729 ¹³/₆.

År 1699 ²⁵/₄ gifte han sig med sal. Brodins änka, Maria Drissel, som i sitt förra gifte hade två barn: Lars och Maria. I detta äktenskap föddes Johannes f. 1701 ¹⁵/₆, gift 1725 ²⁴/₈ med Johan Geists dotter och Erik f. 1702 ⁶/₁₂, död samma år ⁸/₁₂. Hustrun dog 1705 ²⁹/₈ och begrofs i Klara kyrka.

Andra gången gifte han sig 1707 ²³/₄ med Birgitta Elisabeth Rombauts, dotter af Rombaut Mattissen och Christina Backman, och hade med henne barnen 1) Johan Rombaut född 1708 ¹⁵/₃, död 1709 ⁷/₉, 2) Christina född 1709 ⁴/₃, gift 1726 ²⁴/₁₁ med Samuel Eckerman, död 1738 ³¹/₁, 3) Maria Elisabeth född 1710 ⁴/₁₀, 4) Birgitta Elisabeth född 1718 ¹⁸/₈, död 1723 ⁵/₅, 5) Maria född 1719 ¹⁰/₁₁, gift 1739 ⁵/₇ med stadskassören Magnus Giöthe, farmor till bildhuggaren E. G. Giöthe.

Hans Marschalk, hvars anteckningar hans dotterson har afskrifvit, var enligt 1658 års mantalslängd munskänk och bosatt på söder; han hade 1636 ²/₄ aflagt borgareden och 1645 ¹¹/₁₂ af drottning Kristina fått gåfvobref på tomten i hörnet af Södermalmstorg och Hornsgatan, på hvilken han låtit uppföra

ett fast stenhus, detta som ersättning för att hans »gård wed Malm Torget belägen, wid gaturnes reformation där på Mallmen är aldeles refwen och ruinerat». Förutom födelser och dödsfall inom familjen berättar Hans Marschalk hufvudsakligen om sitt förhållande till Tyska kyrkan, vid hvilken han tyckes varit mycket fästad. Så omtalar han alla gånger han gått med häfven (»Klingbeutel»), något som synes hafva betraktats som en heder att få göra. »A:o 1636 den 19 juli», säger han vidare, »har jag i Guds namn med godt hjärta och glädje låtit göra åt Tyska kyrkan en silfverskål för att gå omkring med här på Södermalm. Denna har jag öfverlämnat till Henrik Meurman för att den skulle införas i kyrkboken, den kära tyska församlingen till det bästa och Gud till ära. Den väger 62 lod, och 5 uns guld har åtgått till förgyllningen. De som första gången gingo därmed voro mäster Melcher Bruzel och mäster Hendr. Keyser. Gud gifve mycken lycka och välsignelse därtill. Amen.» Han dog 1660 den 5 februari i en ålder af 59 år, 2 månader och 8 dagar.

Han gifte sig 1630 $\frac{30}{8}$ med Kristina Olofsdotter (död 1668 $\frac{25}{2}$ i en ålder af 78 år och 9 månader), antagligen i hennes andra gifte, ty han säger: »A:o 1648 den 10 aug. kom min styfson i min kost, och jag gaf honom också min stora kredens på 80 lod för att däraf göra sitt mästestycke.» Barnen voro 1) Friedrich född 1632 $\frac{26}{2}$, död 1633 $\frac{24}{7}$, 2) Johan född 1633 $\frac{2}{8}$, död 1657 $\frac{2}{3}$, 3) Kristina född 1635 $\frac{4}{5}$, gift 1654 $\frac{5}{3}$ med Jacob Dittmar och andra gången 1657 $\frac{10}{3}$ med Johannes Glock. Själf synes Hans Marschalk också varit gift en gång förut, då han uppgifver, att hans son Kristoffer 1637 reste till Tyskland.

Detta är det hufvudsakliga innehållet i Johannes Glocks släktbok. En modern människa tycker vid genomläsandet, att stilen är litet tung, då hvarje notis är åtföljd af långa nedkallanden af Guds välsignelse, och man kanske också drar på mun, då man märker, hur dessa ibland stelnat till endast formler. Så t. ex. säger Johan Glock: »A:o 1670 d. 11 juli förlofvade och gifte sig min salig moder för andra gången med Johan Daniel Braun. Den Högste Guden gifve dem sin välsignelse i alla deras dagar. Amen.» Notisen är tydligen nedskrifven efter moderns död! Men det är likväl alltid med en viss veneration man tar i sin hand en bok från den tid, då en släkts medlemmar, ansågo släktens historia vara af något intresse och böra bevaras.

Lars Kaggs anträd.

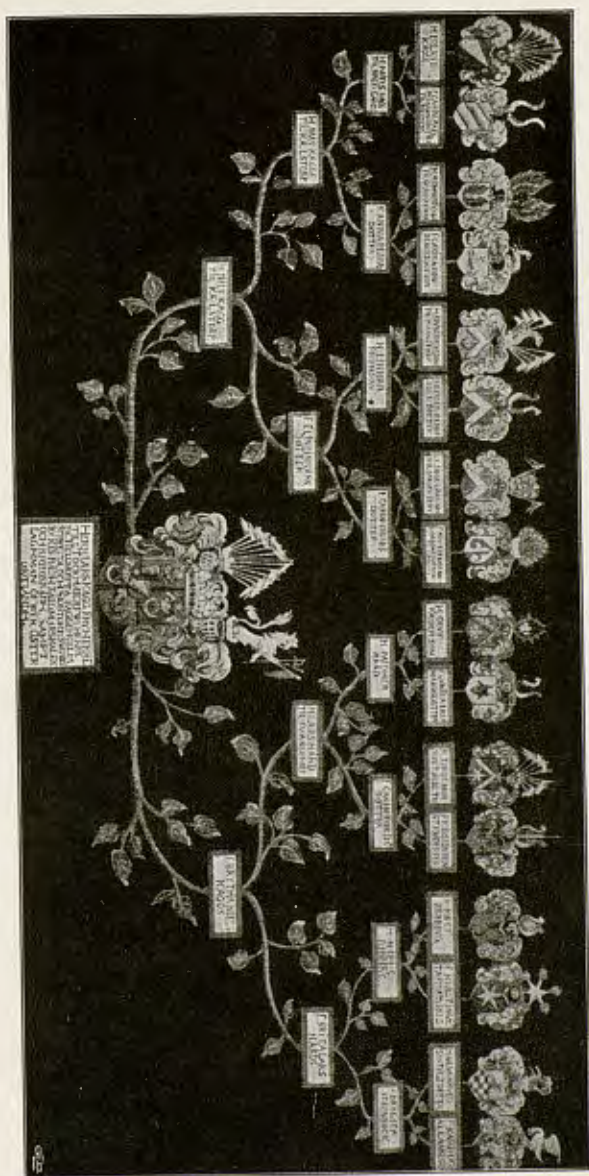
Medd. af **Govert Indebetou.**

På den gamla egendomen Skalltorp i Östra Vingåkers socken af Södermanlands län, hvilken fordom ägts af familjerna Rosenstråle, Kagg och Drake, förvaras fältmarskalken Lars Kaggs anträd. Då Lars Kagg blef friherre den 16 oktober 1651 och grefve den 2 oktober 1653 och han i anträdet endast angifves såsom friherre, synes dess tillkomst ligga mellan dessa tider.

Taflan, som är målad på duk, mäter en höjd af 55 och en längd af 115 cm. Bottnen är svart med rödkantade hvita skyltar för namnen, som äro präntade med svart. Sedan taflan blifvit restaurerad, ter den sig såsom vidfogade afbildning utvisar.

De öfversta sexton anorna hänföra sig till följande personer:

1. Herr Erland Kagg (Kagg n. 68).
2. Fru Carin, Axel Perssons dotter till Rossvik (Strömfelt n. 224).
3. Herr Peder Ericsson till Granhammar (Örnflycht n. 84).
4. Fru Carin, Aron Bengtssons dotter (tillbakaseende ulf).
5. Herr Brun Svensson till Häggetorp (Forstenasläkten n. 2).
6. Fru Gyril Bengtsdotter (gul sparre i rödt fält).
7. Herr Sigge Larsson till Skofteby (Sparre af Rossvik n. 7).
8. Fru Brita, Bengt Anderssons dotter (öra).
9. Herr Olof Pedersson (röd sparre i blått fält, med en gul lilja nedanför och två halfva liljor ofvanför).
10. Fru Gunila, Lars Hårds dotter (Hård af Segerstad, n. 17).
11. Herr Tord Björnsson (Store n. 79).
12. Fru Kirstin, Bengt Krabbes syster (Krabbe af Svaneby, n. 46).
13. Herr Knut Ribbing (Ribbing n. 15).
14. Fru Kirstin, Göstaf Matssons dotter (ginstyckad röd och blå sköld med gul sexuddig stjärna).
15. Herr Olaf Arvedsson till Tofta (Stenbockska hjärnvapnet).
16. Fru Kari, Harald Lakes dotter (styckad blå sköld med half gul lilja och däröfver en hvit fågel).

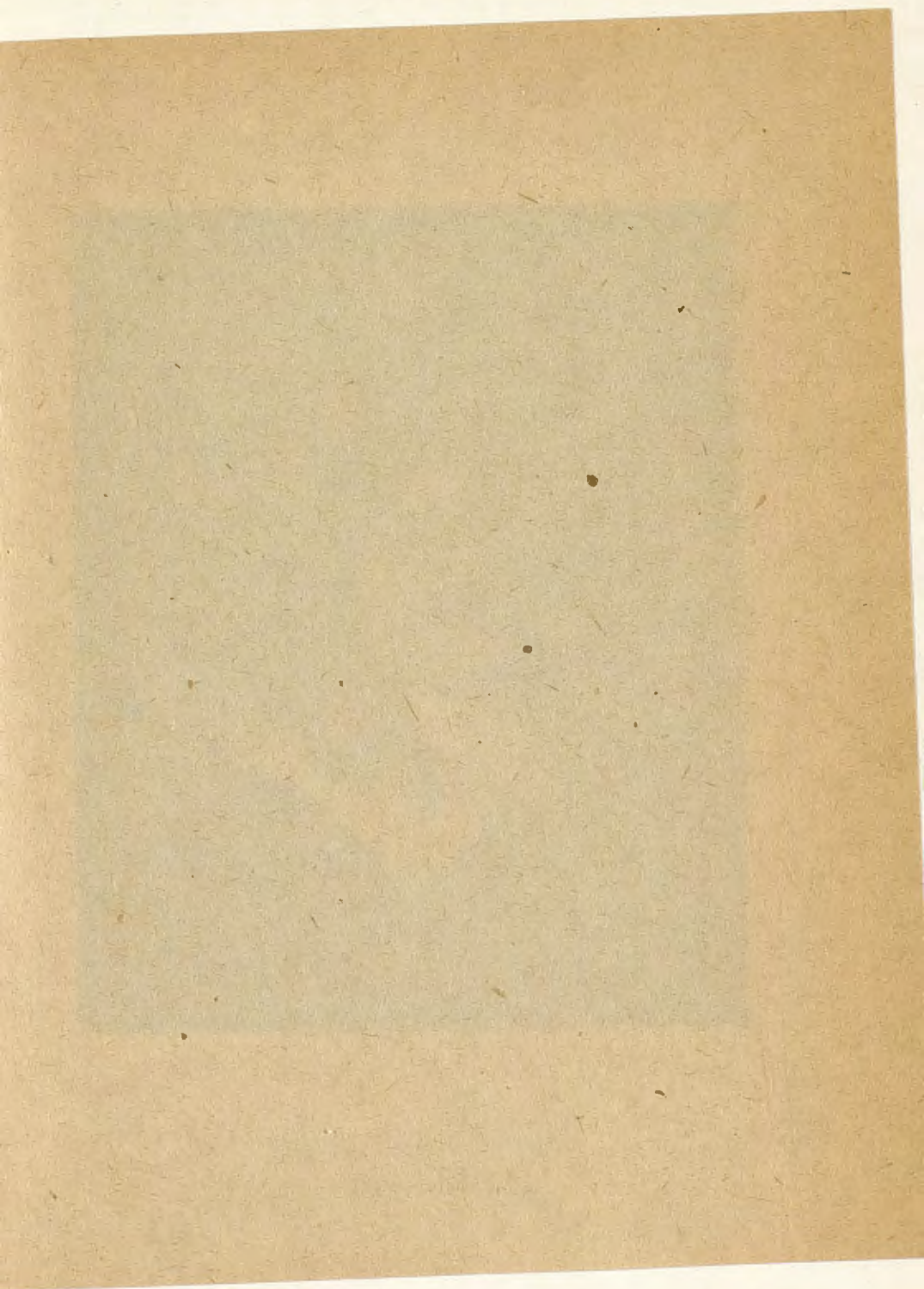

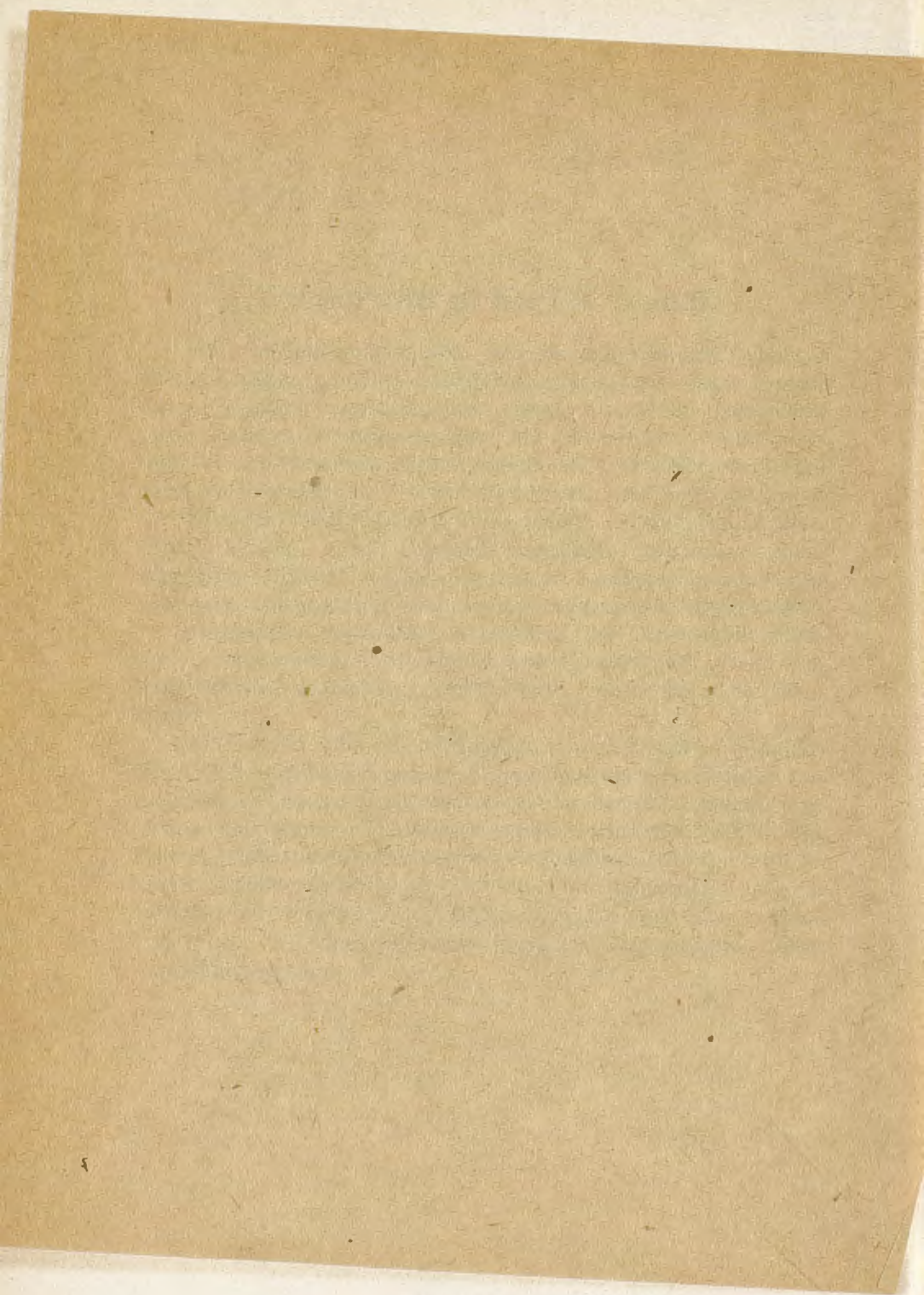
Ett porträtt af Karl X Gustaf.

Den frejdade konung, som med sitt namn förenar minnet af Sveriges högsta politiska maktställning, är i dessa dagar föremål för en särskild uppmärksamhet. Den 18—20 juli 1906 infaller 250:e årsdagen af tredagarslaget vid Warschau — ett minne som äfven i Preussen torde komma att firas. För närvarande pågår en insamling för att den 26 februari 1908 hugfästa erinran om Sveriges fördelaktigaste fred genom en minnesstod öfver samme konung, hvars glänsande personlighet och hvars geniala ingripande särskildt för den praktiska skandinavismens sak en känslösam tankeriktning haft en viss benägenhet att undervärdera.

Intresset för anskaffande af bilder af Karl X Gustaf är gifvetvis för närvarande stort, och det är att hoppas, att genom Personhistoriska samfundets porträttcirkulär flera dylika skola blifva kända.

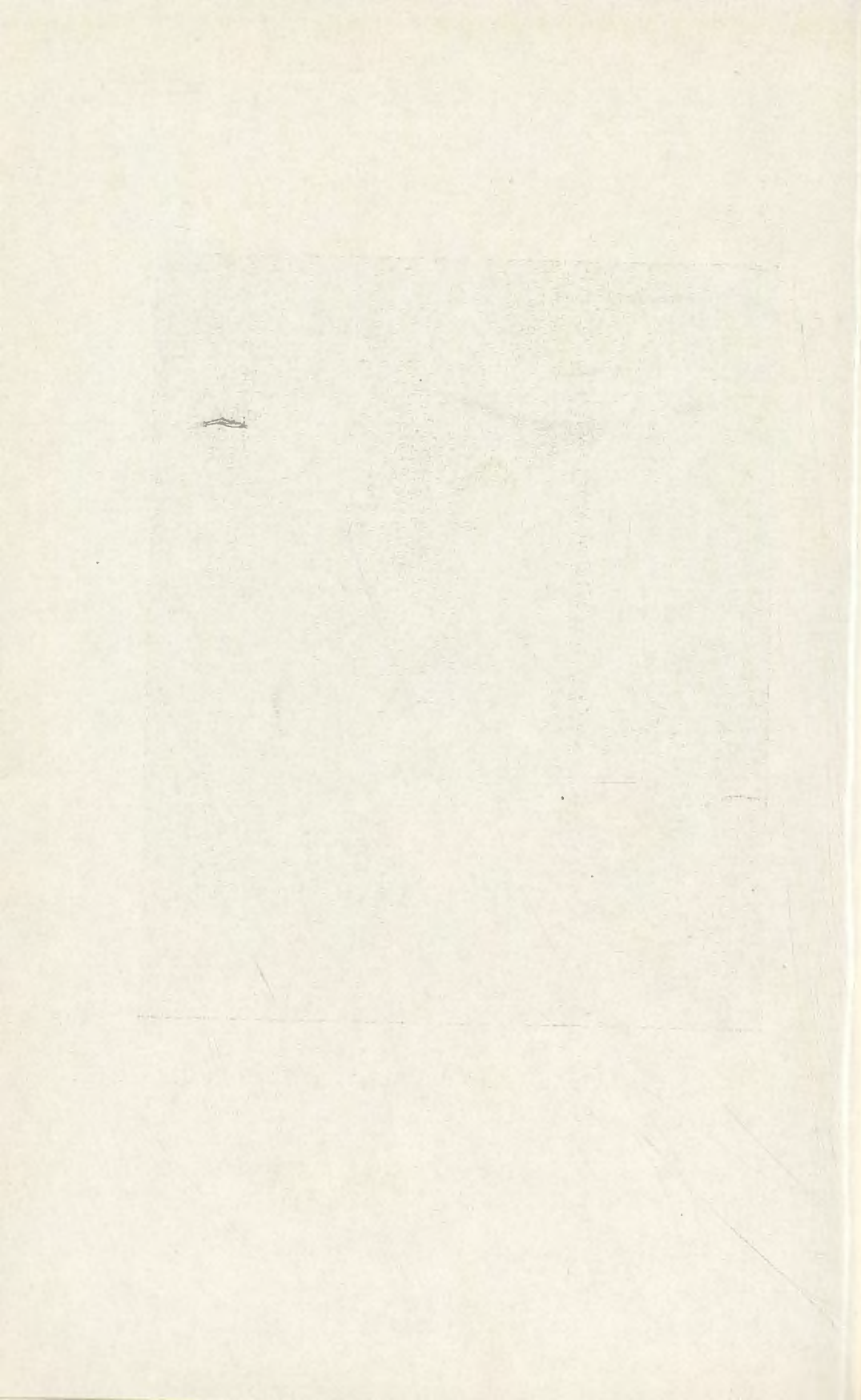
Det porträtt, som här offentliggöres, har haft rätt egendomliga öden. Efter en irrfärd genom Europa hamnade det slutligen i en lumpbod i Cannes (Alpes maritimes), där det på 1870-talet upptäcktes och köptes af dåvarande svensk-norske vicekonsuln John Freundt, från hvilken det sedermera genom arf öfvergått till familjen Planting-Gyllenbåga. Porträttet är osigneradt, men är sannolikt ett original. Det mäter 59 cm. i höjd och 49 cm. i bredd och är i vänstra hörnet försedt med det pfalziska vapnet under kunglig krona.

KONUNG KARL X GUSTAF.
(OLJEMÅLNING).

Johannes Palmberg.

Några anteckningar af **Oscar Nycander.**

Under rubriken *En svensk medicinsk folkskriftsförfattare på 1600-talet* har doktor Wilhelm Djurberg framlagt en förträfflig kulturbild i Hygiæas aprilhäfte år 1900, kompletterad i februarihäftet 1906. I denna skildras, huru Strängnäs-djäknen Johannes O. Robelius, alias Palmberg, med utmärkta rekommendationer från gymnasiirektorn i Strängnäs inskrefs vid Åbo universitet år 1663; huru han där ägnade sig åt medicinska studier under den försumlige professorn i medicin Daniel Achrelius men samtidigt utfödade en liflig verksamhet såsom praktiserande läkare, hvilken verksamhet åsamkade honom åtskilliga af konsistoriet afgjorda tvistemål angående läkararfvoden; vidare skildras, huru han genom värjemålsed måste fria sig från anklagelsen att hafva begått inbrottsstöld; huru han i Åbo satte många krafter i gång för att åt sig utverka rekommendationer till grefve Per Brahe d. y. för erhållande af stipendium till utrikes studieresa — hvilken dock aldrig kom till stånd —; huru han öfvergaf Åbo och sina utsikter att möjligen blifva Achrelius' efterträdare för att vid Strängnäs' gymnasium söka lektoratet i fysik; huru han med »Herr Pährs» hjälp, dock först efter långvariga strider med dåvarande biskopen i Strängnäs, Eric Emporagrius, tillträdde denna befattning samt slutligen efter talrika konflikter med konsistoriet, men med mäktiga herrars hjälp, »på kunglig befallning och grefve Erik Dahlbergs kallelse» fick kyrkoherdebefattningen i Turinge, där han tre år senare, år 1691, afled, varande då den ende svenske läkare, som på 1600-talet skrivit populär medicin i almanackan.

Denna uttömmande och på många intressanta detaljer rika skildring, som grundats på ingående arkivstudier, har möjliggjorts genom de många anteckningar, som återfinnas i konsistoriiprotokollen i Åbo och Strängnäs om Palmberg. Denne var otvifvelaktigt en mycket begåfvad man, men hans begåfning öfverträffades af hans närighet och sällsporda energi, som hjälpte honom att öfvervinna svårigheter, för hvilka en annan gifvit vika; där-

vid skydde han ej att anlita intriger och vann så ofta sitt mål på omvägar. Härom vittna de rekommendationer, han lyckades förskaffa sig till regeringen. Han var ej heller rädd att öppet angripa sina öfverordnade; så angaf han sin egen lärare, professor Achrelius, för att denne »decreterat» Palmberg att få af sin patient »för sitt omak 5 d:r, där Palmberg dock förväntade 60 d:r och för medikamenter 30 d:r», och öfver den myndige och mäktige biskop Emporagrius' åtgärder i Strängnäs klagade han flerfaldiga gånger och med framgång. Det är denna Palmbergs stridslystnad och mindre vanliga energi, som lämnat så många minnesmärken efter sig i våra arkiv, och som därigenom gjort det möjligt för doktor Djurberg att nu efter seklers förlopp framlägga en så tydlig bild öfver Palmbergs lefnad, verksamhet och karaktär.

Naturligtvis ägnas i denna medicinsk-historiska skildring, skrifven för Hygiæa, hufvudintresset åt Palmbergs medicinska arbeten, bland hvilka särskildt refereras *Svenske Örtekrantzén*, som under många decennier var den enda använda läroboken i botanik, densamma i hvilken Carl v. Linné enligt egen uppgift inhämtade sina första botaniska kunskaper, samt de båda populärmedicinska uppsatserna »*Een kort medicinsk sundheetsskötsel tillsammandragen aff Johanne Palmbergh 1670*» samt »*Johannis Palmbergs Sundheetsskötsels Continuation Anno 1671*»; men för den ej medicinskt bildade allmänheten har uppsatsens rent biografiska innehåll otvifvelaktigt det största värdet. Det är äfven ur denna synpunkt, som författaren af dessa rader ansett sig böra hos redaktionen anhålla om plats för dem i och för komplettering af Palmbergs biografi med några af Djurberg ej kända fakta, om hvilka författaren under genealogiska forskningar angående sin släkts historia fått kännedom.

När Palmberg inskrefs vid Strängnäs' gymnasium, kallades han Johannes O. Robelius, och det var under detta namn han erhöll gymnasiirektorns, af Djurberg återgifna rekommendation till Åbo universitet. Att denna Robelius var indentisk med Palmberg har Djurberg tydligt ådagalagt, ehuru han samtidigt förklarar sig icke kunna påvisa sammanhanget mellan de båda namnen. Sammanhanget är emellertid tydligt nog. När Palmberg lämnade gymnasium, var hans far, Olaus Palmberg, kyrkoherde i Tuna församling, såsom äfven säges i förutnämnda rekommendationsskrifvelse, men denna befattning hade han tillträdtt först år 1661, således endast 2 år före skrifvelsens affattande, medan han däremot åren 1641—1661 och således vid den tidpunkt, då sonen

blef gymnasist, var komminister i Råby.¹ I denna församlings komministergård var Johan Palmberg född och fostrad, och var det därför helt naturligt, att till hans namn Johannes Olai enligt gammal sed lades det latinska epitetet *Robelius*, d. v. s. en upplysning, att han var från Råby.

I sammanhang med beskrifningen af den långvariga striden om besättandet af lektorstjänsten i Strängnäs framhåller doktor Djurberg, huru uppgifterna om tiden för hans utnämning strida mot hvarandra, i det att *Catalogus Lectorum Regii Gymnasii Strengnensis* uppger, att hans utnämning skett 1672 ¹²/₇, medan enligt Strängnäs' konsistoriums protokoller striden om platsen ännu pågick i slutet af år 1674.²

Med platsens tillsättande förhåller det sig emellertid sålunda. Lektoratet söktes ej endast af Palmberg utan äfven af Palmbergs äldre studiekamrat från Åbo *Petrus Laurentii Nycander*. Denne hade aflagt examen i Åbo sannolikt sommaren 1667, enär han i Consistorii Academici Aboensis äldre protokoller, 1664—1671, står nämnd den 7 augusti 1677 att hafva kort förut hållit absolution (examensfest) å »Mertens källare». Strax härefter anställdes han af borgmästaren i Brahestad, Henricus Corte, såsom »præceptor» för dennes söner, och enligt Westzynthius' likpredikan öfver Jacob Corte i Kungl. Biblioteket åtföljdes Nycander af dessa sina lärjungar, då han hösten 1668 öfverflyttade till Uppsala samt efter skedd prästvigning våren 1671, då han »affekterat att blifwa lector i Strängnäs», till denna plats. Enligt Lagus disputerade han härstädes 1672 samt nämndes eller valdes samma år af konsistoriet (se biskop Emporagrius' nedan anförda skrifvelse) till lektor i logik och fysik. I domkapitlets protokoll af den 8 juni 1672 läses: »Om successore till lectionem physicam talas om Palmberg och Nycander och präfereras Nycander Palmbergio, saken tages i betänkande och skall Nycander göra proof». Detta prof aflades, och Nycander fick platsen åtminstone på förordnande.

När Palmberg sålunda blef förbigången, söker han hos biskopen rekommendation till regeringen om tillstånd och understöd till att utge sitt förutnämnda botaniska arbete *Svenske Örterkrantzen*. Biskopen, som gärna ville gifva Palmberg någon ersättning för förlusten af lektoratet, utfärdar med nöje en dylik rekommendation, daterad den 25 juni 1672, och med denna skrifvelse reser Palmberg till Stockholm, uppvaktar regeringen och söker

¹ Se Strängnäs' stifts Herdaminne af Hagström, II, sid. 353.

² Se Hygiea 1900, sid. 399.

icke allenast det med rekommendationen afsedda tillståndet utan, enligt biskopens egna ord, »tyder henne så uth lijka som wij (biskopen) därmed skulle gilla och äska honom till att blifwa professor och förtiger att han war funnen odugelig, säger icke heller något om then andre som utwald war, berättar ej heller uprichtigt alt hvad som till professionen hörde att förrättas effter kunglige stadga i scholeordningen, kommer altså til sitt måhl genom orätt berättelse och wår skrifts missbruk emot troo och sanning, sampt andra tiläfventyrs icke så rätta wägar, them han själf bäst weet»¹

Alltnog, han vinner icke allenast det sökta tillståndet utan äfven, trots det att konsistoriet sedan gammalt hade utnämningrätten,² kunglig fullmakt att vara medicinæ et physices lector.³ Med denna fullmakt återvänder Palmberg till Strängnäs och slår ner som en bomb i det biskopliga lägret, där Palmbergs botaniska kunskaper aktades mycket lågt vid sidan om de klassiska vetenskaperna och de teologiska dogmerna. Å ena sidan ville biskopen af sin »stoora wyrdnad till och emot Kungl. Maj:tz nådigaste brief» icke alldeles förvägra Palmberg lektoratet; men då å andra sidan Palmberg saknade erforderliga kunskaper i de till lektoratet hörande hufvudämnena, hvilka biskopen specificerar sålunda: »Physica generalis och specialis, hwartill komma til att betrachta corpora simplicia och mixta perfecte et imperfecte, så och j synnerheet den förnämliga traktat De anima, af hvilken then späda ungdomen skal ösa grunden til pilosophiæ practicæ, jurisprudentiæ, jaa siälfwa theologiæ», kunde konsistoriet icke låta honom undervisa i dessa högviktiga ämnen, så mycket mindre som Palmberg alldeles vägrade att aflägga prof, utan vidtog den förståndiga anordningen att åt Palmberg »blefwo lemnade the stycken ther af att läsa, utj hwilka han såsom en medicinæ studiosus, förmentes kunna ju någon förfarenhet hafwa infångit», medan Nycander, »mognare till ålder lärdom och förtjänster, then och icke allenast j the stycker som til thenne proffession höra, men ock andra genom giorda prof är worden swarsgod funnen», fick behålla undervisningen i de ofvannämnda hufvudämnena såsom vice lektor i logik.

¹ Biskopens förklaring af den 9 november 1673, förvarad bland Strängnäs konsistorii underdåniga skrifvelser å riksarkivet.

² Se Hygiæa 1900, sid. 399.

³ Riksregistraturet 1672, sid. 711, å riksarkivet.

Trots det att Palmberg enligt biskopens försäkran »icke drog fiärde delen af embetzens bördo», erhöll han större delen af lektorslönen (icke hela lönen såsom Djurberg, efter ordalydelsen i fullmakten d. 17/7 1672, anger i februarihäftet af Hygiæa 1906, sid. 150), i det han fick åtnjuta »halfwa spanmåhlslönen, heela hemmanet, frij boning et cet.» jämte lönetillägg af befintliga medel. Biskopen tillägger: »så at honom lijtet skal kunna dömas feela utj den summa, som af heela lägenheten wore att wänta». Härmed åtnöjdes emellertid icke Palmberg — detta skulle varit emot hans natur — utan klagade hos regeringen i en skrift, öfver hvilken biskopens ofvan angifna förklaring af den 9 nov. 1673 infordrades, och hvilken föredrogs i senaten den 19 i samma månad. Trots biskopens vägande argument resolverade Kungl. Maj:t, såsom af Djurberg anføres, »at han (kungen) skulle gärna see det Palmberg blefwo vid kungl. breef ock fingo fulla löhn och där han intet woro förfaren att betiäna ungdomen uti logicis kunde en annan af lectoribus påläggas». På grund af denna resolution erhöll Palmberg lektoratet odeladt den 12 juli 1674 men tillträdde befattningen först hösten följande året, då Nycander förordnades att såsom vice pastor förestå Stigtomta pastorat. Den 10 nov. 1675 blef Nycander vice rektor för Nyköpings skola och tillträdde tjänsten såsom ordinarie rektor den 1 maj 1677. Han dog såsom sådan två år senare den 12 juni 1679.

Det kan förtjäna nämnas, att Palmberg år 1683 icke endast hos Collegium medicum, såsom doktor Djurberg uppger, utan äfven direkt hos Kungl. Maj:t begärde nödiga penningar till utgifvande af »Svenske Örtekrantzén».¹

Då den ofvan flitigt citerade förklaringen från biskop Emporagrius är synnerligen upplysande angående lektorsbefattningens tillsättande, och då den dessutom med kraftiga uttryck återger den uppfattning, som biskopen hade om Johan Palmberg, torde den vara förtjänt af särskildt beaktande.

¹ Palmbergs anhållan härom finnes å riksarkivet, Biografica, Palmberg.

Svenska släkter.

Samlade af **Karl K:son Leijonhufvud.**

1. Botvid Borgmästares släkt (Rising).

Ättens förste kände stamfader var den under Tab. I nedan nämnde *Botvid*. Några af dennes afkomlingar kallade sig *Rising*, efter Risinge socken.

Utom dessa med namnet *Rising*, kunna följande personer, som efter nämnda socken tagit namnet *Rising*, här omnämnas, men de höra ej till *Botvid Borgmästares* släkt.

Samuel Rising, hvilkens föräldrar voro komministern i Risinge församling *Amundus Joannis Mychovius* och *Ingrid Bruntesdotter Rosenius*, hvilken senare var gift tre gånger, föddes 1639 och dog 1722. Han blef kyrkoherde i Hallingebergs församling 1679 och var gift tre gånger. Första hustrun var *Engela Johansdotter Wulfson*, som varit gift förut och som begrofs 1690 ²⁰/₂. Andra gången gifte han sig 1690 ¹²/₁₁ med *Agneta Gyllenbreider*, döpt 1669 ³⁰/₉ och begrafven 1698 ³⁰/₃, samt tredje gången 1702 ²⁵/₁₁ med *Kristina Wallerius*, född 1682.

Hans barn voro:

Katarina Rising, gift 1696 ¹⁵/₅ med *Per Andersson*.

Kristina Rising, som lefde 1703.

Johan Gustaf Rising, som 1745 var korpral, gift två gånger, och som dog 1764 ¹⁷/₉, 73 år gammal.

Henrik Rising, döpt 1693 ²/₃, fältväbel vid Kalmar regemente och död 1766 ²¹/₁₀. Han gifte sig med *Helena Maria Ehrenmarck* (adliga ätten n:r 1261), född 1697, död 1780 ⁸/₁₂.

Amund Rising, döpt 1695 ¹⁶/₇.

Daniel Rising, döpt 1695 ¹⁶/₇.

Beata Rising, döpt 1697 ²²/₂.

Ingrid Bruntesdotter Rosenii son i tredje giftet *Amund*, som blef skollärare i Gusum 1700 och dog 1731, kallade sig ock *Rising*.

Vidare kunna anföras:

Johannes Gabrielis Rising, som var student i Uppsala 1648.

Per Rising, som var borgmästare i Öregrund och gift med *Ulrika Strang*. Deras dotter *Lovisa Albertina* föddes 1743 ²⁰/₅, gifte sig 1789 ²³/₄ med hofjunkaren *Gustaf Filip Malmerfelt* (adliga ätten n:r 1878) och dog 1841 ²⁹/₁ på Gislarbo.

Johan Gabriel Rising, som var född 1796 i Göteborg samt kyrkoherde i Ljungby församling och dog 1847.

Erik Rising, som efter 1722 var landtmäterisekreterare.

Tab. I.

Botvid. Borgmästare i Norrköping i början af 1500-talet, lefde ännu 1524.

Söner:

Hans Botvidsson. Borgmästare. Se Tab. II.

Claudius Bothvidi, f. 1524 i Norrköping. Magister i Wittenberg 1551; blef slutligen kyrkoherde i Risinge församling 1559, † 1564 ⁸/₁₁. — G. m. *Anna Andersdotter* i hennes 1. gifte [g. 2:o m. kyrkoherden i nämnda församling *Abrahamus junior*, † 1566 ⁶/₅, 3:o m. kyrkoherden i Grebo församling *Nikolaus Johannis* i hans 1. gifte, † 1613].

Tab. II.

Hans Botvidsson (son af Botvid, Tab. I). Var borgmästare i Norrköping på 1530-talet.

Söner:

Claudius Johannis, f. 1534. Kyrkoherde, † 1579. Se Tab. III.

Botvid Hansson. Stadsskrifvare. Se Tab. VIII.

Tab. III.

Claudius Johannis (son af Hans Botvidsson, Tab. II), f. 1534. Magister i Wittenberg 1557; blef slutligen kyrkoherde i Tåby församling 1569; † 1579.

Son:

Andreas Claudii, f. 1561. Kyrkoherde; † 1607. Se Tab. IV.

Tab. IV.

Andreas Claudii (son af Claudius Johannis, Tab. III), f. 1561. Kyrkoherde i Kimstads församling; underskref Uppsala mötes beslut 1593; † 1607 ²⁴/₁₁. — G. 1584 m. *Anna Rasmusdotter*, dotter af kyrkoherden Erasmus Erics.

Son:

Claudius Andreae, f. 1585. Kyrkoherde; † 1635. Se Tab. V.

Tab. V.

Claudius Andreae (son af Andreas Claudii, Tab. IV), f. 1585 i Östra Eneby socken i Östergötlands län. Kyrkoherde i nämnda församling 1615; † 1635.

Söner:

Andreas Enærus, f. 1615. Kyrkoherde; † 1647. Se Tab. VI.

Johannes Enærus, f. 1617 i Östra Eneby socken. Kallade sig sedermera *Een*.

Daniel Enærus, f. 1622. Kallade sig sedermera *Een*; student i Uppsala 1642.

Petrus Enærus. Brukspredikant. Se Tab. VII.

Tab. VI.

Andreas Enærus (son af Claudius Andreae, Tab. V), f. 1615 i Östra Eneby socken. Kyrkoherde i Normlösa och Härberga församlingar 1644; † 1647 ^{3/5}. — G. 1644 m. *Anna Grubb*, dotter af kyrkoherden Petrus Clementis Grubb och hans andra hustru Ingrid Månsdotter.

Son:

Claudius Engren, döpt 1646 ^{19/12} i Normlösa socken. Blef militär och stupade vid Wollin 1676.

Tab. VII.

Petrus Enærus (son af Claudius Andreae, Tab. V), f. i Östra Eneby socken. Brukspredikant vid Gusum. — G. 1669 i Grebo socken m. *Sara Lohm*, dotter af kyrkoherden Jakob Lohm och Sara Jönsdotter.

Söner:

Andreas, † 1739 ^{18/12} i S:t Johannes församling, 67 år gammal.

Jakob. Student i Åbo 1692.

Tab. VIII.

Botvid Hansson (son af Hans Botvidsson, Tab. II). Stadsskrifvare i Norrköping 1563—1600. — G. m. *Ingrid Göransdotter*, dotter af befallningsmannen öfver Bråborg och Bråbo häraden Göran Sunesson.

Barn:

Claudius Botvidi, f. 1573. Prost; † 1646. Se Tab. IX.

Johannes Botvidi, f. 1575. Biskop; † 1635. Se Tab. XIII.

Anna Botvidsdotter. — G. 1:0 m. kyrkoherden i Nykils församling *Mattias Cuprimontanus*, f. 1540, † 1608; 2:0 m. kyrkoherden i nämnda församling *Jonas Åkerlund*, † 1638.

Tab. IX.

Claudius Botvidi (son af Botvid Hansson, Tab. VIII), f. 1573 i Norrköping. Kyrkoherde i Risinge församling 1607 och prost 1625; † 1646. — G. 1:0 m. *Elisabet Johansdotter*, dotter af bokhållaren på Vadstena slott Johan Arvidsson; 2:0 m. *Kristina Larsson*, dotter af en assessor i Göta hofrätt Larsson.

Barn:

1. *Botvidus Risingius*, f. 1608. Prost; † 1684. Se Tab. X.
1. *Georgius Risingius*, f. i Risinge socken i Östergötlands län, liksom syskonen. Amanuens i riksarkivet.
1. *Johan*, f. 1611 ²²/₃ i Risinge prästgård. Guvernör i Nya Sverige 1654; assessor i sjörätten 1660; adlad 1653 ²²/₁₀ med namnet *Rising*; † 1672 ²⁸/₄ i Stettin. Stamfader för adliga ätten *Rising*, nr 600.
1. En dotter. — G. m. kyrkoherden i Risinge församling *Benediktus Bruzæus* i hans 1. gifte [g. 2:0 m. *Anna Prytz*; 3:0 1662 ¹⁹/₈ m. *Margareta Drysenius* i hennes 2. gifte], f. 1606, † 1693 ²³/₄.
2. *Olof*, som intogs i Linköpings skola 1637 ⁹/_{xx}.
2. *Johan Rising*, f. 1630. Auditör 1654; blef slutligen rådman i Göteborg 1677. — G. 1675 ³/₇ i nämnda stad m. *Metta Braun*, † 1681, dotter af handlanden Lorentz Braun och hans andra hustru Margareta Seth.
2. *Måns*, döpt 1635 ²⁷/₁₂.
2. *Elisabet*, döpt 1639 ⁸/₁₂.

Tab. X.

Botvidus Risingius (son af Botvid Hansson, Tab. IX), f. 1608 i Risinge socken. Magister i Dorpat; kyrkoherde i Hällestads församling; prost 1674; † 1684 ⁵/₄. — G. 1:0 i Risinge socken m. *Margareta Prytz* i hennes 3. gifte [g. 1:0 m. kyrkoherden i nämnda församling *Ericus Johannis*, † 1623 ³¹/₈; 2:0 m. kyrkoherden i samma församling *Mattias Norcopensis*, f. 1587, † 1634 i februari], begrafven 1637 ⁶/₄, dotter af kyrkoherden, prosten Johannes Prytz och hans första hustru Margareta Persdotter; 2:0 1638 m. *Anna Palumbus* i hennes 1. gifte [g. 2:0 1649 m. kyrkoherden i Jönköping, prosten *Nikolaus Juringius* i hans 2. gifte, f. 1590 i november i Jönköping, † där 1653 ²⁷/₄], dotter af kyrkoherden Nikolaus Palumbus och Ragnhild Larsdotter Laurin.

Barn:

1. *Nils Rising*, f. 1636. Kyrkoherde; † 1683. Se Tab. XI.
1. *Johanna*, begrafven 1637 ⁶/₄.
1. *Kerstin*, döpt 1637 ²²/₄.
2. *Rakel*, begrafven 1639 ¹⁸/₄.

Tab. XI.

Nils Rising (son af Botvidus Risingius, Tab. X), f. 1636 i Hällestads socken. Kollega i Linköping 1664; kyrkoherde i Åsbo försam-

ling 1673; † 1683. — G. 1673 i Åsbo socken i Östergötlands län m. *Magdalena Eosander* i hennes 2. gifte [g. 1:0 m. kyrkoherden i nämnda församling *Petrus Warelius* i hans 2. gifte, † 1671 ¹⁵/₆; 3:0 m. kyrkoherden i samma församling *Abraham Warling* i hans 1. gifte, f. 1650 i Björsäters socken i Östergötlands län, † 1717 i mars], döpt 1641 ¹⁷/₂, dotter af kyrkoherden Johannes Eosander och Elisabet Trana.

Barn:

Elisabet, döpt 1674 ¹⁸/₃ i Åsbo socken.

Botvid, f. 1676. Kyrkoherde och lektor; † 1742. Se Tab. XII.

Petrus, döpt 1678 ²⁵/₅ i Åsbo socken, begravnen s. å. ⁶/₁₀.

Magdalena, döpt 1679 ²²/₁₀, †. — G. 1698 i oktober m. inspektoren på Ingemarstorp i Åsbo socken *Jonas Persson Dahlgren*.

Tab. XII.

Botvid (son af Nils Rising, Tab. XI), f. 1676 ⁵/₃ i Åsbo socken. Rektor i Vimmerby 1709; kyrkoherde i Skeda församling 1724; förste teologie lektor i Linköping 1728; † 1742 ¹/₉. — G. 1:0 1708 m. *Anna Cecilia Stjernman*, † i Norrköping; dotter af borgmästaren i Nyen Olof Stjernman och Maria Blix; 2:0 1716 m. *Margareta Fahlsten* från Falun.

Barn:

1. *Nils*, f. 1709 ⁸/₄ i Åsbo socken. Student i Uppsala 1731; † 1733 i april i Linköping.

1. *Maria Magdalena*, f. 1710 ³/₂ i Vimmerby, † där 1712 ²⁵/₁₁.

1. *Maria Margareta*, f. 1713 ⁹/₃ i Vimmerby. G. 1:0 1739 ⁵/₇ i Linköping m. kyrkoherden i Tryserums församling *Henrik Jakob Sivers*, från hvilken hon blef skild 1739, i hans 2. gifte [g. 1:0 1737 ²²/₉ i Heda socken i Östergötlands län m. *Anna Maria Aschanius*, f. 1714 ²⁸/₇, † 1738 ²⁹/₈; 3:0 1740 ⁸/₁₀ m. *Helena Retzius* i hennes 2. gifte, f. 1714 ³/₅, † 1799 ²⁴/₃], f. 1709 ⁸/₄ i Lübeck, † 1758 ⁸/₈; 2:0 1745 m. apotekaren i Vimmerby *Liborius Stockfisch*, † 1792 ⁴/₈ i Långemåla socken i Kalmar län, 88 år gammal.

Anna Katarina, f. i Norrköping, † 1770 ²²/₁₁ i Linköping. G. där 1739 ³/₇ m. domkyrkosysslomannen *Knut Wahlberg*, f. 1707 ³/₂ i Söderköping, † 1769 ¹³/₃.

Tab. XIII.

Johannes Botvidi (son af Botvid Hansson, Tab. VIII), f. 1575 ⁷/₁₀ i Norrköping. Prästvigdes 1604; hofpredikant 1616 och slutligen biskop i Linköping 1630; † 1635 ²⁴/₁₀. — G. 1618 m. *Katarina Nilsdotter* i hennes 1. gifte [g. 2:0 1648 m. historiografen *Arnold Johan Messenius* i hans 2. gifte, f. 1608 i Danzig, halshuggen 1651 ²²/₁₂], † 1665, dotter af rådmannen Nils Jönsson och Brita Benktsdotter.

Barn:

Maria, † före 1675. — G. 1:o 1638 m. sekreteraren i Göta hofrätt *Lars Larsson Bohm*, f. 1609 ¹⁸/₈, † 1645 ¹⁴/₉; 2:o m. burg-grefven i Göteborg *Israël Johannis Noræus*, adlad *Norfelt*, i hans 2. gifte [g. 1:o m. *Armika Siltman*, † 1646 ¹⁶/₆, dotter af borgmästaren i Nylöse *Albert Siltman* och *Brita Andersdotter af Pastela*], f. i Ångermanland, † 1677.

Samuel, f. 1623 ²⁹/₈ i Stockholm. Tygmästare i Stockholm; faktor öfver alla kronans faktorier; adlad 1650 ¹⁸/₇ med namnet *Örn*; † 1693 ¹⁷/₅; begrafven i Maria kyrka i Stockholm. Stamfader för adliga ätten *Örn*, nr 493.

Noak, f. på 1620-talet. Adlad jämte sin äldre broder.

En dotter, † vid späd ålder.

Källor: Komminister J. A. Setterdahl i Slaka församling har väl-villigt lämnat ofvanstående uppgifter. Han har vid utarbetandet af denna släkt använt följande källor: Biografica i Linköpings stift-bibliotek; kyrkoarkiven i Risinge, Hallingeberg, Grebo, Normlösa, Söderköping, Hällestad, Skeninge, Eksjö, Åsbo, Vimmerby, Linköping, Heda och Gammalkil; Sundelius, Norrköpings minne; Anrep, Svenska adelns ättartaflor; Berg, Samlingar till Göteborgs historia; Odén, Östgötars minne; Andersson, Uppsala universitets matrikel; Lagus, Åbo student-matrikel.

2. Tharmouth.

Ätten har engelskt ursprung. Den under Tab. I nedan nämnde *Per Jakobsson Tharmouths* fader var majoren *Jakob Tharmouth*.

Med namnet *Tharmouth* kunna följande personer nämnas. Deras släktskap med *Jakob Tharmouth* kan ej för tillfället påvisas.

Jörgen Otto von Tharmuth var major och lefde på 1600-talet, och hans son *Göran Tharmuth* tjänade som soldat vid garnisonen i Göteborg.

Hans Kristoffer von Tarmoo var korpral vid Ingermanländska adelsfanan 1650—1654.

Jürgen Tarmou var fältväbel och stupade i Polen 1656.

Wellam Tarmo blef fänrik vid Hans Henrik von Rappholtz dragoner 1674 ³⁰/₁₁.

Tab. I.

Per Jakobsson Tharmouth. Kapten vid Skaraborgs regemente. — G. på 1620-talet med en tyska.

Söner:

Hans. Löjtnant. Se Tab. II.

Jakob, f. på 1620-talet i Västergötland. Kommendant på Kungsholms skans 1699; adlad 1694 $\frac{3}{12}$; † i början af 1700-talet. Stamfader för adliga ätten *Tharmouth*, nr 1319.

Göran. Löjtnant; † 1678. Se Tab. III.

Johan. Fänrik; † 1719. Se Tab. IV.

Tab. II.

Hans (son af Per Jakobsson Tharmouth, Tab. I), f. på 1620-talet. Löjtnant. — G. m. *Anna Katarina von Jordan*, dotter af majoren Mikael von Jordan och Anna von Grullen.

Son:

Kristoffer.

Tab. III.

Göran (son af Per Jakobsson Tharmouth, Tab. I). Kom i krigstjänst 1661; blef slutligen löjtnant vid Skaraborgs regemente 1677 i februari; stupade vid Bohus fästning 1678 i juli. — G. m. *Katarina Bartholdsdotter Hufwudskått*, † 1705 natten mellan den 29 och 30 april i Börstigs socken i Skaraborgs län, dotter af ryttmästaren Barthold Jakobsson Hufwudskått (adliga ätten nr 415) och Margareta Richterin.

Barn:

Hans Georg. Korpral vid Skaraborgs regemente 1699 $\frac{3}{10}$; blef slutligen löjtnant 1707 $\frac{4}{5}$ och stupade vid Moskowitz i Mähren 1708 $\frac{32}{8}$.

Barthold, f. 1678. Ryttare under nr 39 vid Lifdragonerna 1700; blef slutligen fänrik 1706 $\frac{30}{6}$; fången i Ryssland, hvarifrån han hemkom 1722; † 1725 $\frac{20}{4}$ i Stockholm. — G. där 1723 $\frac{27}{10}$ m. *Maria Andersdotter Söderblad* i hennes 2. gifte, † efter 1725 $\frac{20}{4}$.

Maria. — G. m. drabanten *Kohberg*.

Greta, lefde 1705.

Tab. IV.

Johan (son af Per Jakobsson Tharmouth, Tab. I). Kom i tjänst som gemen knekt vid Lifgardet 1666; blef slutligen fänrik vid Skaraborgs regemente 1677 $\frac{18}{3}$; afsked 1696 $\frac{3}{12}$; adlades 1685, men tog ej introduktion; † 1719 $\frac{27}{9}$ i Säfvare socken i Skaraborgs län. — G. m. *Agneta Bartholdsdotter Hufwudskått*, dotter af ryttmästaren Barthold Jakobsson Hufwudskått (adliga ätten nr 415) och Margareta Richterin.

Barn:

Barthold. Adjutant vid Skaraborgs regemente 1706 $\frac{27}{2}$; blef slutligen löjtnant; stupade vid stormningen af Wiprek 1709.

Andreas, † ung.

Anna Maria, † 1758 ²⁴/₁₂ på Kyrkebo i Hasslösa socken 81 år gammal. — G. 1702 ²⁵/₁₀ i Hasslösa socken m. rusthållaren *Anders Nilsson Holm*, † före 1758 ²⁴/₁₂.

Hans Georg, f. 1692. Fänrik; † efter 1755. Se Tab. V.

Margareta. — G. efter 1704.

Ursila. — G. m. kornetten vid Västgöta regemente *Jonas Rahl*.

Tab. V.

Hans Georg (son af Johan, Tab. IV), f. 1692. Volontär vid Västerbottens regemente 1711; fältväbel vid Västmanlands regemente 1715; erhöill slutligen afsked 1743 med fänriks karaktär; † efter 1755. — G. 1:o m. *Johanna Sofia Graman*; 2:o m. *Hedvig Eleonora Adlerbaum*, dotter af assessorn Hans Adlerbaum (adliga ätten nr 1635) och hans första hustru Maria Westerhjelrn (adliga ätten nr 1201) i hennes andra gifte.

Barn:

1. *Jonas*.

1. *Johan Georg*, f. 1722. Faktor; † 1768. Se Tab. VI.

1. *Karl Erik*, f. 1728. Stadskassör; † 1781. Se Tab. VII.

1. *Lars*, f. 1729. Löjtnant. Se Tab. IX.

1. *Erik*, f. 1730. Grosshandlare; † 1806. Se Tab. XI.

1. *Hans*. Hökare. Se Tab. XII.

1. *Brita Kristina*.

2. En son.

2. En dotter.

Tab. VI.

Johan Georg (son af Hans Georg, Tab. V), f. 1722. Faktor i Köping; † där 1768 ³¹/₁₂. — G. 1751 m. *Brita Kristina Snidberg*, f. 1712 i augusti i Västergötland, † 1785 ³/₁₁ i Köping.

Son:

Johan, f. 1757 ²²/₃, † strax efter dopet.

Tab. VII.

Karl Erik (son af Hans Georg, Tab. V), f. 1728 ⁹/₅. Stadskassör i Stockholm; † 1781 i juli; begrafven s. å. ³¹/₇ i Jakobs församling i Stockholm. Ägde hus i nämnda stad. — G. 1770 ²²/₄ i Stockholm m. *Anna Sofia Hemmendorph*, f. 1742 ⁷/₆, † 1783; begrafven s. å. ⁸/₂ i Jakobs församling.

Barn:

Anna Johanna, † 1808 ²⁹/₁₁. Ägde hus i Stockholm och Marieberg. — G. m. löjtnanten *Karl Appelquist*, från hvilken hon blef skild.

Sofia Karolina, f. 1762 ²⁵/₇, † 1829 ²⁹/₁₀ på Räckelsta i Södermanlands län.

Charlotta, f. 1762 ²⁵/₇. — G. 1782 ²⁸/₁ m. kaptenen *Per Appelquist*.

Johan Georg, f. 1763. Kanslist i bergskollegium; † 1786 ²⁷/₅ i Jakobs församling; begravden s. å. ²/₆.

Hedvig Eleonora, f. 1764, † 1832 ²⁴/₃ i Stockholm; begravden å norra begravningsplatsen vid Stockholm.

Karl Erik, f. 1766. Löjtnant; † 1853. Se Tab. VIII.

Hans, f. 1768 ²⁵/₁. Lärftskramhandlare; ryttmästare vid borgerskapets kavalleri; † 1825 ⁷/₅ i Jakobs församling; begravden s. å. ¹⁴/₅.

Gustaf, f. 1773, † 1783 ¹⁷/₁₁ i Jakobs församling.

Gustafva Charlotta, f. 1774 ²⁶/₁₂ i Jakobs församling, † efter 1800.

Fredrika Albertina, f. 1777 ³/₈ i Jakobs församling, lefde 1826, †; begravden å norra begravningsplatsen vid Stockholm.

En son, f. 1779 i Jakobs församling, † s. å.; begravden ³⁰/₉.

Jakobina, f. 1780 ¹/₁₁ i Jakobs församling; begravden 1781 ²²/₃?

Maria, f. 1780 ¹/₁₁ i Jakobs församling; begravden 1781 ²³/₄?

Nio barn dessutom.

Tab. VIII.

Karl Erik (son af Karl Erik, Tab. VII), f. 1766 ²⁴/₉. Sergeant vid arméns flotta på Sveaborg 1781 ²⁷/₄; blef fänrik 1790; löjtnant 1809 ²²/₃; förde kofferdifartyg; † 1853 ²⁵/₉. — G. 1797 ²⁰/₄ i Stockholm m. *Sofia Lovisa Wester*, f. 1774 ¹/₃.

Son:

Karl Ludvig, f. 1810 ⁵/₉. Var skollärare i Stockholm 1846.

Tab. IX.

Lars (son af Hans Georg, Tab. V), f. 1729. Volontär vid Västmanlands regemente 1746 i mars; blef slutligen löjtnant vid stads-vakten i Stockholm.

Barn:

Karl Gustaf, f. 1751. Se Tab. X.

Augusta Lovisa, f. 1753 ²⁷/₁₂. — G. före 1777 m. landskamreren i Gäfle *Johan Jakob Södergren*.

Jan Erik, f. 1758 i juli, † s. å. i december.

Hans Fredrik, f. 1761 ¹⁷/₁₀ i Köping, † där 1768 ⁴/₂.

Jan Erik, f. 1764 ¹⁷/₄ i Munktorps socken i Västmanlands län.

Sara Greta, f. 1770 i Grangärde socken i Kopparbergs län, † 1837 ²/₁₀ i Köping. — G. 1812 ²²/₁₁ m. f. d. soldaten *Johan Wallbom*, i hans 2. gifte, † före 1837 ²/₁₀.

Tab. X.

Karl Gustaf (son af Lars, Tab. IX), f. 1751 ¹⁶/₄. Var gift.

Dotter:

En dotter, som var i tjänst hos öfverstelöjtnanten Arnold de Rees.

Tab. XI.

Erik (son af Hans Georg, Tab. V); f. 1730. Handelsbokhållare; grosshandlare i Stockholm; kamrerare vid Djurgårdsvarfvet; † 1806 före $29/4$. — G. [lystes 1:0 1770 $22/3$ i Jakobs församling] m. *Vilhelmina Magdalena Carré*, † 1833 $25/3$.

Barn:

Sofia Vilhelmina, f. 1771 $5/2$ i Jakobs församling.

Erik Vilhelm, f. 1772 $3/5$ i Jakobs församling. Var 1790 elev vid målarakademien; † 1818 $4/2$ i Stockholm.

Karl Gustaf, f. 1777, † 1779 $29/4$.

Adolf Fredrik, f. 1780 $6/5$, † s. å. $6/6$.

Hedvig Margareta, f. 1781 $20/9$, †.

Ulrika Maria, f. 1784, † 1787 $8/3$.

Karl Henrik, f. 1789 $6/11$ i St Nikolai församling, † 1791 $6/1$.

Tab. XII.

Hans (son af Hans Georg, Tab. V). Hökare i Stockholm. — G. 1765 $26/6$ m. *Katarina Jerner* i hennes 1. gifte [g. 2:0 m. hökaren *Beyer*].

Son:

Gustaf Lorentz, f. 1766 $1/6$. Kom i krigstjänst 1788 $16/9$; fänrik vid arméns flotta 1790 $6/3$; † 1796 $16/11$ i Stockholm.

Källor: Meddelande om hela släkten af f. d. grosshandlaren C. M. Carlander; pastorsämbetena i Helgesta och Jakobs församling i Stockholm; landsarkivet i Vadstena; krigsarkivet; arkivforskaren Sahlström; Bergströms »Vadstena krigsmanshus».

3. Wallöf.

Ättens äldste kände stamfader var den under Tab. I nedan nämnde *Jakob Magnus Wallöf*.

Med namnet *Wallöf* kunna följande personer, hvilkas släktskap med *Jakob Magnus Wallöf* ej kan påvisas, i förbigående omnämnas.

Anders Wallöf i Löfånger och dennes dotter *Anna Wallöf*, gift med riksdagsmannen *Olof Persson Westermarck*.

Johan Wallöf, som var postmästare i Umeå och som dog 1724, hade i sitt år 1717 ingångna äktenskap med *Elsa Torsell*, i hennes första gifte, dottern *Anna Charlotta*, som gifte sig med landskamreren i Luleå N. *Bergström*.

Tab. I.

Jakob Magnus Wallöf, f. 1720. Blef vice häradshöfding 1748; † 1801 ^{18/12} i Stockholm. Ägde Husby i Munsö socken i Stockholms län. — G. 1768 m. *Beata Sofia Rudebeck*, f. 1750 ^{2/10}, † 1795 ^{23/4} på Husby, dotter af majoren Paul Rudebeck (adliga ätten n:r 872) och Charlotta Natt och Dag (adliga ätten n:r 13).

Söner:

Karl, † ung.

Jakob Johan, f. 1783. Egendomsägare; † 1812. Se Tab. II.

Paul Gustaf, f. 1787. Egendomsägare; † 1863. Se Tab. IV.

Tab. II.

Jakob Johan (son af Jakob Magnus Wallöf, Tab. I), f. 1783 i Stockholm, † 1812. Ägde Husby. — G. 1807 m. *Anna Elisabet Brandel* i hennes 1. gifte [g. 2:o 1815 ^{12/9} på Husby m. majoren och postmästaren *Karl Adolf Silfwerswärd* (adliga ätten n:r 184), f. 1787 ^{9/2}, † 1865 ^{22/6} i Trosa], f. 1790 ^{10/1}, † 1880 ^{17/4} i Trosa; dotter af bruksägaren Elias Brandel och Anna Maria Lenck.

Söner:

Karl Jakob, f. 1808. Egendomsägare; † 1857. Se Tab. III.

Johan Elias, f. 1810 ^{21/3} i Munsö socken, † 1858 ^{14/2} på Svinna i Hacksta socken. Ägde Svinna.

August Vilhelm, f. 1811 ^{28/11} i Munsö socken, † ung.

Tab. III.

Karl Jakob (son af Jakob Johan, Tab. II), f. 1808 ^{19/4} på Husby. Afgick som kadett från Karlberg 1825 ^{29/9}; † 1857 ^{15/6} i Stockholm. Ägde Husby. — G. 1835 ^{21/5} på Degersby i Hillersjö socken i Stockholms län m. friherrinnan *Emilia Katarina Lovisa Åkerhielm till Margretelund*, f. 1819 ^{5/10} på Degersby, † 1876 ^{10/8} i Stockholm, dotter af f. d. löjtnanten friherre Axel Adolf Åkerhielm till Margrete-lund (friherrliga ätten n:r 205) och Johanna Katarina Hjortonn.

Barn:

Karolina Matilda Elisabet, f. 1836 ^{18/12} på Husby liksom syskonen, † 1898 ^{10/11}. — G. m. bryggaren i Stockholm *Olof A. L. Arenander*.

Amalia Cecilia Georgina, f. 1840 ^{9/9}. — G. 1874 ^{29/11} i Stockholm m. f. d. verkställande direktören i aktiebolaget Jönköpings handelsbank, R. V. O., *Knut Sixten Nisbeth* (adliga ätten n:r 828), f. 1843 ^{24/9} i Göteborg.

Anna Emilia Sofia, f. 1843 ^{19/11}. — G. 1:o 1870 ^{17/11} i Stockholm m. löjtnanten vid Svea lifgarde *August Sebastian Vollrat Tham* (adliga ätten n:r 1508), f. 1843 ^{29/11} i Stockholm, † där 1875 ^{19/9}; — 2:o 1885 ^{6/7} i nämnda stad m. verkställande direktören i Nya Trollhätte kanalbolag, R. N. O., *Karl August Schwan* i

hans 2. gifte [g. 1:0 1869 $7/10$ på Laxå bruk m. *Hedvig Anna Mariana Cassel*, f. 1848 $16/6$, † 1871 $20/12$ i Stockholm; begravnen å norra begravningsplatsen vid nämnda stad, dotter af med. doktorn Viktor Cassel och hans första hustru Hedvig Sofia Charlotta Burenstam (adliga ätten nr 216)], f. 1834 $29/3$ i Stockholm, † 1898 $24/7$ i Karlsbad; begravnen å norra begravningsplatsen vid Stockholm.

Abraham, f. 1846 $29/9$. Afgick som kadett från Karlberg 1864 $22/1$; blef slutligen distriktsläkare i Botkyrka distrikt 1886 $14/1$; † s. å. $29/3$.

Aurora Maria, f. 1849 $16/11$, † 1906 $11/4$ i Stockholm; begravnen i familjegraven å Johannes kyrkogård i Stockholm. — G. m. f. d. öfversten för Västmanlands regemente, K. S. O. 2. kl., *Karl Konrad Vogel*, f. 1845 $4/6$ i Stockholm.

Isak, f. 1851 $8/6$. Bokhållare vid Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg 1877. — G. m. *Elvira Rhodin*, f. 1832 $19/2$.

Tab. IV.

Paul Gustaf (son af Jakob Magnus Wallöf, Tab. D), f. 1787 $1/1$. Arrenderade Bona frälsesäter i Munsö socken; † 1863 $20/7$ på Skottsila i Knifsta socken. Ägde Österby i Vallby socken. — G. 1:0 1809 m. *Lovisa Charlotta Brandel*, f. 1792, † 1821, dotter af bruksägaren Elias Brandel och Anna Maria Lenck; 2:0 1826 m. *Maria Fredrika Undén*, f. 1805 $1/8$ i Stockholm, † 1864, dotter af urfabrikören Gustaf Mikael Undén och Maria Helena Howenschöld i hennes första gifte.

Barn:

1. *Gustaf Magnus*, f. 1809. Bokhållare; † på 1860-talet. Se Tab. V.

1. *Anna Sofia*, f. 1810 $19/12$, † 1899 i Stockholm. — G. 1833 $11/5$ därstädes—1850 m. danske vice konsuln i Jönköping, R. D. D. O., *Albert Vilhelm Möller* i hans 1. gifte [g. 2:0 1850 $4/9$ i Paris m. *Augusta Charlotta In de Betou*, f. 1817 $11/4$ i Kungälf, dotter af majoren Thomas In de Betou och Polyxena Creutz], f. 1809 $27/7$ i Askers socken i Örebro län, † 1881 $20/1$ i Köpenhamn, där begravnen.

1. *Emilia Charlotta*, f. 1813 $18/11$, † 1882 på Drottningholm. — G. 1831 m. godsägaren och handlanden *Per Joackim Undén*, f. 1804, † 1867.

1. *Karolina Lovisa*, f. 1815 $31/1$ i Adelsö socken, † 1895 $28/5$. — G. 1844 m. med. doktorn *Johan Lechard Hegardt*, f. 1806 $22/12$, † 1871 $26/2$.

2. *Paul Gustaf Edvard*, f. 1827. F. d. bruksförvaltare; † 1900. Se Tab. VIII.

2. *Helena Paulina*, f. 1830 $18/8$ på Bona. — G. 1857 m. grosshandlaren i Stockholm *Rudolf Eugène Liepe*, f. 1828 i Berlin, † 1877 i Stockholm.

2. *Fredrik Joel Eberhard*, f. 1832 $2/8$ på Bona. Tullöfveruppsyningsman i Klintehamn; afsked; † 1897 $16/10$ på Hornet vid Stjernhof i Södermanlands län.

2. *Jacques Emil August*, f. 1834. F. d. smidesmästare. Se Tab. IX.

2. *Fredrika Henrietta*, f. 1836 på Österby i Uppland. — G. 1:0 1859 i Stockholm m. grosshandlaren *Georg Hjalmar Voug*, f. 1826 ²¹/₂ i Västerås, † 1866 i Stockholm; — 2:0 1869 i sistnämnda stad m. grosshandlaren i Norrköping *Karl Fogelmark*, f. 1834 på Fylleskog i Kronobergs län, † 1902 ²⁰/₉ i Helsingborg; begravnen å Norrköpings stads begravningsplats.

Tab. V.

Gustaf Magnus (son af Paul Gustaf, Tab. IV), f. 1809 ²⁹/₆. Bokhållare hos bryggaren Per Bjurholm i Stockholm; † på 1860-talet. Ägde Sättra i Adelsö socken. — G. m. *Dorotea Charlotta Levin*, f. 1811 ¹⁷/₆, †, dotter af löjtnanten Levin och Sara Dorotea Lampa.

Barn:

Charlotta Augusta, f. 1833.

Emilia Fredrika, f. 1835 ²⁹/₃. — G. m. f. d. bokhållaren *Henning Gustaf Hasselström*, f. 1848.

Karl Vilhelm, f. 1836 ²⁷/₈ i Adelsö socken. F. d. gardist; snickeriarbetare vid aktiebolaget J. O. Wengströms mekaniska snickerifabrik i Stockholm.

Paul August, f. 1836 ²⁷/₈ i Adelsö socken. F. d. gardist; snickeriarbetare; † 1904 ⁵/₈ i Stockholm.

Ida Regina, f. 1838. — G. 1865 m. kvarnägaren i Uppsala *Gustaf Berglöf*, † 1886.

Erik Ture, f. 1839. F. d. polisöfverkonstapel. Se Tab. VI.

Axel Mauritz, f. 1842. Fanjunkare; † 1890. Se Tab. VII.

Tab. VI.

Erik Ture (son af Gustaf Magnus, Tab. V), f. 1839 ³⁰/₁₂ i Adelsö socken. Gardist vid Svea lifgarde 1858 ¹⁹/₁; extra poliskonstapel vid Stockholms poliskår 1863 ⁷/₂; blef slutligen polisöfverkonstapel 1865 ²/₂; afsked 1884 ¹¹/₂; innehar begravningsbyrå i Stockholm. — G. 1:0 1866 i Stockholm m. *Sofia Gustafva Tallroth*, f. 1844 ³/₂ i Göta lifgardes församling i Stockholm, † 1874 ²⁶/₁₂ i Adolf Fredriks församling därstädes, dotter af gardisten vid Göta lifgarde Karl Gustaf Tallroth och hans hustru Helena Gustafva; — 2:0 1884 ¹⁶/₁₁ i Stockholm m. *Emma Gustafva Andersson*, f. 1848 ¹¹/₈ i Skeda socken i Östergötlands län, dotter af snickarmästaren Anders Magnus Andersson och hans hustru Katarina Charlotta.

Döttrar:

1. *Alma Erika Sofia*, f. 1867 ²³/₁ i Adolf Fredriks församling, liksom de öfriga systrarna.

1. *Elin Maria Charlotta*, f. 1869 ²³/₁.

1. *Thyra Alfrida Emelia*, f. 1871 ³/₆. Har modeaffär i Stockholm.

2. *Ragnhild Cecilia*, f. 1885 ⁷/₂.

Tab. VII.

Axel Mauritz (son af Gustaf Mauritz, Tab. V), f. 1842 $\frac{1}{12}$ i Adelsö socken. Gardist vid Svea lifgarde 1860 $\frac{4}{4}$; blef slutligen fanjunkare därstädes 1883 $\frac{1}{12}$ och svärdsman 1890 $\frac{15}{6}$; † 1890 $\frac{20}{12}$ i Svea lifgardes församling i Stockholm. — G. m. *Hilda Amalia Corall*, f. 1849 $\frac{29}{8}$ i Ekebyborna socken i Östergötlands län; dotter af korpralen vid Andra lifgrenadierregementet Anders Axel Corall och Kristina Eleonora Yngve. Hon är sedan 1896 köksförestånderska vid allmänna barnhusinrättningen i Stockholm.

Dotter:

Hilda Charlotta Axelina, f. 1876 $\frac{6}{5}$ i Svea lifgardes församling. Kontorsbiträde vid Granbergs konstindustriaktiebolag i Stockholm.

Tab. VIII.

Paul Gustaf Edvard (son af Paul Gustaf, Tab. IV), f. 1827 $\frac{10}{3}$ på Bona i Munsö socken. Var bruksförvaltare vid Karlsdals bruk och öfverflyttade sedermera till Nordamerika; † 1900 $\frac{8}{7}$ i St: Louis. — G. m. *Margareta Göransson*, f. 1831.

Söner:

<i>Paul.</i>	} Bosatta i Minneapolis i Nordamerika.
<i>Edvard.</i>	
<i>Charles.</i>	
<i>William.</i>	

Tab. IX.

Jacques Emil August (son af Paul Gustaf, Tab. IV), f. 1834 $\frac{27}{6}$ på Bona. Smidesmästare först vid Hellefors bruk i Närke och sedan vid Finspong. — G. 1882 m. *Elin Gustafva Wahlström*, f. 1859.

Döttrar:

Ester Fredrika, f. 1882 $\frac{30}{12}$. — G. m. snickeriarbetsförmannen i Malmö *Johan Emil Johansson*.

Lilly Helena Teresia, f. 1889 $\frac{20}{8}$.

Källor: Meddelande af f. d. grosshandlaren C. M. Carlander om hela släkten; af fru E. Nisbeth, född Vougt, af polisordonnansen G. Tengblad.

Två bref från ofredstid.

Meddelade af **E. S. Tigerstedt**.

Enär det finns jämförelsevis få bref i behåll från de sista finska krigen, kunna måhända de här nedan upptagna ej sakna sitt intresse som tids- och stämningsbild. De äro skrifna af två i Savolax bosatta och befryndade personer, det ena 1789 af majoren vid Savolax infanteriregemente *Gustaf Adolf Tigerstedt* till hans svärmoder änkedirektörskan *Anna Donner*, och det andra 1808 af friherrinnan *Agatha Rehbinder* till hennes i kriget varande make, löjtnanten vid Rautalampi bataljon af Tavastehus infanteriregemente friherre *Adam Otto Rehbinder*.

Major G. A. Tigerstedt, född 1731, slutligen öfverstelöjtnant, död 1808, hade i sin ungdom tjänat vid lifdrabantkåren i Stockholm och där knutit hymens band med en aflägsen släkting Kirstin Sofia Donner, död 1790, dotter till direktören Alexander Donner och Anna Falander. Mellan de nu så nära besläktade familjerna, den ena å Meijerhof i Pieksämäki i Savolax, där G. A. Tigerstedt ägde rätt betydande possessioner, och den andra, boende först i Stockholm och senare i Gamla Karleby, fördes en liflig brefväxling. De Tigerstedtska brefven förvarades länge inom Donnerska familjen, men förstördes tyvärr vid en eldsvåda. Blott två bref hafva nått våra dagar och meddelats undertecknad af framlidne brukspatron G. A. Wasastjerna, befryndad med hvardera af de nyss nämnda familjerna. Båda brefven äro från G. A. Tigerstedt till hans svärmoder, och är det ena, skrifvet efter slaget vid Porrassalmi, det nedan meddelade och det andra, skrifvet »vid Stockholms bro», troligtvis 1764, kort efter bröllopet vid afresan från Sverige, en i djupt kända ord uttryckt tacksägelse för den framfarna tiden.

Friherrinnan Agatha Katharina Rehbinder, född 1768, död 1831, var dotter till kyrkoherden i Rautalampi, Gabriel Krogius, och Katharina Sirelius samt gift med ofvannämnde baron A. O. Rehbinder, död 1838. Familjen var bosatt å Haapasalmi i sagda

socken och bestod vid tiden för mannens aftågande i krig utom brefskrifverskan af tre döttrar och en son, sedermera geheimeråd och guvernör i Tavastehus län; en dotter föddes under kriget. Brefvet har meddelats af en dotterdotter till friherrinnan Rehbin-der, den i år afidna folkskollärarinnan Emilia Selén.

Min kära Svärmor!

Gud vare lof att iag än lefver och får efter en lång tjd skrifva min kära Svärmor till; att det ej för skiedt är ordsaken den, att iag icke velat bedröfva ehr om de svåra händelser mig öfvergådt i påstående fälttåg, och vilka äro följande, — d. 13:de Junj då wj hade den märkvärdiga afairen med 500 man, vjd Porrosalmi i St. Mickells socken i mihl ifrån min gård Emola, emot Ryska armén bestående af 6,000 D:o blef jag (sedan de flästa officerare blifvit dels dödsskutna och dels illa bleserade) comenderad att framföra vänstra flygelen; ifrån kl. 2 f. m. till kl. $\frac{1}{2}$ till ett e. m. klädde iag den hårdaste Elden, men ock vjd detta kläckslag fick ett skått i Bröset, och ut igienom Ryggen, af en stor passkula, så iag gienast föll till Iorden, samt en stund derefter ifrån fältet på bår bortburen en mil till Emola gård, varstädes kulan, som stannade i Ryggen blef bortskuren, iag förbunden och lagt under läkarehand, — min svåraste siukdom påstod i 14 veckor, och nu gudi lof! har iag börjat att gå uppe på 13:de dygnet, såret är mest helt, men krafterna äro svaga, — dagen efter iag blef skuten kom min k. hustru såsom af mig efterskickad till Emola och har varit min skiöterska hela tjden — 8 veckor låg iag eländig på Emola, är nu, sedan siukhuset flyttades till Iorois, äfven här med hustru, Dreng och piga, samt inqvarterad hos min syster och svåger Capitainen Veber¹ — min läkare är den allmänt berömde Doctor Amilon,² han har satt lif i mig ehuru alle gaf mig förlorad. — Vid denna afair drefvo vj Ryssen tillbaka med 900:de mans förlust, behöll segern endast med förlust af 3 döda officerare, 10 bleserade, 30 dödsskutne soldater och 100 illa bleserade.

D. 16 augustj blef Gustaf³ vjd en annan afair i Pumala illa skuten genom högra låret, han är med mig i ett Rum, och skiötes äfven af min goda Doctor, vilken om oss begge lemnar godt, men Gustaf är än svag — och kan ej sjelf röra sig, — mera om allt detta, när vj en gång råkas, ty dett blifver för vjdloftigt om alla mina öfriga händelser att berätta. — Samma dag d. 13 Junj kl. 7 om qvällen kom Gen. vår Chef⁴ och besökte mig, — såg på mitt sår, och beklagade

¹ Weber, Henrik Sebastian, kapten vid Savolax infanteri, död 1809, var gift med brefskrifvarens halfsyster Lovisa Margaretha Tavaststjerna.

² Amilon, Anders Per, fältläkare, slutligen provinsialläkare i Tavastehus, död 1833, blef 1794 gift med en dotter till brefskrifvaren. Deras son öfversten och guvernören för kungl. krigsakademien A. A. J. Amilon, född 1795 å Meijerhof i Pieksämäki, blef stamfader för svenska adliga ätten nr 2316.

³ Gustaf Adolf Tigerstedt, äldste son till brefskrifvaren, då nyss fyllda 16 år och löjtnant vid Savolax infanteri, sårades vid Pirttimäki, slutligen kapten och regementskvartermästare, död i fältsjuka 1809.

⁴ Brigadchefen generalen C. von Stedingk.

mig — tog fram en Riddare stierna, och dubbade mig i flere off:s närvaro — iag som gaf mig förlorad sade honom, denne stiärnan jag fodt lærer iag aldrig bära, utan tänk på mina barns framtid; iag fick hans svar att de ej hos Kongl. Majestät skola glömas, och min död blir mig och dem alltid hedrande.

Capitainen Mejnander² lefver oskadd, han var hos mig här par dagar, reste med min hustru och lilla Erik³ till Piexämäki, där har Lovisa⁴ med sin son varit hela tjden, — Mejnander förestår nu Comendantskapet här i Jorois, den han för några dagar sedan fick — dervjd är väl mycket giöra — men i öfrigt fredlig.

Vad på medföljande nota af den berömda Doctorn är för mig tecknad pålägger min k. Svärmor Svåger Joachim⁵ laga hit, eller taga med sig, — om han efter sitt löfte komme hit med varor, vilka vore begiärliga, Spannemålen blir här dyr, armén tager allt vad härj orten fins m. m. — Jag beder om hälsning till mormor,⁶ fredrika,⁷ Bror Renjus⁸ och Cousin Renja⁹ med deras lille son, jemte öfriga af släckt och vänner derstädes — samt är alltid med vördnad min k. Svärmors

trogne Tjenare
Gust. Ad. Tigerstedt.

Med darrande hand och svaga krafter af —
Iorois d. 4 October 1789.

En dag, när Gustaf klagade sig, och hans mor satt vjd hans säng, sade hon honom, när du blir frisk vill iag att du skall taga afskied, men Gustaf svarade nej — och är af samma tanka som iag — gud jelp oss till vår förra hälsa! nog skola vj än betala Ryssen hans skätt.

Varken har iag sedt till Insp. Monjus eller de af Svåger sända askarna.

2:ne Svärmors bref äro ock oss tilstälte, varföre tackar.

Hapasalmi den 4 Juni 1808.

Ömma bästa vän! I går anlände Steffan och jag hade den innerliga glädjen at på en gång kråssa gravvuren af 2:ne Dina Sigill, dett

¹ Meinander, Johan Vilhelm, slutligen major vid Savolax infanteri, död 1903, var gift med brefskrifvarens äldsta dotter. En af deras söner blef stamfader för finska adl. ätten af Meinander.

² Erik Alexander Tigerstedt, son till brefskrifvaren, sedan löjtnant vid Svea garde och slutligen vid Savolax infanteri, stupade vid Revolax 1808.

³ Anna Lovisa Tigerstedt, gift med J. V. Meinander.

⁴ Joachim Donner, slutligen kommerseråd, död 1822.

⁵ Fru Donners mor Sofia Frejtag, då 80 år gammal, död 1795.

⁶ Magdalena Fredrika Donner, fru Donners enda då lefvande ogifta dotter, död i december 1789.

⁷ Reinius, Herman Johan, handlande, död 1796, gift med fru Donners syster.

⁸ Maria Elisabeth Falander.

ena af den 16 Majj och andra af den 1 Juni, för några dagar sen-
 ärhöll jag äfven Ditt 3 bref daterat den 10 majj, Tack älskade vän
 för alla dessa kära bevis af Din ömma hugkomst, läsningen af Dina
 bref är den enda värckliga glädje mitt klämda hjerta för dett när-
 varande niuter, både själ och sinnen äro i högsta behof af denna
 lättnad, dessutom kan Du ej föreställa Dig, hur — — — — —

— — — — — och jag mer än
 någonsin tilförne krasslig, men att mitt eget lidande skall jag näst
 Guds hjälp med lungn och tålmod uthärda, blått jag ägde den
 tröstande öfvertygelsen at än en dag återfå Dig frisk och fälig, Gud
 den aldra Högsta vare innerligen låfvad för dett Du åter är restitue-
 rad, måtte Hans godhet framdeles beskydda och bevara Dig, ack om
 en trogen makas bön någonsin blifvit uptagen må då ej eller min
 förkastas, dett gör mig ondt at Du utom egna lifsfaror, besvär och
 fatiquer ännu till skall hafva oro och bekymmer för oss. Om ödett
 så ville att Fjenden skulle komma at reterera härigenom skall jag
 visst enligt all min förmåga biuda till at bärga alt unnan, samt hästar
 och alla andra kreatur till ödemarcken jämte bevakning som där
 qvarhåller dem, alla Dina papper skall jag äfven på dett sorgfälligaste
 egenhändigst Conservera, vårt lilla silfver är redan nästan alt trans-
 porterat till Witasari.¹ Wi hafva här en Öfverst Löjtnant Falander,²
 Kapten Spåre³ och några andra Offiserare jämte Hundrafemti man
 hvilcka campera i Mustanemi och Pakarila samt vänta dageligen för-
 stärckning för at om så fordras möta och hindra Ryssen slippa öfver
 passen, den allgode Guden vände alt till det bästa. Jag skrifver nu
 detta med Fru Fieandt⁴ som nu i draget jämte alla sina barn res till
 Witasari för at därstädes träffa sin Man som sjelf ålagt Henne denna
 resa, jag nödgas således vara så kort som möjligt är, ehuru mycket
 jag annars skulle hafva at säga Dig. Du skrifver ej i alla Dina bref
 något om afledne Kijlström⁵ eller Sucksession efter Honom, förmode-
 ligen lär dett blifva Du, dett vore väl mer än olyckligt om någon
 annan kunde få denna Lön ifall ej en ännu bättre vore Dig ämnad.
 Som jag sagt så hinner jag blått denna gång omnämna hvad jag i
 hast kan ärhindra mig, alla härstädes hafva mått skäligen bra, våra
 barn äfvenså, de anmäla tusende tacksäjelser för böckerna jämte
 miljoner ömma hälsningar till deras goda Pappa. Tack äfven
 bästa vän för penningarne hvilka jag riktigt ärhollit. Nu några ord
 om vår hushålning, sådden är gord, ängarne och hagen stängd — jag
 håller nu på med vårt lilla braxenfiske och har redan saltat något,

¹ I Viitasaari var en syster till brefskrifverskan, gift med kyrkoherden Johan Boxström, bosatt.

² Fahlander, Gustaf, chef för Kajana bataljon, adlad Edelstam, slutligen lands-
 höfding i Västerbotten, död 1825. Vid ifrågavarande tillfälle var F. detacherad till
 Laukas och Rautalampi, där han vid Kivisalmi blef afskuren, men lyckades rädda
 sin hårdt ansatta trupp till den öfriga brigaden.

³ Spåre, Karl Gustaf, kapten vid Kajana bataljon, död 1857.

⁴ v. Fieandt, Ulrika Margareta, född friherrinna Rehbinder, gift med den be-
 kante fördelningschefen öfversten Otto Henrik von Fieandt.

⁵ Kihlström, Anders Georg, löjtnant vid Tavastehus infanteri, stupade vid
 Siikajoki.

hvaraf jag nu sänder en bytta till Majoren tör hända Han kan få tillfälle at dela med Dig, om jag haft färdige skorpor skulle jag vist försökt at nu få dem till dig. Må väl ömmast älskade Vän och skrif så ofta Du kan till Din evigt

ömma trogna Hustru
Agatha.

P. S. 2:nne par sommar plagg följer till Dig jämte 2 skortor och litet kläd tvål. Från mor,¹ syskon och alla öfrige på Sahala² får jag oändeligen hälsa Dig. Vi skola aldrig underlåta at anropa Himmelen för Din välgång, hälsa Otto,³ om Du träffar Honom, Gud välsigne Eder, farväl egen vän.

Till de vidstående porträtten.

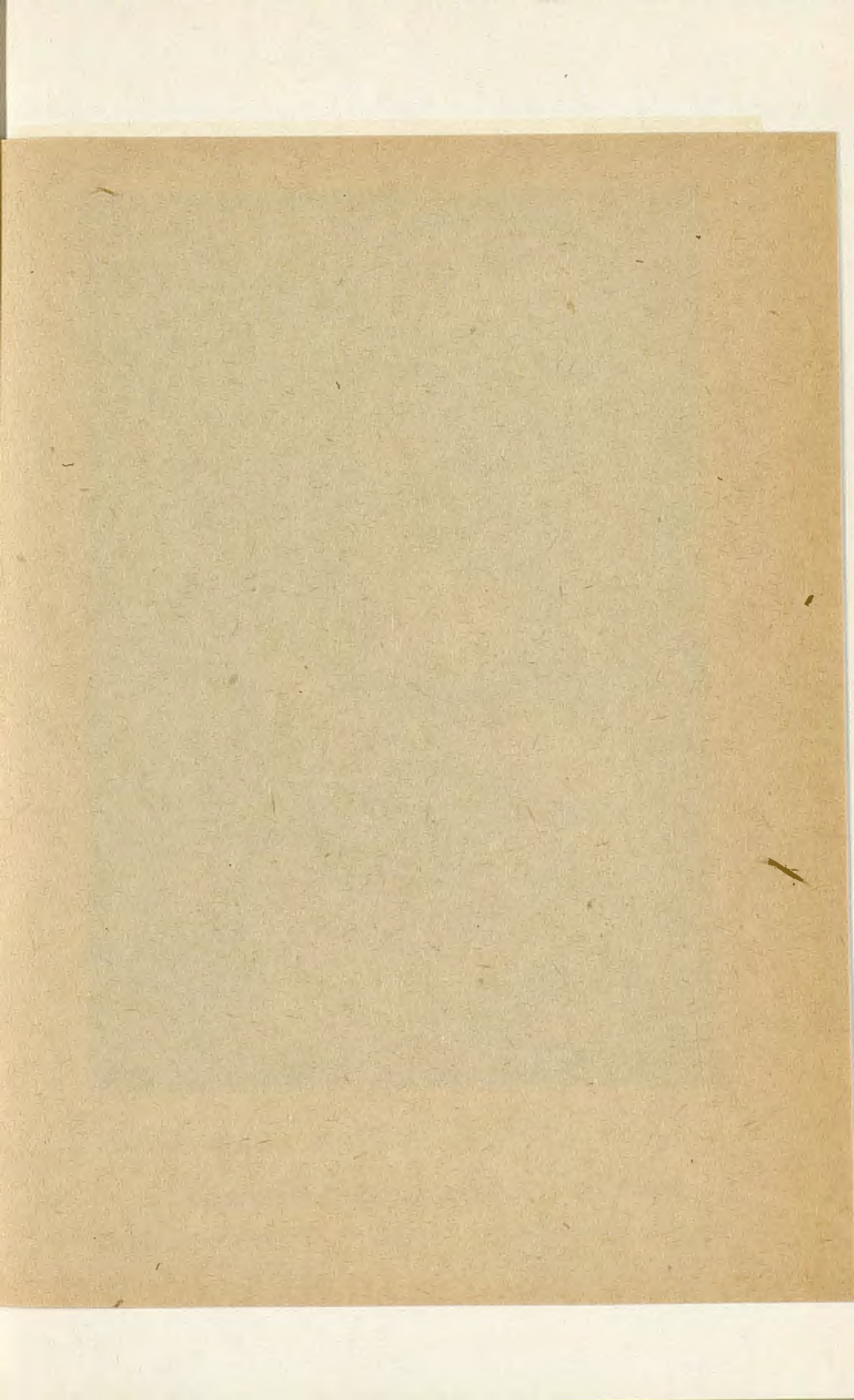
Porträttet af den berömde fältmarskalken grefve Karl Gustaf Wrangel († 1676) ingår i den serie afbildningar af Wrangelska konterfej, som började i årg. 1905 af Personhistorisk tidskrift. Det är säkerligen att betrakta såsom Wrangels bästa porträtt och tillika ett bland den produktive svensk-holländske konstnärens mest karaktäristiska verk.

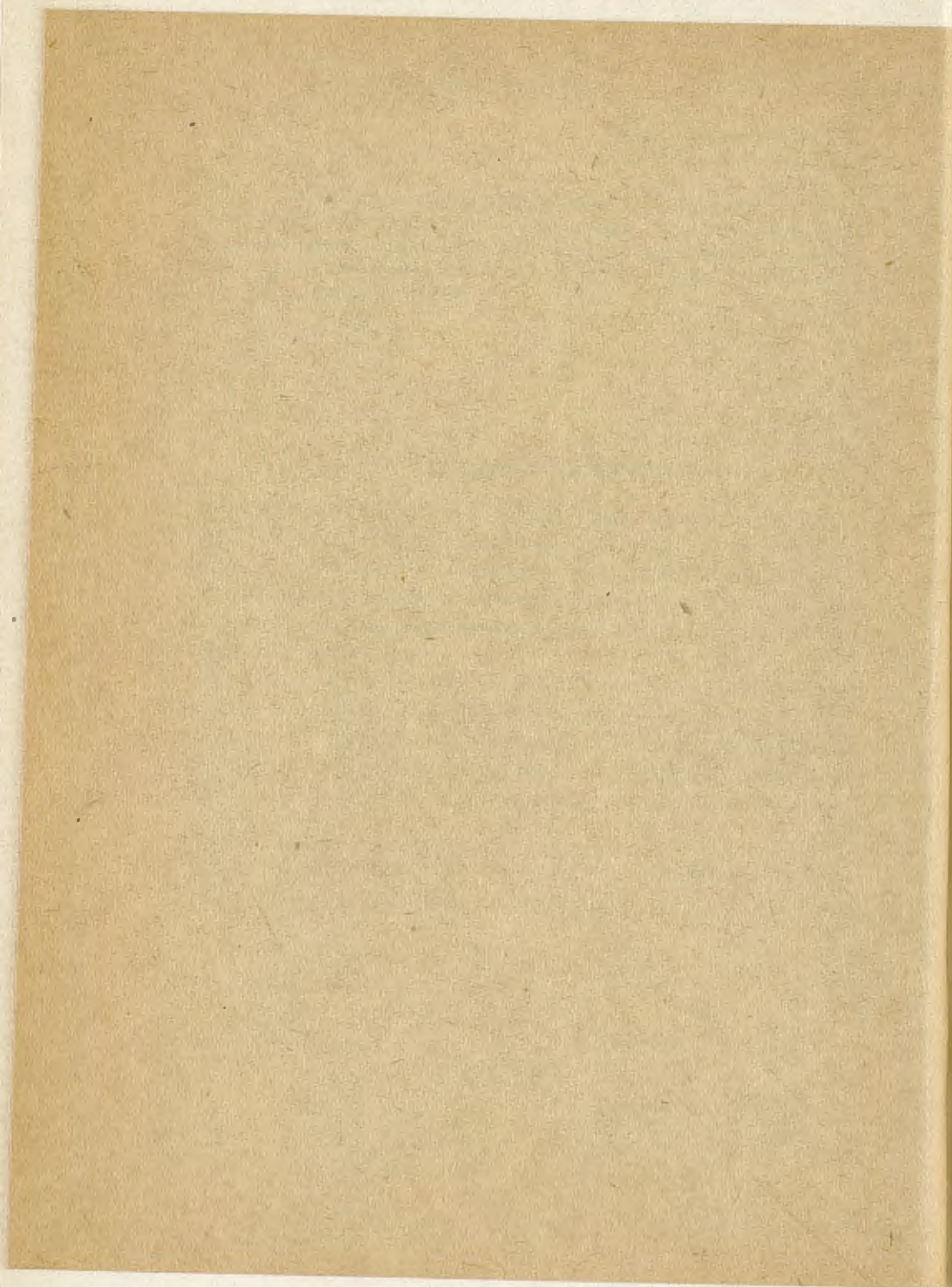
De fyra okända porträtten tillhöra den stora De Geerska samlingen å Leufsta, från hvilken en serie afbildningar förut i denna tidskrift (årg. II, III) varit synlig. Hvarken porträttföremålen eller konstnärerna äro kända. Möjligen kan porträttens publicerande åstadkomma något uppslag för deras identifiering.

¹ Kyrkoherdskan Krogius, enka sedan 1807, död 1822.

² Egendom i Rautalampi, där en syster till-brefskr. änkefru J. M. Ahinger var bosatt.

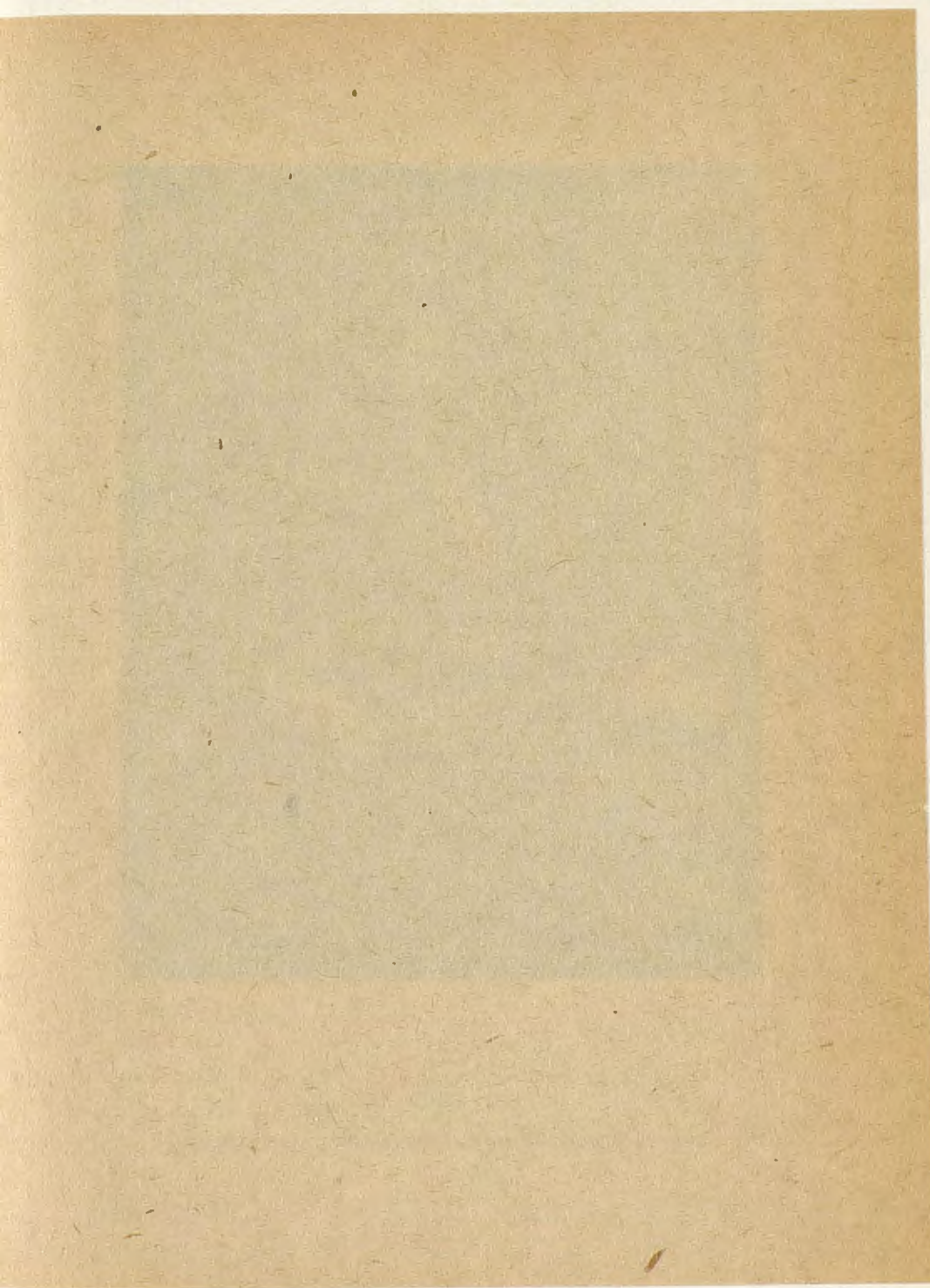
³ Otto Krogius, brefskrifverskans broder, löjtnant vid Savolax jägare, död under kriget 1808.

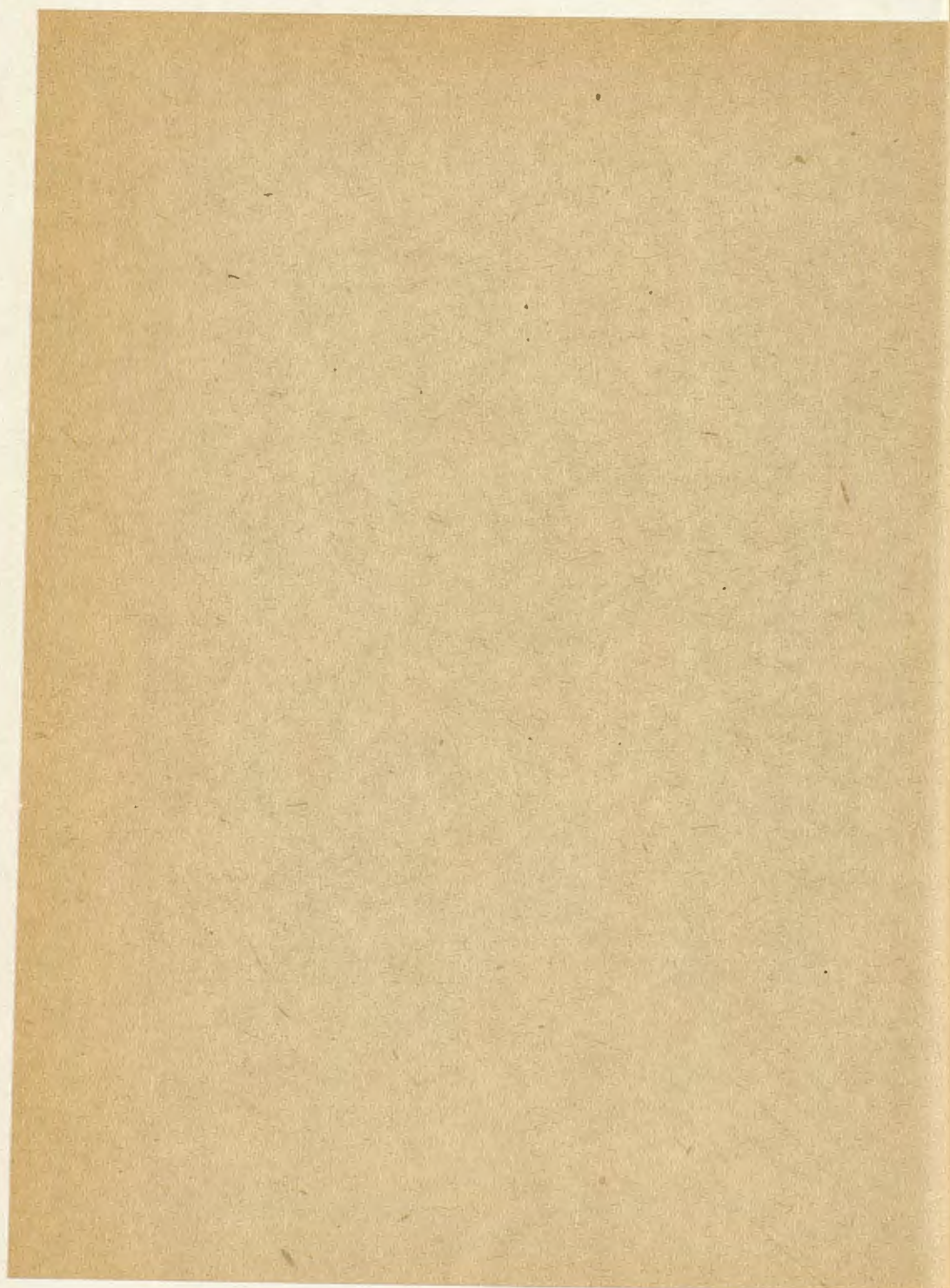

FÄLTMARSKALKEN GREFVE KARL GUSTAF WRANGEL.
(OLJEMÅLNING AF ABRAH. WUCHTERS, TILLHÖR NATIONALMUSEUM, STOCKHOLM).

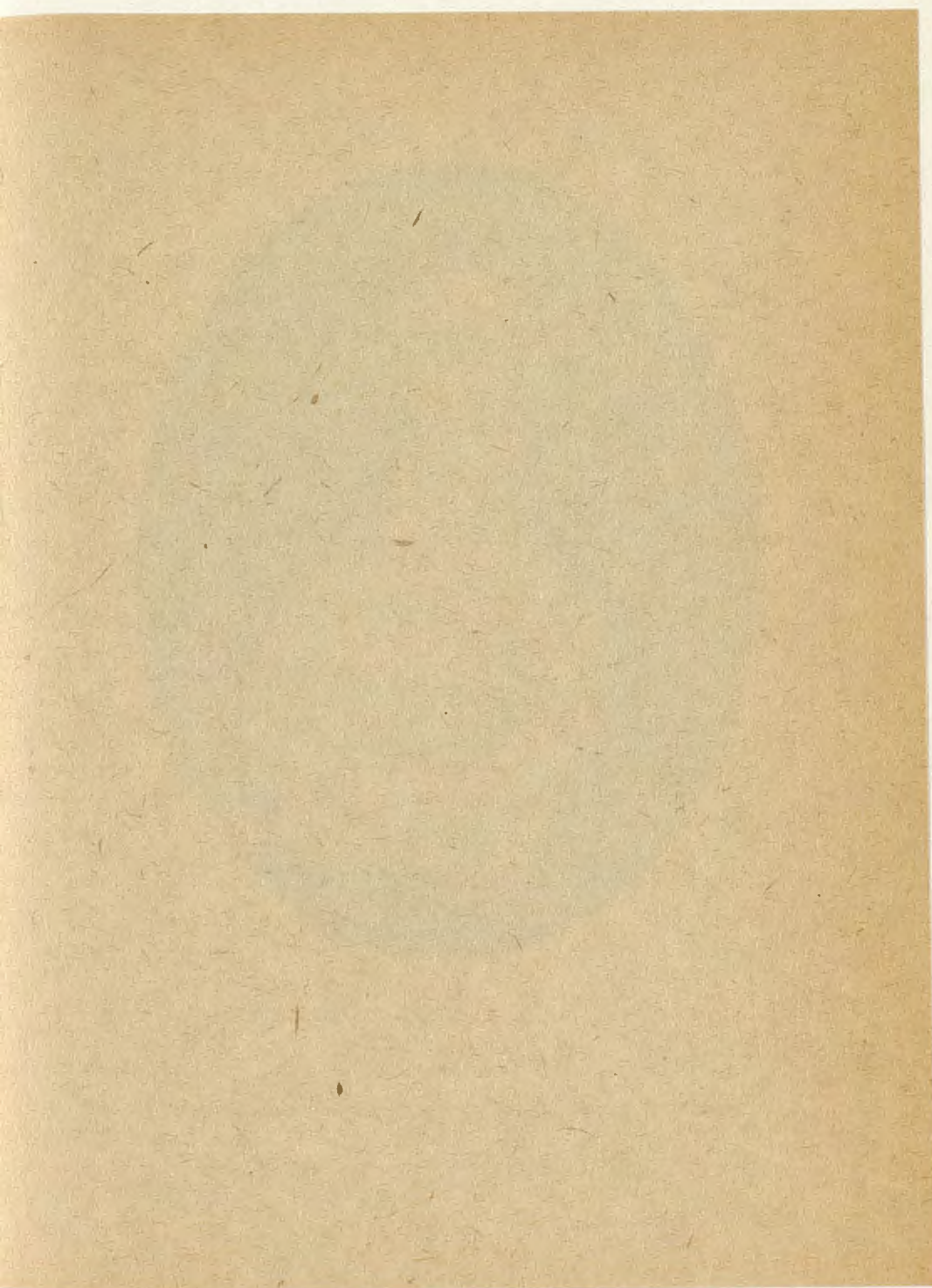

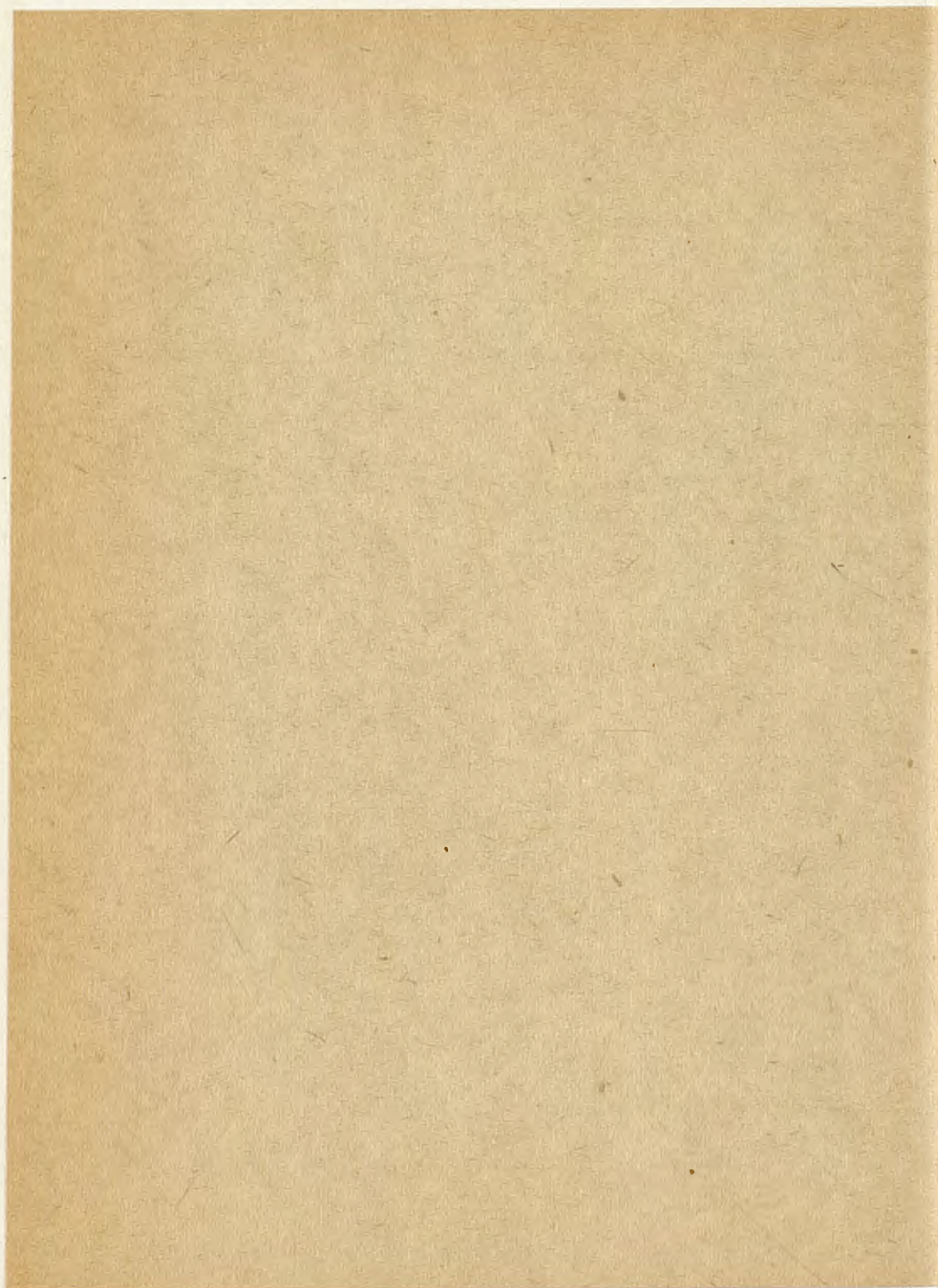

I. OBEKANT.

(OIJEMÅLNING, TILLHÖR FRIHERRE CARL DE GEER Å LEUFSTA).

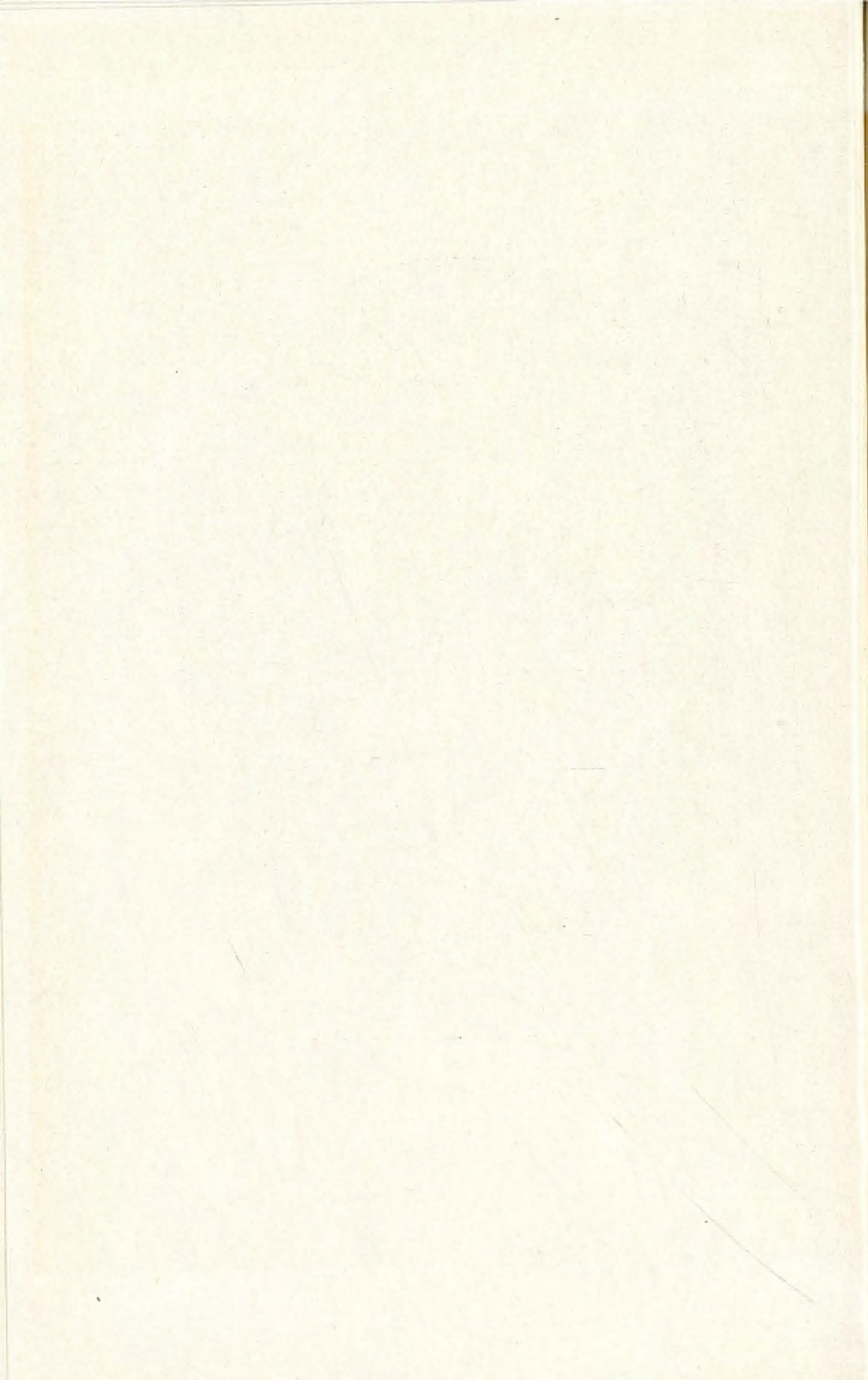

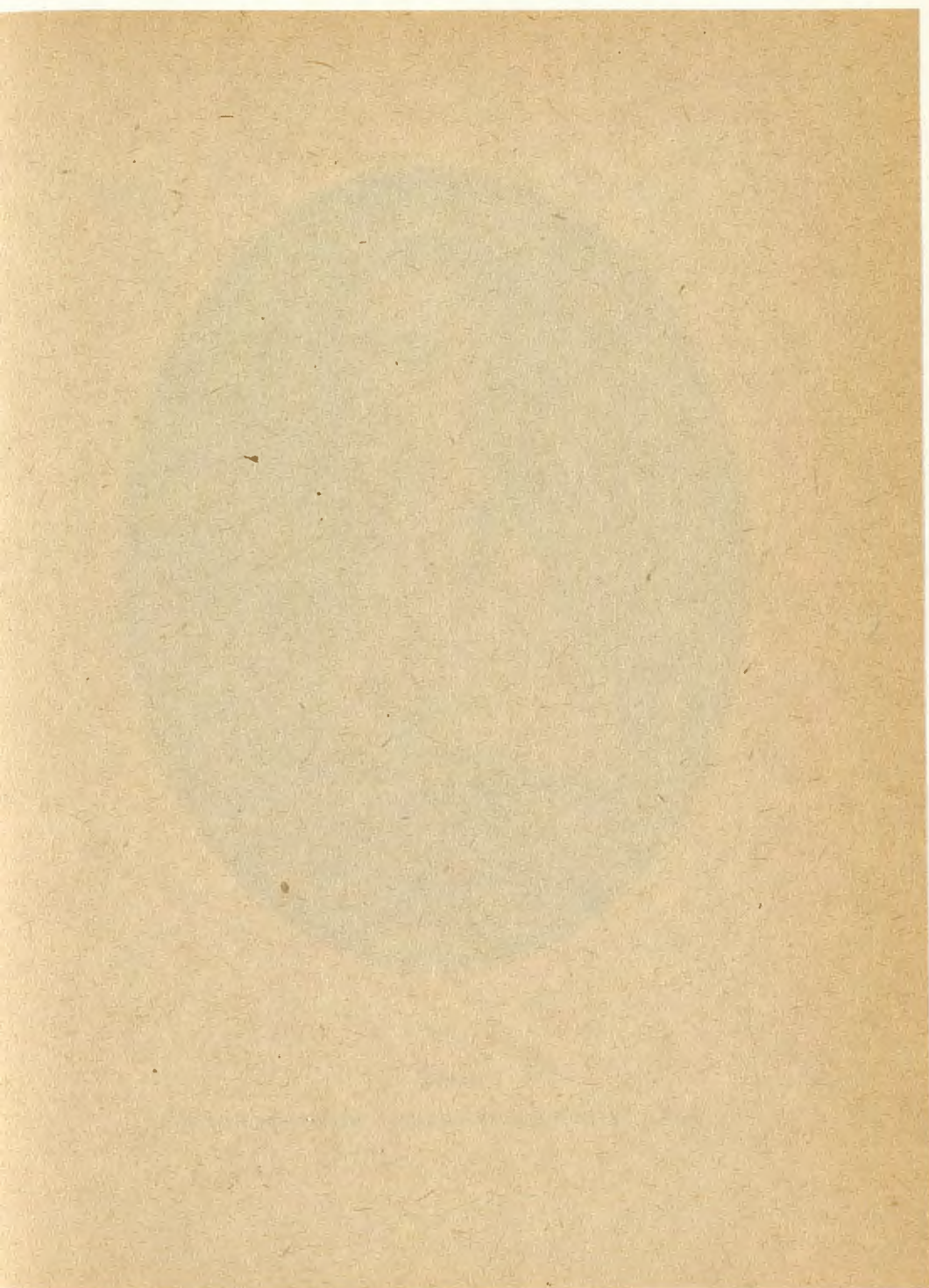

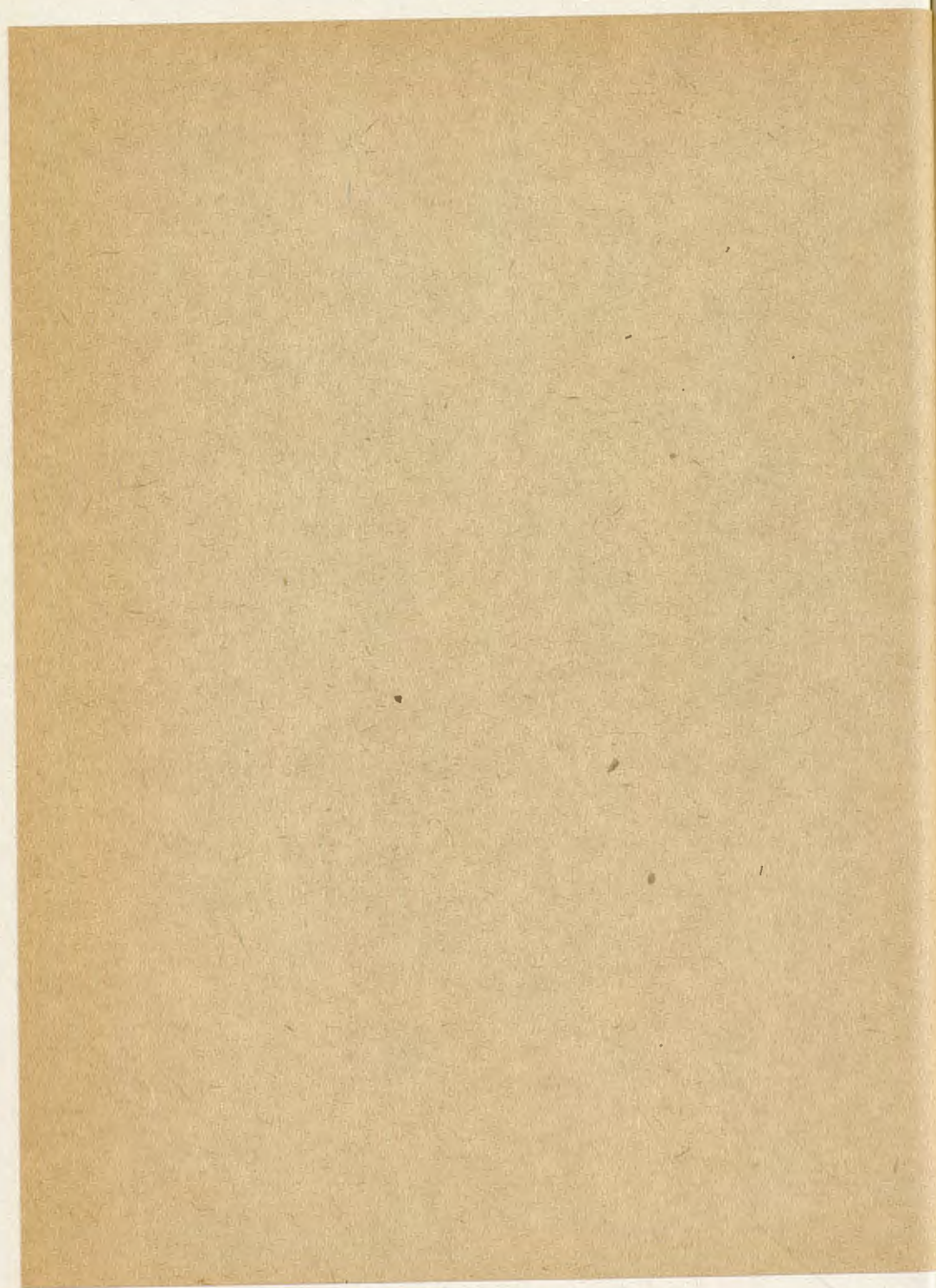

2. OBEKANT.

(OLJEMÅLNING, TILLHÖR FRIHERRE CARL DE GEER Å LEUFSTA).

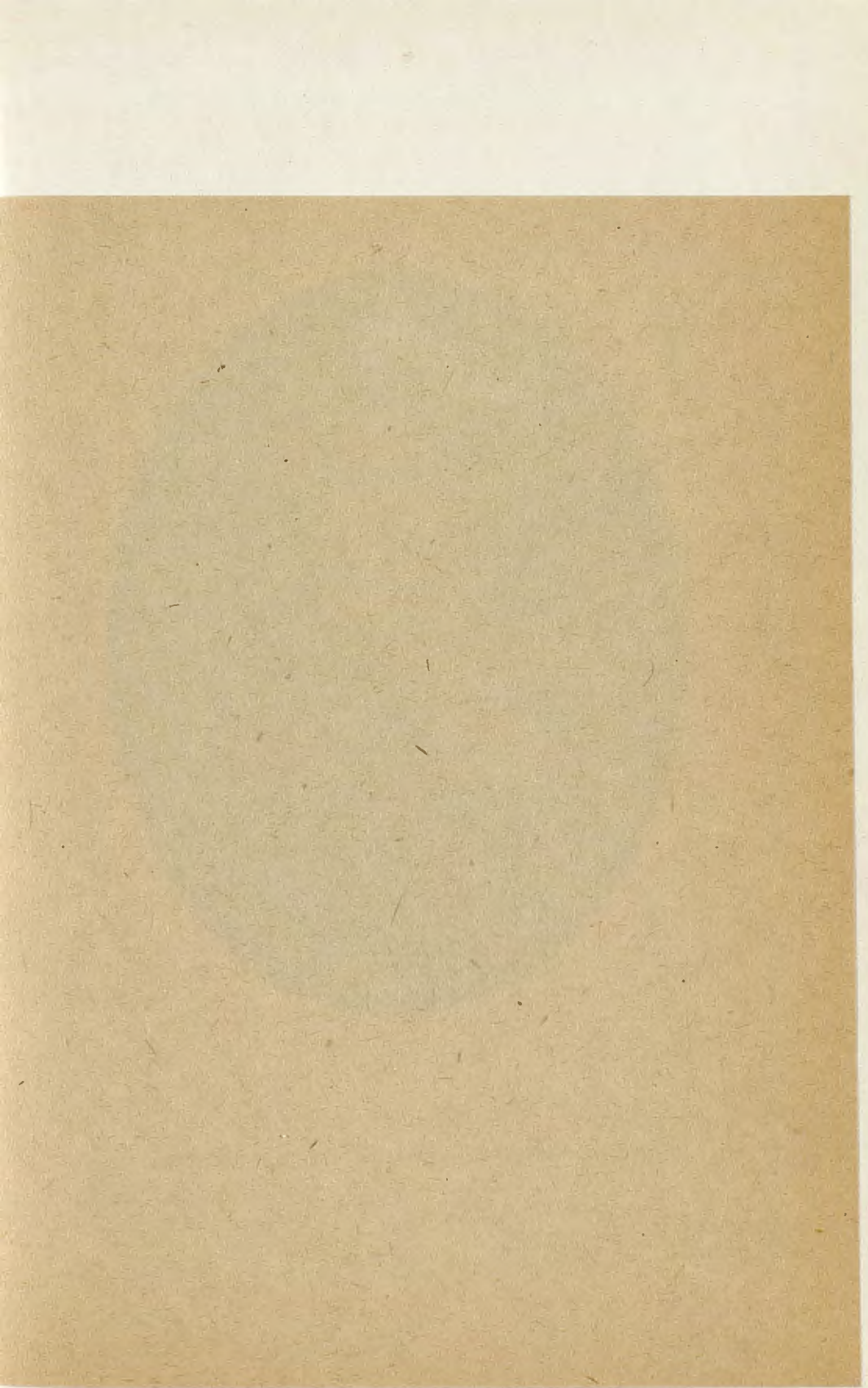

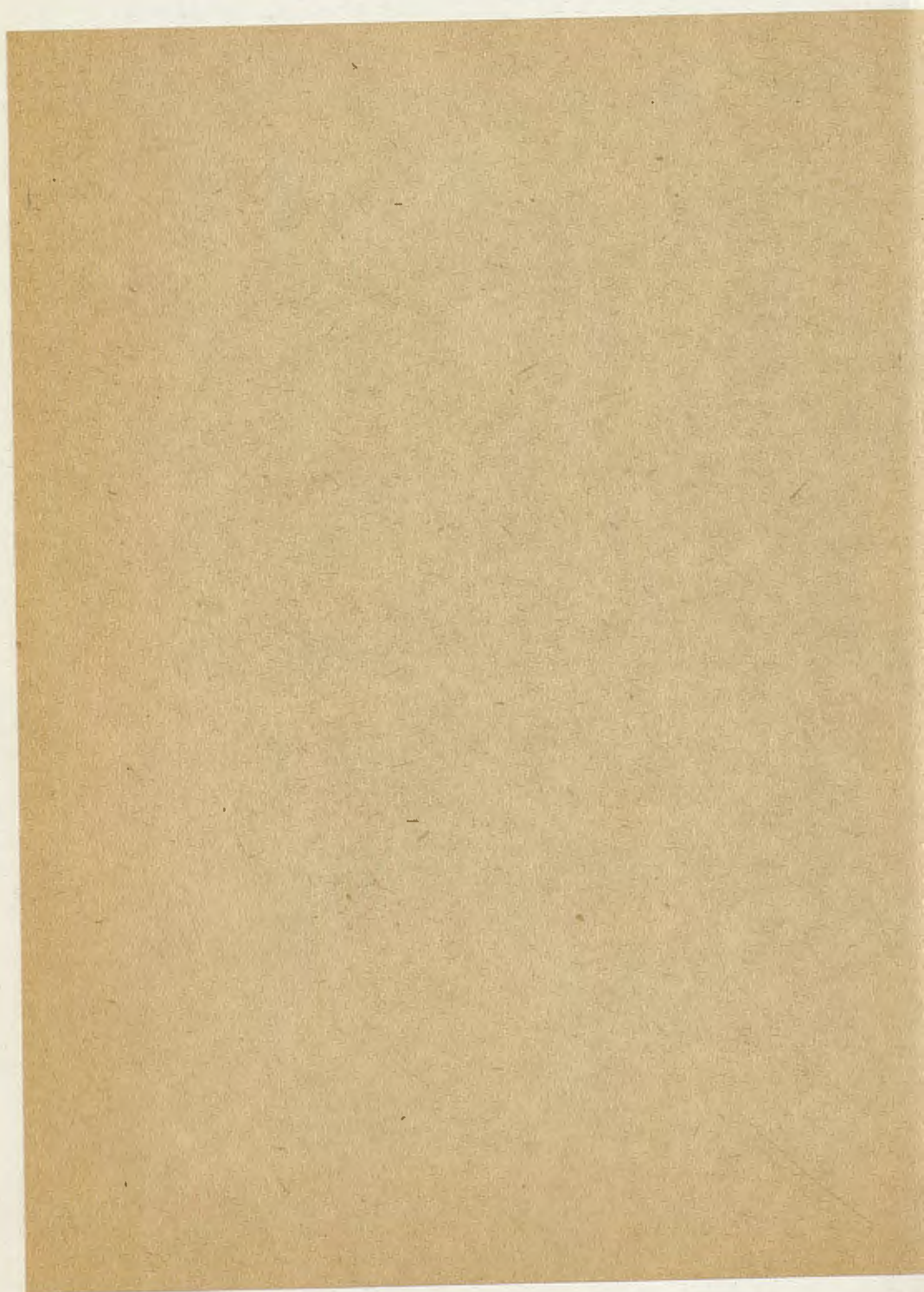

3. OBEKANT.

(OLJEMÅLNING, TILLHÖR FRIHERRE CARL DE GEER Å LEUFSTA).

4. OBEKANT.

(OLJEMÅLNING, TILLHÖR FRIHERRE CARL DE GEER Å LEUFSTA).

En tysk uppsats om stamtaflor.

I den förlidet år utkomna (70:e) årgången af »Jahrbücher und Jahresberichte des Vereins für mecklenburgische Geschichte und Altertums-kunde» har doktor H. Grotefend skrivit en uppsats »Om stamtaflor». Uppsatsen har onekligen sitt intresse — kanske dock mera därför, att den emanerat från en vidtberömd vetenskapsman, än på grund af de nyheter den innehåller. Det är hufvudsakligen ett kåseri öfver släkt-forskningsmetoder, med en del anvisningar, hvilkas största värde måhända ligger i deras enkelhet.

Författaren framhåller släktkunskapens betydelse särskildt i en tid, som är full af upplösande och samhällsomstörtande element, och betygar sin aktning för dem, som syssla med dithörande forskningar. De råd han ger gå hufvudsakligen ut på att visa, huru de skriftliga uppteckningarna hafva betydligt större värde än traditionen — familjetraditionen, som vid första anblicken synes vara den bästa källan, är helt enkelt släktforskningens värsta fiende! Vidare tillråder han, att man vid forskningen skall utgå från de senaste leden och leta sig tillbaka. Anteckningar ur skriftliga källor böra icke göras för kortfattade, då man riskerar att ideligen få gå tillbaka till källan; intet får vid dylika undersökningar anses oväsentligt. Vid förfrågningar i arkiv, särskildt hos prästämbetena, bör man också noggrant angifva frågans syfte och precisera hvad man förut känner; det ökar förtroendet och ger arkivmannen intresse för saken!

Författaren framhåller närmare hvad han anser att en utförlig stamtafla bör innehålla: 1) alla förnamn med understruket tilltalsnamn, 2) födelsedag och födelseort, 3) dag och ort för vigseln, 4) den ingifte mannens (eller hustruns) namn med alla förnamn och understruket tilltalsnamn, 5) dag och ort för mannens (hustruns) födelse, 6) namnen på hustruns föräldrar, 7) för familjemedlemmarna dödsdag och dödsort. För de vuxna bör man biografiskt följa deras lefnadslopp men icke ängsligt anmärka hvarje öfvergående sysselsättning eller oväsentlig befordran.

Anteckningarna kunna lämpligen föras å lösa lappar — en för hvarje föräldrapar med barn. I en öfversiktstafla göras hänvisningar till lapparna. Om man så använder bokstäfver för att beteckna de olika generationerna och genomlöpande siffror för medlemsgrupperna under hvarje föräldrapar, så kan man lätt hålla ordning i lappsamlingen.

Register öfver ingifta släkter befördrar också i hög grad orienteringen, men däremot anser författaren ordnandet efter förnamn synnerligen olämpligt.

Författaren avslutar sin uppsats med en släktbeskrifning, ordnad efter antydda plan. Det nya vid stamtaflan är, att beskrifningen göres genomlöpande, grupp efter grupp inom samma led, så att säga horisontelt, icke vertikalt. Först behandlas generationen A, med alla dess grupper, så B, så grupperna i generationen C, etc. Det kan icke nekas, att en sådan uppställning har sina praktiska fördelar, i synnerhet om man vill leta efter personer, om hvilka man ungefär vet när de lefvat.

Taflan har för oss sitt intresse också därför, att den behandlar en svensk släkt, adliga ätten von Wachenfeldt n:r 1743. Det kan ju från den synpunkten vara lämpligt att såsom prof göra ett utdrag af de delar af densamma, som kunna komplettera Adelsn Ättartaflor.

Författaren tillbakavisar först den flerstädes förekommande uppgiften, att släkten redan vid tiden för munkarnes utdrifvande skulle vara att anse som adlig. Den har utan tvifvel sitt namn från en liten plats Wachenhausen nära Northeim i Hannover, en by utan lämningar efter någon borg, under 1500-talet tillhörig augustinernunneklostret i Katlenburg.

Stamtafla öfver släkten Wachenhusen.

A.

Karl,

f. 1600 i Northeim, på Wallensteins befallning installerad som pastor i Granzin (vid Lübz) 1628 den 7 september, bodde 1637—1641 med hustru och barn först i Schwerin, därpå i Holstein. † 1669 den 29 juni i Granzin. Gift med *Sophie Hoppe*, som lefde änka i Granzin, f. 1608.

Barn:

1. *Karl Theodor*, aflade 1656 teologisk examen, okänd.
- B. 1. 2. *David Friedrich*, f. 1634. Öfverstelöjtnant, adlad von Wachenfeldt, † före 1702.
- B. 2. 3. *Heinrich Christian*, f. 1642 i Granzin, pastor därstädes, † 1717 den 21 april i Granzin.
4. *Katharina* lefde ännu 1693. Gift omkring 1664 med *Daniel Koch* i Plau, hvilken 1673 köpte del i Karchow.

B. 1.

David Friedrich,

Fader A.

f. 1634, studerade först, gick 1656 i svensk tjänst med hertig Karls af Mecklenburg regemente till Polen, fänrik. Drog 1662 som regementskvartermästare med de kejserliga mot turkarna. Afsked 1665. Antogs 1672 som ryttmästare i hertig Fredriks af Mecklenburg kurbrandenburgiska regemente. Stod 1674 som svensk major under

general Wrangel i Wismar, förlorade vid ett utfall vänstra benet. 1677 dansk öfverstelöjtnant. Bodde 1678 i Hamburg, köpte 1679 Kl.-Bresen (Lübz), som han sålde 1698. † före 1702, sannolikt i Wismar, hvarest han hade byggt ett hus. Adlad 1688 *von Wachenfeldt*. (Ätten von Wachenfeldt introducerades 1720 på svenska riddarhuset och lefver ännu i detta land). Gift 1:o med *Agneta Langnickel*. 2:o 1679 den 26 juni i Güstrow med *Barbara Maria Kistmacher*, dotter af borgmästaren i Güstrow jur. doktor Joachim K. och Katharina Steffens. † före 1691. 3:o med *Anna Hedwig von Bülow*, dotter af Paul Andreas von Bülow, arrendator på Stieten, och Dorothea von Sperling.

Barn i första giftet:

1. *en dotter*. G. 1694 m. löjtnant *August Otto Eversen*.

Barn i andra giftet:

2. *Jochim Friedrich*, f. 1680 den 3 juni i Güstrow.
 3. *Karl Friedrich*, f. 1681 den 30 september i Güstrow.
 4. *Anna Katharina*, f. 1683 den 19 oktober i Güstrow, förklarades myndig 1702, flyttade till Schlesien.
 5. *Anna Marie*, f. 1686 den 28 februari i Güstrow.
 6. *David Friedrich*, f. 1687 den 27 maj i Güstrow.
- En af sönerna var den kapten von Wachenfeldt, hvars hustru 1712 den 25 oktober i Granzin fick en dotter *Anna Katharina*.

B. 2.

Heinrich Christian

Fader A.

f. 1642, Pastor i Granzin, † 1717 [Stamfader för den ännu i Tyskland lefvande släkten Wachenhusen].

Personhistorisk litteratur.

Arméns rulla 1684. Utgifven af *Otto Bergström*. Stockholm 1906, med register 107 s.

Hvarje gång som den biografiske samlaren erhåller ett arbete af den framstående och nitiske forskaren inom vårt område, kaptenen *Otto Bergström*, fröjdas han uti sitt sinne. Detta lilla arbetes titel lyder: Rang och Förteckningh uppå Kongl. Maytz Regementz- och Comp. Officerare till Häst och Foth pro Anno 1684.

Någon s. k. rangrulla från 1600-talet är hittills icke tryckt, den äldsta tryckta rangrulla är af år 1757, säger utgifvaren i sitt företal.

Det hela utgöres nu af ett *enkelt* uppräknande af namnen på de tjänstgörande officerarne med deras fullmakts datum, men kan äfven i denna enkla och anspråkslösa form tjäna mången till vägledning. Det är skada att ej *noterna* kunnat blifva fullständigare, i synnerhet rörande de *ofrälse* namnen, ty de andra finnas ju i Adelsn. Åttartaflor, men arbetet hade då räckt ut öfver de utstakade gränserna. Kanske utg. någon gång uti vår tidskrift kommer att på några sidor meddela upplysningar om de namn, han känner i denna rangrulla, till allas nytta och gagn. Vi få nu nöja oss med som det är, och med registrets tillhjälp blir det en god uppslagsbok.

A. L—n.

Svenska arméns rulla 1906. Stockholm 1906.

Arbetet, som började tryckas den 25. april, utkom under maj månad och liknar i hufvudsak föregående årets upplaga. Ögnar man igenom det, finner man dock, att de som förr benämndes Ekenstam, numera alla fått ett *af* framför namnet, därför att ättens medlemmar utan vidare skriva sig af Ekenstam, ett namn som eljest endast tillkommer hufvud- eller adelsmannen. Två med namnet Ekström, far och son, ståta fortfarande med sitt *af*, ehuru adelsmannen af Ekström icke är militär. Af lika liten anledning kallas löjtnant C. F. Klintberg af Klintberg. Hos kusinerna af Edholm och Edholm samt af Kleen och Kleen är den rätta olikheten iakttagen. Löjtnant O. A. R. af Ström har i alfabetiska namnregistret beröfvats sitt *af*, ehuru han sedan farbroderns död 1904 är adelsman och heter af Ström. Kommendör J. W. L. Sidner — sedan 1904 ^{30/9} dock konteramiral — hänvisas till afdelningsnummer 46, men återfinnes där lika litet i år som förra året. Kapten O. W. Howings. namn förekommer ännu liksom 1905 i

registret, men kan naturligtvis lika litet nu som då åter finnas på nr 145, emedan han dog 1904. Dylika fel borde väl ej förekomma i en officiell bok, ty de bereda utan tvifvel nuvarande s. k. kalenderbitare och kommande forskare mycken förtret.

O. B.

Västmanland—Dala nation i Uppsala. Vårterminen 1901—höstterminen 1905. Stockholm 1906.

Ett vackert album, likartadt med dem, som utgifvits af Stockholms nation och Södermanland—Nerikes nation. (Jfr Personhist. tidskr. VII sid. 155). Jämte porträtten förekomma biografiska notiser i samma omfattning som i de vanliga Tullbergska porträttgallerierna. Arbetet, som hufvudsakligen ombestyrts af nationens kurator fil. kand. A. Nilsson, kan rekvireras från nationen till ett pris af 14 kr. bundet, 12,50 häftadt.

Minnesord öfver Nils Rosén von Rosenstein. Utgifna af A. O. Lindfors. Separataftryck Ur Upsala Läkareförenings Förhandlingar Bd XI häft. 304, 17 s.

Tvåhundraårsdagen af Nils Rosén von Rosensteins födelse har högtidlighållits i Upsala Läkareförening, i Svenska Läkarsällskapet och i Lunds Läkarsällskap m. fl. Minnestalare i Upsala var professor A. O. Lindfors. Ut i ett enkelt och flärdfritt språk framhåller förf. den store vetenskapsmannens och läkarens lefnadssaga. Skildringar af detta slag kunna nog hafva intresse äfven utom fackmännens krets och särskildt för läsare af en personhistorisk tidskrift.

A. L—n.

Der Deutsche Herold. Zeitschrift für Wappen-, Siegel- und Familienkunde, herausgegeben vom Verein Herold in Berlin. XXXVII. Berlin 1906, N:o 1—5.

De under året utkomna häftena innehålla bl. a. följande uppsatser:

N:o 1. Die sogenannte Kornsche Lavaboschüssel des Breslauer Domschatzes; Die Universitätsmatrikeln als genealogische Quellen; Einige Inschriften und Wappen von Epitaphien in Stift Obernkirchen und Bückeburg. — N:o 2. Der Helm als Wappenbild; Die von Drakendorf = v. Drachsdorf? — N:o 3. Die Bau- und Kunstdenkmäler der freien und Hansestadt Lübeck; Ein Votum Heraldico-Chronologicum aus der ersten Hälfte des 18. Jahrhunderts; Heraldisch verzierte Bildnisse in der Breslauer Stadtbibliothek (Forts.); Das neue Norwegische Königswappen; Die Herkunft des Vornamens Manderup; Die Universitätsmatrikeln als genealogische Quellen. — N:o 4. Die Lehndorff-

Gräber in der Kirche zu Haffstrom bei Königsberg, Ostpr.; Ein Bericht über das Turnier der vier Lande zu Eisenach 1480; Verzeichnis der bisher erschienenen Handbücher über den Königlich Preussischen Hof und Staat und Königl. Preussischen Staatskalender (1794—1906); Zur Genealogie des Hauses Trauttmansdorff; Freiherrndiplom für Friedrich Karl v. Strombeck. — Nr 5. Heraldisches aus der Nikolaikirche in Freienwalde a. d. Oder; Ein heraldischer Baedeker? Zusätze u. Ergänzungen zu dem Vortrag über das Geschlecht von Drachsdorf; Polonisierte Familiennamen; Die zwanzig ältesten Berliner evangelischen Kirchen und Ihre Kirchenbücher; Nachträge u. Berichtigungen zu Universitätsmatrikeln als genealogische Quellen; Die Universitätssiegel in Siebmacher.

Archiv für die Geschichte des uradlichen Geschlechts von Taube är ett arbete, som med snaraste börjar utgifvas af juris professorn i S:t Petersburg friherre *Michael von Taube*, som i åtskilliga år varit sysselsatt med forskningar i alla de länder, där släkten varit bosatt. Arbetet skall utkomma i fria häften och omfatta sju band, behandlande släktens ursprung, vapnets historia samt de olika släktgrenarnas genealogi och historia. Den svenska ätten af Odenkat är afsedd att ingå i band 3 och de öfriga svenska grenarna i banden 4, 6 och 7. Säkerligen har man här att emotse ett arbete, som kommer att intaga en rangplats inom den genealogiska litteraturen.

Fråga.

2. Finnas någonstades porträtt af följande personer: öfverste Karl Fredrik Lillienberg († 1769), öfverste Baltzar Achates von Platen († 1782), generallöjtnant Johan Psilanderhjelm († 1799) och generallöjtnant Herman Th. Kristoffer Engelbrechten († 1818)?

B.

Nya medlemmar i Personhistoriska samfundet

april, maj 1906.

<i>Arne, T. J:son</i> , amanuens.	<i>Klinckowström, E.</i> , frih., e. o. hofrätts- notarie.
<i>Barnekow, A.</i> , grefve, godsägare. Kristi- anstad.	<i>Kullberg, A.</i> , grosshandlare. Katrine- holm.
<i>Bellinder, S.</i> , hofrättsnotarie. Smedje- backen.	<i>Långström, E.</i> , e. o. kammarskrifvare. Göteborg.
<i>Bergh, A. f. von Rosen</i> , fru. Linköping.	<i>Palmqvist, C. G.</i> , frih., kapten. Lin- köping.
<i>Björkman, M.</i> , häradshöfding. Haparanda.	<i>von Schulzenheim, C.</i> , kansliråd.
<i>Bonde, C.</i> , frih., t. f. legationssekre- terare. London.	<i>Sjöcrona, A. f. Krook</i> , fru. Helgenäs, Kristianstad.
<i>Bonde, H. F. f. Falkenberg</i> , grefvinna. Hesselby, Spånga.	<i>Siridsberg, V.</i> , med. doktor.
<i>Eklund, C. G. K.</i> , öfverste. Eksjö.	<i>Svensson, U.</i> , notarius publicus.
<i>Falkenberg, E. C.</i> , fröken.	<i>Tornérhielm, G.</i> , löjtnant.
<i>Göransson, A. H.</i> , revisor.	<i>Wagnsson, G.</i> , Alingsås.
<i>Hernmarck, R. f. Nisser</i> , fru.	<i>Wilkins, G. D.</i> , med. doktor.
<i>Häger, L.</i> , fru. Ytter Eneby, Stockholm.	

Insända porträttförteckningar (2).

Porträttförteckningar tillhörande nedannämnda institutioner och personer hafva såsom svar på samfundets cirkulär inkommit 25 mars—20 maj 1906:

K. Utrikesdepartementet (gen. grefve Adam Lewenhaupt), *K. Fångvårdsstyrelsen* (gen. registrator O. Rundberg), *K. Göta hofrätt* (gen. advokatfisk. C. M. Ericsson), *K. Krigshofrätten* (gen. frih. F. Lagerfelt), *K. Svea lifgarde* (flera olika samlingar, gen. löjtnant G. Tornérhielm), *Göteborgs stadsfullmäktige* (gen. Yngve Rasmussen), *Gärds o. Albo härads tingshus* (gen. häradshöfding A. Hagander), *Karlstads domkapitel* (gen. kons. not. K. Y. Andersson), *Bexheda k:a* (gen. kyrkoh. J. P. Forshell), *Björnsäters k:a* (gen. prosten A. Rudberg), *Bredsäters k:a* (gen. prosten A. Rudberg), *Ekshärads k:a* (gen. kyrkoh. O. Frykman), *Elmeboda k:a* (gen. kyrkoh. C. Lind), *Hjersås k:a* (gen. kyrkoh. J. Källblad), *Källeredes k:a* (gen. kyrkoh. A. M. Sager), *Lugnås k:a* (gen. prosten A. Rudberg), *Lycksele k:a* (gen. kyrkoh. A. T. Frykholm), *Piteå landsförs. k:a* (gen. kyrkoh. A. Nygren),

Skellefteå k:a (gen. Ernst Åberg), *Sundborns k:a* (gen. prosten C. F. Pettersson), *Sundby k:a* (gen. skoll. A. G. Lundborg), *Örby k:a* (gen. kyrkoh. A. H. Block), *Hernösands h. a. läroverk* (gen. rektor H. Jacobsson), *Lunds h. a. läroverk* (gen. rektor C. Sprinchor), *Sundsvalls h. a. läroverk* (gen. rektor Törnvall).

Arfwedson, N., kapten, Hedensö (gen. frih. K. Leijonhufvud); *Boback, R. f. Kylberg*, fru, Tun; *Carlson, F.*, f. d. bankkamrer, Vaxholm; *von Eckermann, E. f. Åkerhielm*, fru, Stockholm; *Egerström, F.*, ledam. i landtbruksstyr., Stockholm; *Falkengren, G.*, frih., f. d. öfverstelöjtnant, Linköping; *Fock, H.*, kammarherre, Höfverö; *Gyllenkrok, C. A. F.*, öfverjägmästare, Hagelsrum; *Gyllensvärd, G.*, f. d. kapten, Lamhult; *Hagberg, J. T. F.*, tjänsteman, Stockholm; *Hagberg, K. A.*, redaktör, Stockholm; *Hagberg, L. J. f. von Schwerin*, fru, Stockholm; *Hagman, A. f. Wahlbom*, fru, Kalmar; *Hygrell, A. W.*, häradshöfding, Lindesberg; *Hyllén-Cavallius, C. T. G.*, kapten, Jönköping; *Julin, J. T.*, prost, Ekeby; *Klingstedt, M. E.*, kyrkoh., Göteborg; *Lilliecreutz, C. A.*, frih., Lundboholm; *Lilliehöök, J.*, generalmajor, Körtingsberg; *Lindwall, F.*, Borgholm; *Möller, C. O.*, landtbrukare, Boarp (gen. kyrkoh. S. Widing); *Nilsson, H.*, e. provinsialläkare, Norsjö; *Platen, C. G.*, öfverstelöjtnant, Stockholm; *Roos, B.*, komminister, Voxtorp; *Sandström, Ch.*, fru, Stockholm (gen. f. d. landshöfding C. A. T. Björkman); *Schiött, E.*, lektor, Helsingborg; *Schultzberg, G. E.*, öfverstelöjtnant, Stockholm; *von Stedingk, S.*, frih., Gäringstorp; *Thomæus, R.*, prost, Gällstad; *Tornérhielm, G.*, löjtnant, Stockholm; *Ulfspärre, J. A.*, major, Helsingborg (äfven förteckn. å stamträd, släkepitafier m. m.); *Wachtmeister, G.*, grefve, f. d. landshöfding, Helsingborg; *Wachtmeister, G.*, grefve, f. d. ryttmästare, Knutstorp (gen. grefv. H. Wachtmeister); *Wallin, H.*, kyrkoh., Dannemora; *Walter, E. L.*, kyrkoh., Jörn; *Wigert, Severin*, Stockholm; *Wällgren, R.*, direktör, Stockholm; *Zoll, Nina*, fröken, Laholm.

Dödslistans tryckning.

För att den i föregående häfte omtalade tryckningen af Dödslistan 1904 och 1905 skall komma till stånd, är det nödvändigt att flera medlemmar anmäla sig till dess erhållande.